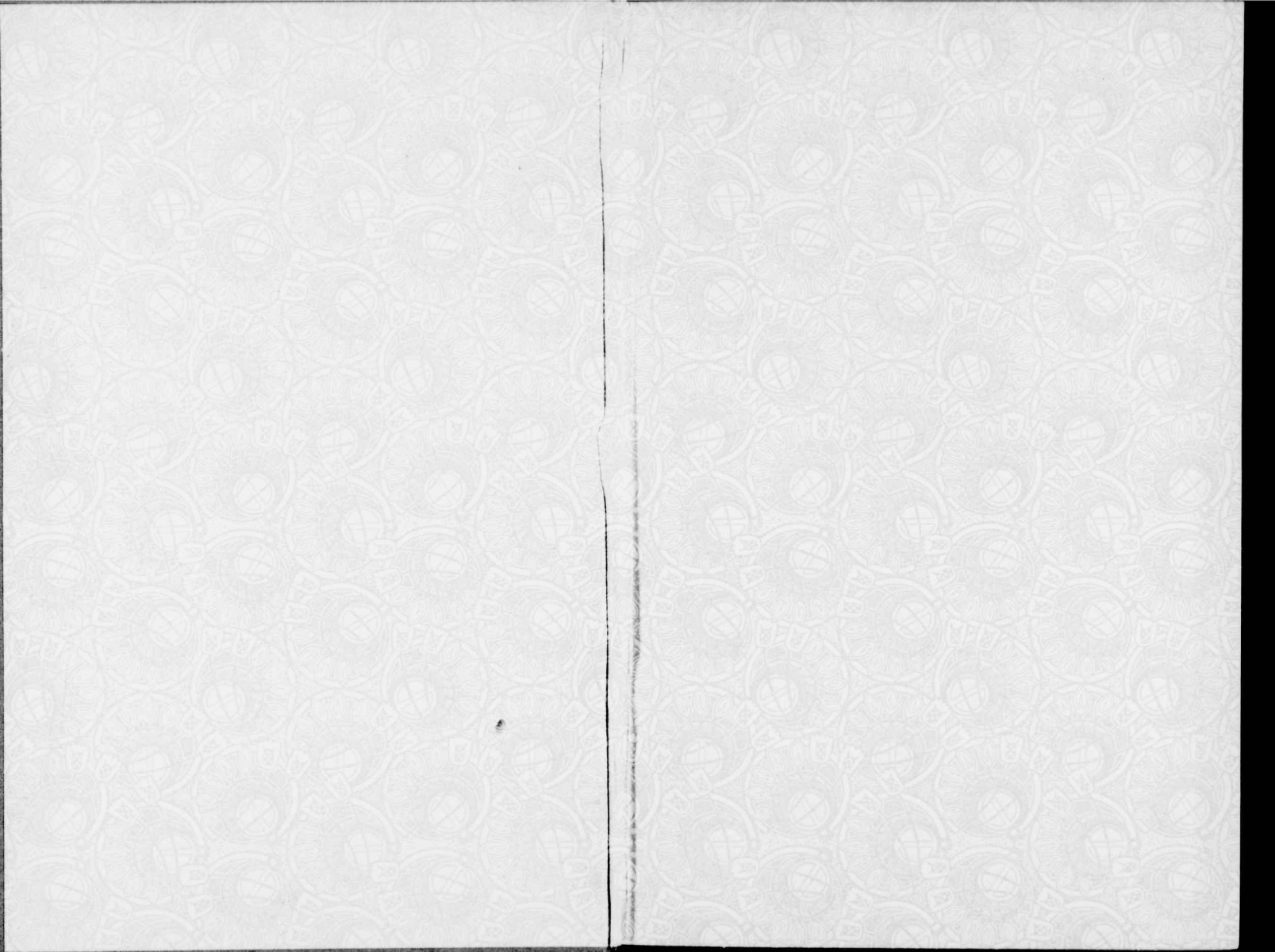

UIT DE JEUGD VAN KEES KOLVING.

door Ch. Krienen.

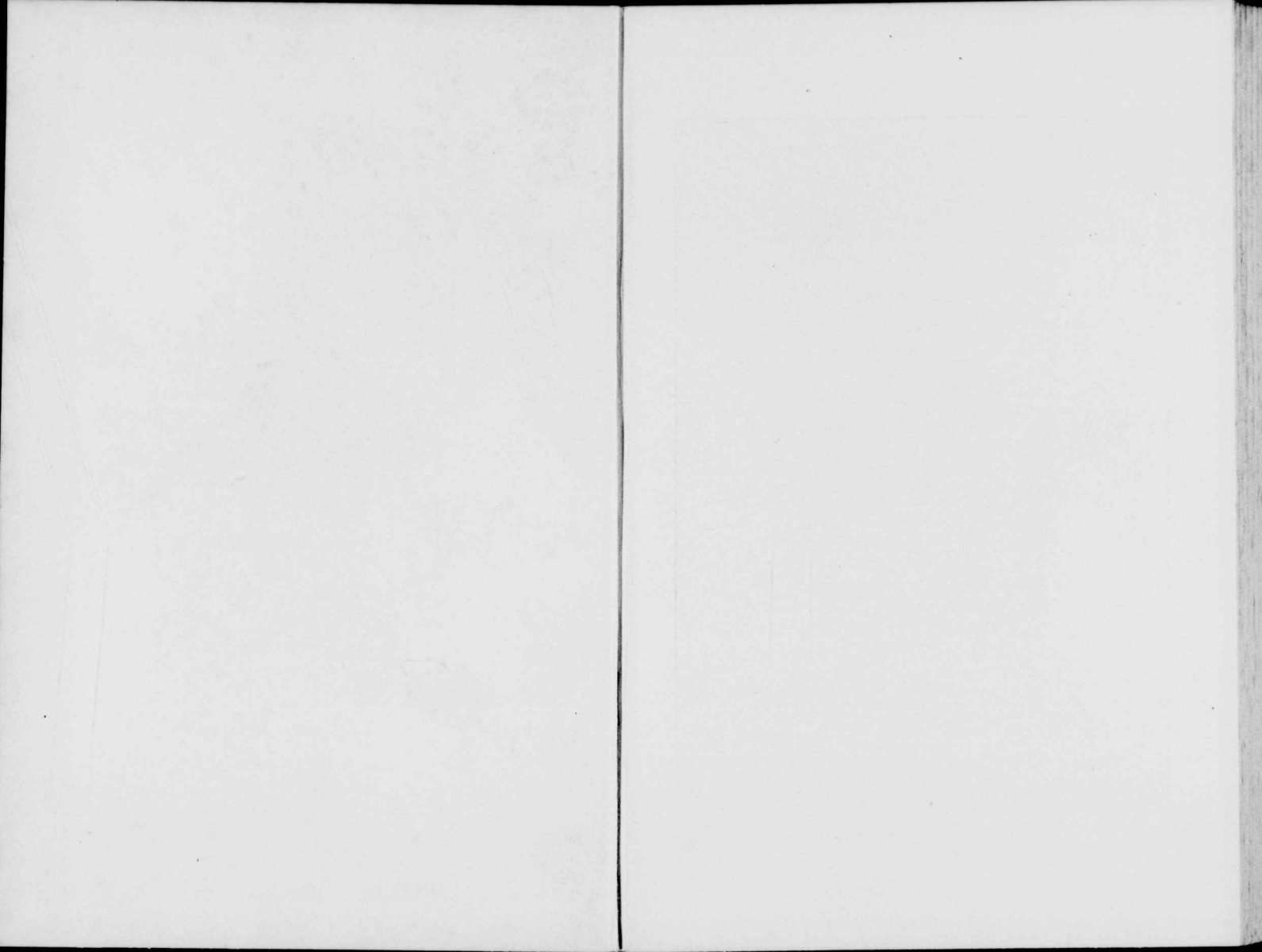
A.W. BRUNA EN ZOON. UTRECHT.

10 de.
flaaier.

92-VI
65,-

Uit de jeugd van Kees Kolving

16-0 k
Krie

UIT DE JEUGD VAN KEES KOLVING

DOOR

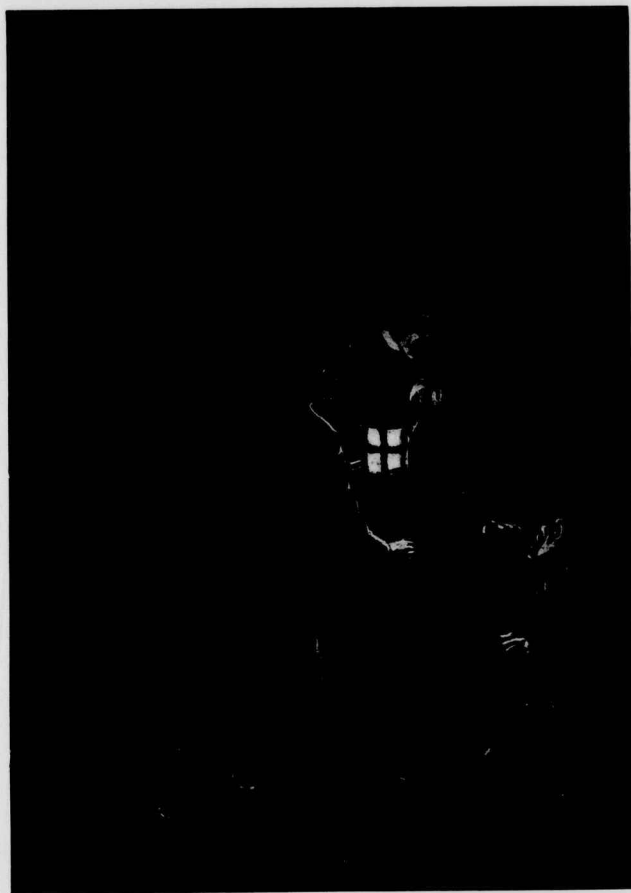
CHARLES KRIENEN

GEILLUSTREERD DOOR W. K. DE BRUIN

UTRECHT — A. W. BRUNA & ZOON

MEENTEbibliotheek
ROTTERDAM

Plotseling ontwaakte Tony.
Bladz. 107.

P 039 991 482

B 1001 288 0125

GEDRUKT BIJ GEBR. MOOIJ TE ERMEL0

HOOFDSTUK I.

VAN EEN LANGEN KASTELEIN, EEN GAT IN DE BROEK EN
EEN OOLJKEN KLEERMAKER.

Het was een herfstavond.

Luchtig woei de wind door het dorpje. Hij speelde met de reeds gelende blaren der beukeboomen langs de laan en schudde de bepluimde koppen der denneboomen. Hij rukte tegen de vensters der huizen, die hij rinkelen deed en hij blies, als de deur open ging, het kleine petroleumlampje uit van den kruidenier op den hoek. Hij stiet het kleine riviertje op tot kleine golfjes en deed het riet buigen, dat de pluimen zich drenkten in 't krullende water. Hij speelde

met de petten der jongens, die op den hoek bij de dorps-herberg stonden en hij speelde ook in hun hoofden, die plannen maakten.

„Kom, jongens, de lange ziet ons niet, hij maft natuurlijk,” fluisterde Kees Kolving, „laten we 't maar wagen.”

„Wie zegt, dat hij slaapt,” waarschuwde Hein Havers. „Je kunt hem immers nooit vertrouwen. Dat weet je van onlangs, toen hij 't dorp in ging en stiekum langs een achterwegje weer terug kwam.”

„En jou te pakken kreeg, toen je dien regenbak daar omgooide,” lachte Kees.

„Laten we slim zijn,” stelde Piet Verkerk voor, „en eerst in de gelagkamer loeren, of ie daar zit te slapen.”

„Ga je gang,” zei Kees, „wij wachten op je antwoord. Durf je?”

„Zeker,” antwoordde Piet. „'k Verzin een smoesje, als ie me ziet,” en met stapte hij in de richting der voordeur.

Stil bleven de jongens wachten, zich verkneuterend over wat nu komen zou.

„Hij doet het,” fluisterde Frans Wijnhoven, ziende, dat Piet de dichte gang in stapte.

Ademloos wachten ze, een hand aan de pet, waarmede de schalksche wind zoo graag spelen wou.

Een minuut later verscheen Piet uit de lichte gang in 't donker.

Op de teenen kwam hij aangelopen en toen hij dicht bij de jongens was, riep hij: „In orde, alles veilig, hij maft jô als een marmot en zijn vrouw maft ook, een leuk stel-letje. Zeg, ga jullie eens mee, om ze te kijken.”

„Slapen ze echt?” vroeg Kees.

„Echt echt — kom maar mee.”

En omdat ze zoo echt echt sliepen, de waard en de waardin, en die schalksche wind zoo prikkelend ondeugend was, liepen alle jongens mee de lichte gang in tot voor de open deur der gelagkamer.

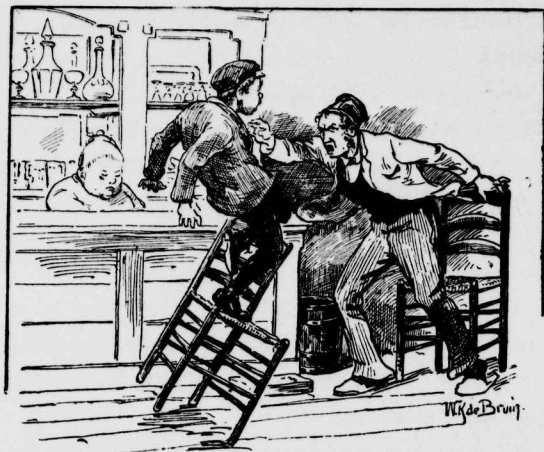
En jawel, daar zat de lange herbergier met de zijen pet op te slapen, en de ton-dikke herbergierster sliep snurkend mee, de fettige handen in-een op het ton-ronde buikje.

„Sstt, een mop,” fluisterde Kees, „ik zal stiekum het licht uitdraaien. Hou je kalm.”

En hij voegde de daad bij het woord en sloop op de teenen de herberg in.

De jongens in de gang beten op hun lippen, om niet in lachen uit te barsten.

Met vurige, wachtende oogen staarden de jongens Kees na. Ze zagen, hoe hij een stoel voorzichtig onder de lamp

zette, ze zagen ook, dat hij er omzichtig opkroop, ze zagen wijders, dat hij de hand strekte naar de kraan — en toen —

Toen zagen ze plots het lange lichaam van den herbergier zich opheffen, en voor ze zich uit de voeten maakten, hadden ze nog juist gelegenheid te zien, hoe Kees van schrik van den stoel tuimelde en lang uit terecht kwam op den vloer der herbergzaal.

En voor de jongens in 't duister verdwenen waren, had de herbergier den rakker in de kraag.

„Hè, vadertje,” riep hij, „dat had je niet gedacht, hé en hij schudde Kees [zoo 'geweldig heen en weer, dat hij schreeuwde.

Die schreeuw deed de herbergierster ontwaken en toen ze voor haar slaapdronken oogen behalve haar man nog een tweede ontwaarde, geloofde ze haar man aangerand en vloog hem te hulp.

En ze wierp zich met haar zwaar, geweldig lichaam op Kees, en zag met haar nu pas open oogen, dat ze Kees voor of liever onder zich had.

„Guns, me gunsje”, zei ze „is 't anders niets. Zoo'n aap, 'k dacht, dat 't heel wat was.”

En toen tot haar man: „Wat een drukte om zoo'n niksigheidje. Had me laten slapen.”

„Die aap wou de lamp uitdraaien, 'k zag het wel, 'k sliep niet.”

„Herrie om niks,” zei de vrouw schamper en toen tot Kees: „Blijf daar nou niet liggen, maar sta op en als je weer in de herberg komt . . .

En ze strekte haar vettige handen dreigend over hem uit.

Doch Kees kroop op handen en voeten weg en toen hij in de gang was, liep hij met een ondeugend en tergend hi-a heen, zoo vlug hij kon.

Buiten in 't donker wachten hem de jongens.

„Heb je gehad?“ riepen ze al van verre.

Kees vertelde alles.

„Niks gehad,“ zei hij, „maar jongens, wat is dat mensch zwaar. Die viel op me en daar lag ik languit. Maar kom, nu gaan we onzen slag slaan. Nu denken ze, dat de schrik er in zit en gaan we de appels proeven.

Vooruit, vooruit.

„Nou slim zijn,“ stelde Hein Havers voor, „niet stiekum langs de herberg gaan, dan krijgt ie argwaan. We zingen 't hoogste lied.“

En hij hief aan en alle jongens stemden dadelijk in en lustig zingende:

Dat 's een leven van plezieren

Dat 's een leven van stavast

trokken ze langs de herberg tot bij het kruidenierswinkeltje van Walink.

„Nou stil,“ riep Kees. „Langs 't huis, het tuintje door, het land van Weiveld over tot bij de heg. Daar zullen we verder zien.“

Voorzichtig slopen de jongens, zonder een woord te spreken, langs de woning van Walink, toen diens tuin door en het land van Weiveld op.

„Stil,“ riep Piet Verkerk eensklaps, „wat ligt daar?“

En hij wees met een vinger in de richting van een zwart voorwerp, dat op een afstand in 't donker nog te onderscheiden was.

De jongens bleven staan.

„'t Zal niks zijn,“ riep de een.

„'t Is natuurlijk niets,“ zei een ander.

„Wat moet 't anders wezen, dan een boomtak of zoo,“ geloofde een derde.

„Och, kom, vooruit maar,“ riep Kees, maar hij vond het zaakje toch zoo verdacht, dat hij zelf niet verder ging.

„Laten we een omtrekkende beweging maken,“ stelde Hein voor en langzaam 't ding naderen.

Dit voorstel vond bijval.

De jongens stelden zich in een wijden cirkel.

„Allo, nu er op af,“ riep Kees.

„Ja, er op af,“ riepen anderen.

Maar ze durfden er geen van allen op af en bleven staan.

Hu—u— huilde intusschen de wind over 't naakte veld.

De jongens kregen 't angstig.

„'t Zal de lange toch niet zijn,“ fluisterde Hein Kees in 't oor.

„Hoe kan dat nou, die zal daar toch niet gaan liggen,” antwoordde Kees.

„Vooruit dan,” riep Hein in plotselingen durf, en moedig stapte hij op 't zwarte ding af.

Toen kregen alle jongens moed en allen stapten ze voorwaarts in de richting van het beweginglooze ding.

Meer en meer naderden ze — stil bleef 't voorwerp liggen. Drie meter — twee meter —

„Zie je nou, dat 't niets is,” riep Kees en hij stapte nog moediger verder. En de jongens volgden zijn voorbeeld. Vlak bij 't ding stonden ze nu.

Doch — daar rees dit plotseling op uit zijn rust; een lange kerel stond nu voor hen op het veld. Het was de veldwachter, die bij 't huis staande, van hun plan had gehoord. In wilden ren en luid schreeuwende vlogen de jongens weg, de groote kerel hen na.

Hij greep links en rechts en voor zich en had hij een jongen te pakken, dan gaf hij dien een geduchten oorveeg.

En „au” schreeuwde die en „moeder” schreeuwde de ander, doch Kees had nog niet geschreeuwd, want hij was nog aan den veldwachter ontkomen.

Doch — plots greep deze Kees beet in den kraag.

Maar Kees rukte en de veldwachter viel, doch greep

weer en greep Kees' broek van achter beet en Kees' broek was dun — en een groot gedeelte verdween in 's veldwachters sterke hand.

En dus liep Kees verder met een wijde, witte plakkaat — een stuk maan in den donkeren nacht.

De val van den veldwachter had de andere jongens in

de gelegenheid gesteld te ontkomen en dus waren de jongens spoedig weer bijeen in de laan.

„Hij heeft mij niet gehad”, riep de een.

„Ik kreeg alleen een pats”, zei een ander.

En een derde zei dit en een vierde zei dat, doch Kees zei niets.

„En jij Kees, wat heb jij gehad?” vroeg Piet.

„Niks”, zei Kees.

„Heelemaal niks?” vroeg Frans spottend, „hij had jou toch te pakken.”

’t Hooge woord moest er maar uit.

Kees stond daar al achteraf te draaien in die maneschijnbroek.

Hij kon het toch niet verzwijgen.

„Kijk, dan, wat ie me gedaan heeft,” zei Kees en hij toonde de jongens de wijde gaping.

„Die is goed, die is goed!” riepen ze.

Hemd uit de broek zal tafel dekken, begonnen de jongens schreeuwend te zingen, en als dol dansten ze om Kees heen. Zijn moeder zal de pap opscheppen.

„Schei nou uit!” riep Kees eindelijk, wien dat geplaag begon te vervelen. „Help me liever aan een nieuwe broek of anders aan een nieuw stuk er in. Ik kan toch zoo niet thuis komen.”

„Naar den kleermaker dan,” riep Piet. „Kom, jongens, op naar den kleermaker!”

„Ja, vooruit naar den kleermaker,” riep Kees, „en jullie in een cirkel om me heen. ’k Schaam me dood.”

En Kees, die zich dood schaamde, zong ’t hoogste lied mee van:

Hemd uit de broek zal tafel dekken

Moeder zal de pap opscheppen.

En zoo zingend trokken ze Joelend langs de herberg. De brug ging ’t over en de dorpsstraat in, waar de kleermaker woonde.

„’t Is bijna negen uur,” zei Piet, „zou ie nog op wezen?”

„Dan kloppen we hem zijn bed uit,” antwoordde Kees, „mijn broek zal ie maken.”

Door de hoekjes van het venster gloorde nog licht; de kleermaker was nog op.

„Nou geen herrie;” waarschuwde Kees, „anders doet hij ons niet open. Stil.”

De jongens zwegen.

Kees opende de deur.

„Fijntje!”

Geen antwoord.

„Roep harder, Kees,”

„Fijntje!” schreeuwde Kees, zoo hard hij kon.

Er klonken stappen.

„Hij komt. Stil,” zei Kees.

Kleermaker Fijn van Draad, in de wandeling Fijntje genoemd, verscheen in de open deur.

„Alla,” zei hij, een woord gebruikende dat hij altijd

sprak, als iets zijn verwondering of verrassing opwekte, „alla, wat zullen we nu hebben?”

„Fijntje,” zei Kees, „ik heb een groot stuk uit mijn broek. Wil je er een nieuw in zetten. Kijk maar.”

En hij toonde den kleermaker de verwoesting.

„Alla — alla — je vader is er goed voor, Kees, kom maar binnen.”

Door den kleermaker vooraf gegaan, gingen de jongens het huis in.

In de huiskamer zat vrouw Fijntje, een goedlachsche dikkerd, het levensplezier op haar dik blozend gezichtje en in haar schalksche oogen.

„Vrouw, op zij, 'k ga geld verdienen”, zei de kleermaker. „En die paar kopjes weg en je breiwerk weg van de tafel, want daar moet hij op. Alla, Kees, op je buik op de tafel. Ga liggen.”

Kees deed wat hem bevolen werd en ging liggen.

„En nu jullie er om heen, jongens, en je zult 't groote werk kunnen zien. Maar geen flausjes, want dan prik ik hem.”

En de kleermaker keek beurtelings de jongens aan en legde zijn vinger op den mond en beduidde hun, dat ze zwijgen moesten.

Want Fijntje zou een grap hebben!

„Alla . . . een oogenblikje,” zei hij en hij trippelde kittig naar de andere kamer en kwam een minuut later terug met een klos garen, een naald, een vingerhoed en een lapje goed.

„Nou stil hoor,” zei hij tot Kees, „want de minste beweging en 't gaat er door.”

Kees bleef stil liggen.

De kleermaker spreidde de lap over het stukke gedeelte uit.

„Pu,” proestte Hein, doch de kleermaker gaf hem een lichten tik om de ooren.

„Moet jij hem nu aan 't lachen maken,” riep hij waarschuwend. „Een naald is scherp en een velletje is dun,” en hij keek intusschen zijn vrouw en de jongens aan en de

vreugde lachte uit zijn kleine, blauwe kleermakersoogen langs de groote, spitse neus heen.

„Fijntje, duurt 't lang, 'k lig hier zoo hard,” vroeg Kees.

„Een kwartier, een goed kwartier,” antwoordde Fijntje en hij zette de schaar in het goed, dat hij op maat knipte.

Het met moeite onderdrukte gegichel der jongens ontging Kees niet.

„Wat gichel je toch!” vroeg ie.

„Alla, Kees, bedaard,” zei de kleermaker, „want nu begint het, lig stil en beweeg je niet. En jullie jongens kalm. En jij vrouw, als jij je lachen niet laten kunt, ga je naar bed. Begrepen?”

Geduldig bleef Kees liggen, blij, dat zijn broek heel werd.

Maar als hij achter zich had kunnen kijken, achter zich naar vrouw Fijntje, en den kleermaker Fijntje en naar de jongens, en achter zich op 't nieuwe in te zetten stuk, zou hij wel opgesprongen zijn uit zijn rust.

De oolijke, grappige kleermaker zette een stuk in zijn broek van een lap goed, waarop een grimmig-grijnzende hondenkop geborduurd was. 't Ding had eenmaal als omhulsel voor een canapé-kussen dienst gedaan.

„'t Gaat goed, 't gaat goed,” riep de kleermaker telkens, „jonge, jonge, wat tref jij het, dat ik nou net dit stuk daar

had liggen. 't Kleurt perfect, perfect. Allo, jongens, wat zeg jullie er van?”

„'t Kleurt prachtig, prachtig,” riepen de jongens.

„Ja, ja in Indië heel wat gescheurde of aan flarden geschoten broeken versted,” snoefde Fijntje, die graag sprak over zijn Indischen dienst als militair. „Jonge, ja. Eens op een keer . . .”

En toen begon hij over nachtelijke overvallen en omtrekende bewegingen en reng reng — pief — paf.

„Au, au,” schreeuwde Kees, „je prikt me.”

De kleermaker schoot uit in een luiden lach.

„In den oorlog vallen er slachtoffers,” zei hij. „Lig stil.”

Na een goed kwartier, zei hij, de draad aftrekkende: „Klaar is Kees.”

„Ja, Kees is klaar,” riepen de jongens. „Je broek is mooier, dan hij geweest is.”

Kees voelde. „Fijn,” zij hij.

„Wat van Fijntje komt is altijd fijn. Marcheer nu maar gauw op, we moeten naar bed en de rekening krijgt je ouwe wel thuis.”

Vrouw Fijntje lachte dat ze schudde.

„Vrouw Fijntje, waarom lach je?” vroeg Kees met eenige achterdocht.

„O, die, die licht altijd, die moet altijd lachen,” antwoordde de kleermaker. „Dag, jongens.”

„Dag Fijntje, dag vrouw Fijntje,” ging 't in koor en toen liepen de jongens de deur uit.

„Zeg niks hoor,” fluisterde Fijntje den jongens nog gauw toe.

Buiten gekomen hadden de jongens geen tijd meer tot gerumoer.

Het was bij half tien. Ze moesten naar huis. Die in de dorpsstraat woonden, sprongen vlug naar hun woning, terwijl Kees met nog een drietal andere jongens de dorpsstraat uit, de brug over en de laan in rende.

„Ik krijg vast een standje,” riep Kees hijgend, toen hij zijn huis naderde. „k Moet altijd, zoals je weet, om negen uur binnen zijn. Enfin — mijn broek is heel en dat is ten minste een groote.”

„Ja, ja, die is heel,” zeiden de jongens, „en fijn ook.”

Maar ze dachten aan den grijnzenden hondenkop op zijn achterkwartier.

„Saluut!”

„Dag!”

Kees sprong het grasperkje voor zijn huis over en stond een minuut later in de keuken.

Vader ontving hem.

„Waar kom jij nu vandaan? Neen, niet zitten. Kom hier.” Kees verscheen voor zijn vader.

„Spreek op!”

„Waf, waf,” schreeuwde Bello, die rustig ronkend in den hoek had gelegen, maar nu dien grijnzenden familiekop op Kees' broek in 't oog kreeg.

„Stil, Bello, stil. Spreek Kees.”

„Ja, vader, ik . . .”

„Grr — grr,” gromde Bello nijdig en sprong tegen Kees op.

„Stil hond,” snauwde Kees, meer uit angst tegen zijn vader, dan uit woede tot den hond. „Stil toch, je lijkt wel gek.”

„Koest Bello,” riep vader, die ongeduldig begon te worden, „koes zeg ik je.”

En weer begon Kees: „Ja, vader van avond” —

„Grrr, grrr,” — gromde Bello grimmig.

„Toen zijn we met zijn allen . . .”

Kees kreeg 't benauwd, hij kon niet stil op zijn beenen staan.

En dan ging die hondenkop op zijn broek op en neer, op en neer — en dat tergede Bello en toen ineens hap! pakt hij 't achterstuk beet en begon te trekken.

„Schei uit,” riep Kees en schopte achteruit.

„Maar wat heeft die hond dan?” vroeg vader en hij liep naar Bello toe en keek naar diens trekkenden bek en toen — Toen had vader moeite niet in lachen los te breken. Nu begreep hij, waar Kees zo lang geweest was.

Zijn broek was stuk geraakt en de grappige kleermaker . . . bekend om zijn grappigheden . . .

„Allo, Bello, vort,” riep vader en hij hield Bello vast bij den kop.

En toen tot Kees: „maak, dat je gauw naar bed komt. Je zet met je laat komen 't heele huis op stellen. Bello zelfs kan 't niet verdragen.”

Kees blij, wilde zich uit de voeten maken met het lampje. „Neen, laat dat staan. 'k Heb 't zelf noodig. Probeer van avond je bed maar eens zonder lampje te vinden.”

„Dag, vader.”

„Nacht, Kees.”

„Grrr” — gromde Bello weer en keek zijn familiekop gramstorig na.

Kees klom de trap op en verdween in 't pikdonker van zijn kleine kamer.

En in dat pikdonker kon hij niets bemerken van de poets, die de kleermaker hem gebakken had, en toen hij reeds sliep, lachten vader en moeder schaterend om de grap.

„Als hij soms niets merkt,” zei vader tot moeder, „dan morgen niets zeggen, met schade en schande moet hij wijs worden.”

Den volgenden morgen werd Kees wakker, op aanhoudend geroep van zijn moeder.

„Hei, Kees, sta toch op; 't is al over half negen.”

En Kees schoot slaapdronken zijn broek aan, en keek onderwijl op 't kleine klokje, dat half negen wees en zag die fel gele hondenkop niet.

Vader en moeder waren in de huiskamer. Ze zaten achter het ontbijt.

„Kees, Kees,” zei moeder op luchtig bestraffenden toon, „dat komt er van. Laat thuis komen en dan te laat op school.”

Kees begon te eten. Vader zei niets, moeder scheen stil te lachen.

„Waarom lacht u zoo stiekum, moeder?”

„Ik, jongen, lachen! 'k Heb bijna een reden om te huilen. Is dat laat opstaan! Maak maar voort, anders moet jij nog raar lachen, als je op school komt.”

Hoewel Kees er volstrekt niet op gesteld was, te laat op school te komen, eischte zijn maag, dat hij eerst zijn boterham op at.

En zoo'n jongensmaag weet zijn rechten te doen gelden. Eindelijk — op was alles.

„Dag vader, dag moe!”

Weg liep Kees.

Moeder verslikte zich bijna van 't lachen, toen ze hem gaan zag, met die nijdige hondenkop achter hem.

„'t Is zonde, 't is bijna te erg,” zei ze.

„Kom,” zei vader, „'t zou wat. Hij moet de gevolgen maar dragen.”

Kees was buiten. Geen jongen was er meer in de laan. Ze moesten al binnen wezen.

„Weer pech,” dacht Kees en hij draafde de school in. Stil hingen de petten en hoeden der jongens en meisjes in de leege gang.

Kees de klas in en daar werd hij opgewacht, eerstens door zijn meester en tweedens door een stel jongens, wien de geheime vreugde lachte in de oogen.

„Ja, ja, hij heeft hem an,” fluisterde Piet Frans in 't oor. Kees voor den meester.

Zijn broek konden de kinderen niet zien; die was verscholen achter de banken.

De jongens, die er van wisten, richtten zich op.

„Zitten,” riep meester. „Is er wat bijzonders te zien?”

„Waar kom je vandaan, Kees?” vroeg meester streng.

„'k Heb me verslapen meester, 'k ben te laat opgestaan.”

„Ja, Kees, dat is natuurlijk waar, maar je weet, verzuimde tijd wordt ingehaald. Je weet dus, wat je om 12 uur te doen staat. Ga nu maar naar je plaats.”

Kees keerde zich om en ging heen.

Maar, toen viel meesters oog natuurlijk op die broek met den hondenkop, en —

En meester barstte in lachen uit.

En de jongens, die er van wisten, lachten schaterend mee.

Kees keek of hij 't in Keulen hoorde donderen.

Wat was dat nu!

Nu kregen eenige meisjes ook het vernieuwde broekstuk in 't oog en 't werd nu een algemeen en onbedaarlijk gelach.

En 't werd Kees groen en geel voor de oogen.

Toen plotseling, dacht hij aan zijn broek.

Was misschien 't stuk eruit geschoten, had de kleermaker 't met zoo'n wijde steek gemaakt, dat — —

En hij voelde eens.

Maar toen lachten allen nog harder.

Hij kon 't nu niet langer uithouden.

En met een hoog roode kleur en trillende lippen riep hij:

„Meester, meester, wat is er dan?”

„Een hond, Kees, een hond,” schaterde meester, die van 't lachen haast om viel.

Nu was 't met Kees' uithoudingsvermogen gedaan.

Hij begon plotseling te schreien.

En toen hadden alle kinderen medelijden met hem.

En ook de meester.

En de laatste zei: „Zie eens Kees; we hebben je wat geplaagd; we konden 't niet laten. 't Was te grappig en dat alleen door onzen grappigen kleermaker.”

„Ja mijn jongen, daar zit 't 'm,” zei meester, ziende, dat Kees weer naar zijn broek voelde.

„Maar, maar —” stamelde Kees, „'t is toch dicht.”

„Ja, dicht is 't Kees, maar die gapende hondenbek is niet precies dicht, die staat wijd open.”

Plots begreep Kees alles. „Zit er dan een hondekop, meester? Dat zal ik den kleermaker betaald zetten.”

„Nou, die kan wel een grapje hebben”, antwoordde meester. „Ga nu maar gauw naar huis, zie een andere broek te krijgen. Weet je moeder er van?”

„Die lachte van morgen ook al,” riep Kees.

„Nou, mijn jongen, 't is wel aardig een boel mensen te laten lachen.”

„Ja, meester, maar ik kon 't zelf niet helpen,” antwoordde Kees onschuldig.

„Dat is juist het fijne,” zei meester.

„En nou maar gauw naar huis.”

Kees in achterwaartsche beweging de school uit, en met zijn handen wijd uit op den grijnzenden hondekop sloop hij langs de boomen van de laan zijn woning binnen.

Een kwartier later zat hij weer in school en 't was hem of hij de meester en de kinderen nog aardiger vond, dan anders.

En om twaalf uur behoefde hij niet school te blijven.

HOOFDSTUK II.

WAAROM KEES KLONTJES KOCHT EN DE KLEERMAKER
IN ANGST ZAT. VAN EEN DIEFSTAL — EN WOEDE.

't Liep tegen Sint Nicolaas.

Grauw en kil waren de dagen. Nu eens klefte een vale mist, dan weer huilde de stormwind en zwiepte de oude kale boomen krakend heen en weer.

Maar 't werd Sint Nicolaas, en daarom was er vroolijke bedrijvigheid in de huisjes langs de laan en die in de dorpsstraat. De jongens echter bleven de bedrijvige woelwaters.

De bakker had het druk, voelde zich nu de gewichtigste man van het dorp.

En Piet Verkerk was nu de gewichtigste jongen.

„Wat zou Sinterklaas zijn zonder mijn vader?” zei hij tot de jongens.

En die moesten dat met Piet eens zijn.

„Zeg, Kees! heb je den kleermaker al een poets gebakken?” vroeg Dirk Harms.

„Nog niet, denk je, dat ik dagelijks daarover denk. Dat moet zoo eens van zelf uitkomen.”

„Wedden dat je 't niet durft?”

„Hm!” smaalde Kees, „daar is wat durf aan. Wacht maar.”

„Stuur hem een Sinterklaasverrassing, waarvan die leelijk opkijkt.”

„Hij heeft niet leelijk te kijken,” antwoordde Kees. „Laat hij voor mijn part lachen.”

„Zooals jij in school”, spotte Dirk. Kees werd boos, voelde zich onverdiend beledigd en daar hij niets wist te antwoorden, keek hij eerst zijn plaag-vriend aan en gaf hem toen eenvoudig een muilpeer.

En toen werd er gevochten. Zoo maar plotseling. Als gewoonlijk maakten de jongens een wijden kring en zagen met spanning, hoe dat zou afloopen.

Dirk verloor, lag onder.

„Genade nu!” zei Kees en liet zijn wederpartij los.

Doch deze, opgesprongen, gaf Kees een harden slag in 't gezicht en liep toen heen.

„Bah!” riep Kees en holde Dirk na.

Alle jongens met luide hia's en houd hem mee.

Daar kwam Hektor aan, de hond van den kleermaker.

Die hard loopende jongens, dat luid hia geroep prikkelde hem, maakte ook den hond zenuwachtig en opgewonden.

Hij stooft op Dirk toe en greep hem in de broek. Dirk wilde zich losworstelen, trok en rukte, maar Hek hield vast.

De jongens bij hem gekomen, lachtten dat ze schaterden.

„Trek Dirk, trek!” spotten ze.

En Dirk trok, maar Hek hield vast.

„'t Komt van den hondenkop van Kees!” plaagde Piet. „Hek denkt, dat je zijn broer onder je broek hebt verstoppt.”

Rits! — Een reusachtig gat trok Hek in de broek en liep met 't stuk goed naar huis.

„Hij gaat voor de klandizie zorgen voor zijn baas,” riep Kees lachend.

Dirk stond beteuterd.

„Droog hem nu af, Kees!” riep Willem Hemkes.

„Wel neen, nou niet meer!” antwoordde Kees, „denk je dat ik vecht met een, die een gat in zijn broek heeft. Kom jongens, de wei in.”

En de jongens draafden met Kees mee, en de sippe Dirk haastte zich naar huis, waar zijn moeder hem wachtte met een geducht standje.

De jongens waren nu in de wei. Die lag daar zoo verlaten en triest onder de grauwe lucht, en alleen het oude vervallen paard van boer Weikamp strompelde er rond.

„Kijk, dat ouwe mannetje,” zei Kees. Net een eenzame, verlaten zwerver.”

En hij zag met medelijden naar het oude dier, dat de dorre grassprietjes traag afscheurde.

„Willen we voor hem brood halen, jongens? Kom!”

En de jongens keken naar het trieste dier, dat daar traag voortsjokte met zijn moeien bek kauwende op de te harde grassprietjes.

„Ja, vooruit, de stumperd,” riep Piet.

„Brood, brood!” schreeuwde Frans, alsof hij schik had, maar ook zijn goed jongenshart voelde medelijden met den treurigen stakker.

En de jongens draafden weg naar hun huis.

„Brood, moeder brood!” riep Kees, zodra hij in de huiskamer was.

„Wilde huzaar!” antwoordde moeder, „wat is er nu weer aan de hand? Alweer honger.”

„Neen moeder, 't ouwe paard van Weikamp moet 't hebben. 't Beest loopt te rammelen van den honger.”

En zonder moeders antwoord af te wachten, vloog hij naar de kast en haalde een reuzenstuk wittebrood er uit.

Kees wilde er mee van door.

„Hei, Kees!”

„Och, wat moeder. De broodtrommel ligt nog half vol en ik eet vandaag toch niet meer. Dag.”

En Kees draafde weg en moeder zag hem na door het raam en ze was blij in haar hart.

't Oude dier kreeg 't goed.

Droomerig keek het naar iederen gullen jongen, die het de hompen brood toereikte, en toen alles in zijn gulzige maag was verdwenen, liep het heen over de kale wei en het hapte niet meer naar de dorre grassprietjes.

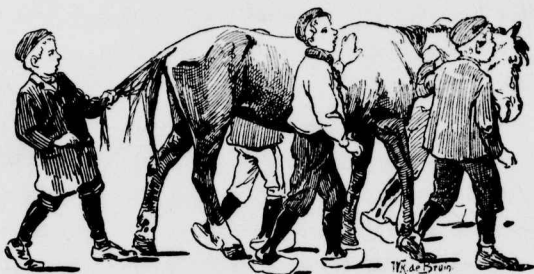
„Willen we hem thuis brengen? 's Avonds wordt hij toch altijd gehaald,” stelde Kees voor. „'t Beest bibbert in zijn slappe huid; 't eet toch niets meer van dit droge goed.”

„Ja, dat 's fijn,” riepen de jongens, „we brengen hem thuis. Wat zal Weikamp lachen.”

En Kees pakte den ouwen stakker bij zijn ijle manen en trok hem met zich voort.

Gedwee sjokte Bruin mee.

Ieder der jongens wilde natuurlijk de held van de onder-

neming zijn en dus had Bruin evenzooveel geleiders als er jongens waren. Kees had hem rechts bij zijn manen, Piet links, Frans had vertrouwelijk zijn hand op Bruin's linker-, Hein op zijn rechter zijde gelegd, terwijl Willem Weyers heel familiaar de staart in zijn linker hield.

En zoo trokken de jongens de brug over en de dorpsstraat in.

„Een omnibusknol, gaat nimmer op hol,” begon Piet, en het vijftal stemde in en vroolijk klonken hun luide galmen

door de stille dorpsstraat. Ze trokken de aandacht der menschen in de huizen en ook andere jongens kwamen naar buiten geloopen en voegden zich bij 't vijftal.

Doch daar kwam de oude Weyers aan, in de wandeling oom Knor genoemd, omdat hij altijd zuur keek, nooit lachte en altijd pruttelde.

„Jongens, pas op, oom Knor!” waarschuwde Frans, „hij zal wel weer wat te zeggen hebben.”

't Was zoo.

Hij bleef voor Kees staan, die 't paard inhield.

„Wat moet dat,” snauwde hij knorrend, „breng dat beest terug naar de wei; dierenbeulen.”

„Zijn wij dierenbeulen,” antwoordde Kees, „we hebben den stumper brood gegeven en brengen hem nu naar zijn warmen stal.”

„Hu!” schamperde oom Knor, „lieve jongetjes.” En hij duwde Kees op zij en vatte het paard bij de manen, om het terug te brengen naar de wei.

Wat werden de jongens boos.

Luid begonnen ze te reclameeren. „Laat ons begaan,” riep de een, „we doen toch niets,” schreeuwde een ander, „ijj denkt altijd leelijk van ons,” smaalde een derde en op al dat geroep en geschreeuw kwam de kleermaker af.

Voor de jongens hem hadden opgemerkt, was hij hen genaderd.

„Zoo jongens,” zei hij vriendelijk, „is die voor een paardenspel?”

„Neen,” antwoordde Kees, „we brengen hem naar zijn stal, we hebben hem brood gegeven, en nou zegt oom Knor . . .”

’t Was er uit. Kees, zich sterk voelende door de vriendelijke blikken van den kleermaker, was overmoedig geworden en had den bijnaam er uit gegooid.

Weyers sprong op hem toe, wilde hem in den kraag grijpen, doch de kleermaker stelde zich voor Kees.

„Laat de jongens toch hun gang gaan,” bromde hij. „Wat doen ze nu? Je hoort toch, wat ze gedaan hebben! Ze hebben niets dan aardigs gedaan, ’t beest brood gegeven en nu willen ze ’t naar den stal brengen.”

„Ja, ja”, schreeuwden de jongens, „ja, ja, we hebben het brood gegeven en nu gaat ’t naar den stal. Ja, ja.”

De groote neus van den kleermaker scheen in vervoe-ring te komen. ’t Was net of ’t ding goedkeurend op en neer wipte.

„Maar hij scheldt me!” riep Knor, „en als ie —”

En hij hief dreigend zijn magere vuist op tot Kees.

„Kom, kom kom!” suste de kleermaker. „Laat die jongens toch. Wij zijn toch ook jong geweest, hé, oude Weyers. Vooruit, jongens, vooruit.”

Deze luchtige, sussende woorden ontwapenden den ouden Knor geheel.

Zonder verder een woord te zeggen, droop hij af.

„Nou vooruit, weer verder!” riep Kees. „’t Beest zou weer honger krijgen door dat lange wachten.”

„Waarom ga je er niet op zitten, Kees,” zei de kleermaker.

„Om weer een gat in mijn broek te krijgen, slimmert,” lachte Kees.

„k Zet overal stukken in,” antwoordde de kleermaker. „Maar kom jij er dan op Piet, of jij Frans? Durf jullie niet, nooit paard gereden? Nou, ik geef je een beentje, niet?”

„Ga jij dan op hem zitten,” zei Kees „maar jij durft ook niet.”

Niet durven? Dat was te uitdagend voor den kleermaker, die in Indië was geweest, veldslagen had mee gemaakt en in 't dorp de man was, die veel kon en niet bang was.

Doch hij aarzelde nog.

Dat prikkelde Kees.

„Wedden?” zei hij, „dat je niet durft, Fijntje.”

„Durven, Kees?”

„Ja, durven.”

„Wedden om wat?” vroeg Fijntje.

„Om wat,” herhaalde Kees; „om wat . . .?”

„Ja, om wat.”

Kees dacht na, nu moest de grap komen.

„Fijntje,” zei hij, „als je op 't paard kruipt en je blijft er op zitten dan . . .”

„Nou dan . . .”

„Dan, mag je me een — een gat in mijn broek trekken en er twee hondenkoppen in naaien. Durf je?”

„Durven! Vooruit, pootje!”

En Kees gaf den kleermaker een pootje.

„Hu, hup!”

De kleermaker zat.

„Nou los laten,” riep Kees. „Hij moet zelf rijden.”

„O ja, laat maar los!” riep de kleermaker. „k Zit hier als een prins. Vooruit, Bruin.”

Nou, Bruin wilde wel. Hij had lekker gegeten en verlangde naar den stal. Den weg kende hij wel en dus stapte hij vlug verder.

„Klep, klep, klep, klep,” klepten de hoefijzers op de harde straatkeien.

De kleermaker hield Bruin vast bij de manen.

De kleermakersvrouw kwam in de open deur.

„Hei!” riep ze, „Koning Fijn van Draad, op een paard!”

Gemaakt grappig bracht de kleermaker haar een huldegroet door diep zijn pet af te nemen.

„Neen, maar, nou wordt 't pas fijn,” riep de olieslagersvrouw, die met haar hengselmandje over de dorpsstraat dribbelde. „Dag, Koning Fijn van Draad. De naald er aan gegeven?”

„Uw dienaar”, antwoordde de kleermaker en keek stijf — ernstig voor zich.

„Jongens,” fluisterde Kees. „Bruin moet hard lopen, natuurlijk moet hij hard lopen. Want een grap wil ik hebben.” En om Bruin aan te sporen, gaf hij hem een lichten tik op

de heupen. Doch Bruin, wiens huid door ouderdom en harden arbeid wat ongevoelig was geworden, versnelde den pas niet.

En dus bleef de kleermaker rustig tronen op zijn paard.

„Hè, jongens,” riep hij triomfantelijk, „hoe is ie! Goed hè! Ja, ja, je moet 't maar kunnen. Kees, scheur maar vast een gat in je broek. De naald ligt al klaar.”

„Geduld,” zei Kees, „je bent er nog niet.”

Bruin moest hard lopen, heel hard lopen.

„Maar hoe?”

Het dier te slaan, kwam niet in Kees op.

„Sstt, stil”, zei hij tot de jongens. „Loop door” en hij liep den winkel van Piets vader in en vroeg wat klontjes, en de bakker gaf ze graag en Kees liep blijde van verwachting den stoet na.

Hier gekomen ging hij voor Bruin lopen en stak hem een klontje in den bek.

Het paard knauwde het gretig op.

Een tweede klontje . . . Bruin rook er aan . . . hapte er naar. Doch Kees bleef 't op een afstand houden en Bruin rekte den kop, liep harder.

„Wat ga je doen?” riep de kleermaker.

„Ik doe goed”, lachte Kees, „wacht maar Fijntje.”

't Paard liep al in een sukkeldraf — Kees ook — ook de jongens.

Krampachtig hield de kleermaker de manen vast.

't Hotste zoo en die rug was zoo hard.

„Niet te vlug, niet te vlug!” riep hij.

Maar Bruin rook de klontjes en zag ze, en telkens kreeg hij er een en hij verlangde naar den stal en had een

flink maal brood gehad en hoe harder Kees liep, hoe harder liep Bruin.

En de jongens er naast schreeuwden van vreugde en onderwijl zat de kleermaker te hobbelen als een klein, bang kind op een hobbelpaard.

De mensen kwamen voor de deuren geloopt.

„Hoera!” schreeuwde de een, „leve de Koning!”

„Harder, jongens, harder,” riep een ander.

„Hort, hort, hort,” schreeuwden de jongens.

De dorpsstraat waren ze uit, de wei ging het op.

En al harder liep Bruin, en al potsierlijker schommelde en hobbelde de kleermaker, al potsierlijker, tot hij tuimelde, en zich vast klampte om Bruins nek.

De jongens vielen van 't lachen om.

„Hou je, hou je,” gilden ze.

De kleermaker bengelde voor den kop van Bruin als een slinger in een hangklok.

Daar kwam, plotseling om den hoek van de wei, boer Weikamp aangeloopt.

„Daar heb je de boer, kom jongens, kom!” riep Kees.

Met groote sprongen vlogen ze op paard en kleermaker aan.

Driftig kwam de boer aangeloopt. De kleermaker, die

nog maar altijd hing te bengelen en luid riep: „Hou, Bruin, hou dan,” zag hem niet.

Plotseling voelde hij zich in den rug aangegrepen en hoorde een luid: „Hou, Bruin, hou.”

En Bruin stond stil en boer Weikamp trok den kleermaker naar omlaag.

Wat keek die kleermaker sip.

„Hu — een groote kerel!” smaalde Weikamp. De jongens lachten schaterend.

„Hoe is ie, hoe is ie!” riep Kees.

„Weikamp,” zei de kleermaker, die aan 't boertje een

klein klantje had, „'t was maar een grapje. Maar kom eens bij me, 'k heb nog een goed wintervestje voor je.”

De boer glimlachte. „In orde.” zei hij. „Kom Bruin.”

En hij trok Bruin mee.

„Weikamp”, riep Kees, „je hoeft hem geen brood meer te geven hij heeft al een mud op.”

„Mooi!” riep de boer terug.

De jongens om hun kleermaker heen, schaterend van den lach.

„Hoe was 't ie!” riep Kees weer.

„Goed”, zei de kleermaker, „jonge, jonge, wat was dat beest hard.”

„Is ie nog heel?” vroeg Kees.

„Wat?” zei de kleermaker.

„Wel, je broek natuurlijk.”

De kleermaker voelde.

„k Heb anders je hondenkop nog,” lachte Kees.

„Dat's je Sinterklaasverrassing, Fijntje,” spotte Piet.

„Die je een nieuw vest kost,” vulde Kees aan.

„Wacht maar, wacht maar,” zei de kleermaker.

„Boontje komt om zijn loontje.”

Maar hoe de jongens hem ook verder plaagden, de kleermaker lachte hartelijk mee.

En de mensen, die 't lachende groepje door de dorpsstraat zagen komen, vonden voor de zooveelste maal den kleermaker een wonderlijke sinjeur.

De jongens begaven zich, toen de kleermaker in zijn woning verdwenen was, naar het plein voor de dorpsherberg.

Nauw waren ze hier aangekomen, of om den hoek der herberg kwam Tony Dammink.

Hij was een lange slungeljongen van veertien jaar. Twee jaar geleden had hij de dorpsschool verlaten en nu werkte hij als poetsjongen op de kleine ijzerfabriek, die ter zijde van de laan stond.

Zijn invloed op de dorpsjongens was groot. Deels kwam dit door zijn meerdere jaren, deels door zijn voorzichtige sluwheid. Viel er iets kwaads te doen, steeds wist hij den een of anderen jongen tot zijn medeplichtige te maken en even handig allen schijn van schuld van zich af te keeren.

Ook Kees was bang voor hem.

Hij ontliep Tony zooveel hij kon. Steeds, in zijn tegenwoordigheid, had hij een gevoel van beklemming, van angst.

Vroeg hij Kees iets, deze durfde niet weigeren.

Tony was een gemeene jongen. Kees voelde, wist het, en toch durfde hij hem niet openlijk bestrijden, allen omgang met hem af te breken.

Als Kees vocht, vocht hij eerlijk. Zoo echt eerlijk met zijn open handen, en had hij zooals den laatsten keer met Dirk zijn tegenpartij onder, dan was 't hem genoeg.

Een weerlooze vijand slaan, kwam niet in hem op.

Doch, als Tony vocht en zijn weerpartij onder had, ontwaakte pas zijn woede en zijn zucht tot wreken en pijn doen. Pas enkele weken was het geleden: Een paar opgeschoten boerenjongens kwamen door 't dorp.

Ze keken wat te driest naar Tony's zin.

Een paar boerenjongens, die niet de eer hebben tot de

dorpsjongens te behooren, moeten immers met schroom en eerbied het dorp doorloopen.

„Kom, vooruit, die moeten hebben”, zei Tony, die toevallig met Kees voor de dorpsherberg stond.

„Waarom?” vroeg Kees.

„Vraag je waarom! Kijk die Kaffers loopen! Het lijkt wel of ze hier thuis hooren. Vooruit, of durf je niet?”

„Niet durven?” Die vraag prikkelde Kees. Hij vroeg 't altijd, als Kees aarzelde.

Niet durven!

„Niet durven,” herhaalde Kees, „daar is wat durf aan.”

En hij wilde nog meer zeggen, wilde opmerken, dat die jongens toch geen kwaad deden, doch Tony gaf hem geen gelegenheid meer te zeggen.

„Nou, vooruit, mee, als je durft. Maar wacht even.”

Vlug liep hij om de herberg en kwam terug met twee dikke, korte stokken.

„Pak aan,” riep hij, een der stokken aan Kees toereikende.

„Nou vooruit dan,” drong hij aan, ziende, dat Kees weer aarzelde.

En Kees vatte den stok, maar zijn hart bonsde van angst.

„Nu vlug er op af, jij neemt de kleinste voor je rekening. Ik de grootste.”

En Tony draafde weg en Kees draafde mee, als een arme, bange willooze.

Ze waren de jongens dicht genaderd, voor deze hen zagen.

„Bart!” riep de grootste, „pas op, die willen ons.”

„Ja, kaffers!” schreeuwde Tony. „Jij ben voor mij, jij, lange.”

En Tony sloeg met zijn stok naar de grootste der jongens, die zijn tabaksdoos trok.

De kleinste op Kees af.

Kees hief reeds den stok op.

Doch: „neen, neen,” riep hij plotseling en gooide het wapen weg. „Neen, dat wil ik niet.”

Verbaasd keek de kleine boerenjongen Kees aan.

„Wil je niet vechten?” vroeg hij.

„Neen,” riep Kees.

Plotseling klonk een luiden schreeuw.

De stok van Tony had den grootsten jongen op 't hoofd getroffen. „O, o,” riep deze en voelde naar zijn hoofd.

Tony schaterlachte.

„Genoeg, nou, kom Kees.”

En hij draafde weg en Kees draafde achter hem aan.

„Wat raakte ik hem, hè Kees?” Zag je, hoe hij aan zijn hoofd voelde.”

„Ja, ja,” zei Kees en hij had 't zoo benauwd.

O, waarom deed Tony zoo en waarom durfde hij niet flink weg weigeren, als hij Kees wat leelijks vroeg?

Waarom was hij toch bang voor Tony?

En nu was diezelfde Tony de jongens, die op 't plein stonden, genaderd.

Er ging een schok van teleurstelling door Kees. 't Was zoo'n leuke, zoo'n onschuldige middag geweest met den kleermaker. En nu Tony bij hen!

Steeds als hij hem zag kreeg hij een gevoel van onbehagen, van angst. — Hij wilde zich graag verzetten tegen zijn invloed, doch kon niet.

Tony kon zoo smalend lachen, als Kees weigerde nu iets weer te doen, dat hem mishaaide.

Zoo prikkelend lachend kon hij vragen: „Ben je bang, durf je niet Kees?” En dan onmiddellijk aansporend. „Maar jij durft wel, jij wel.”

En dan móest Kees, kon zich niet meer verzetten.

En 't liefst van alle jongens bemoeide Tony zich met Kees.

Hem prikkelde hij 't liefst tot gewaagde, slechte daden. Hem, Kees, die zoo moedig was en sterk.

Maar wat Tony wilde, was altijd slecht en leelijk en Kees wilde niet, wilde nooit en altijd weer won Tony's prikke-

lend aanmoedigend of smadelijk geschamper het van Kees' nog te onvasten wil.

En nu weer voelde Kees zijn komst als een verstoring.

„Hei, jongens,” riep hij van verre. „Kom mee. Wat staan jullie daar bij elkaar. Kom naar de wei slootjespringen.”

„Goed,” riepen de jongens en gingen mee.

En Kees ook.

En ze sprongen slootje, het eene na het ander, tot ze kwamen achter in de wei, waar de kippenloods van den herbergier stond.

In die loods woonde de kippenfamilie, die overdag zich te goed deed aan wat de wei voor haar eetbaars verschafte, en als dankbaarheid en belooning de eieren legde in de vele manden, die de loods bevatte.

Kees en Tony waren reeds een sloot verder dan de andere jongens.

„Kees,” riep Tony eensklaps. „Ik weet wat. We gaan een lekker eitje halen uit 't hok. Ga je mee?”

„Neen,” antwoordde Kees.

„Niet! En waarom niet? Lust je geen eitje? Zoo'n versch eitje is lekker.”

„k Wil niet”

„Word je bang op je oude dag, Kees.”

„Bang, bang! Wat heb je er aan!”

„Neen, Keesje, je wordt bang, net als de andere jongens. Kom, wees wijzer. 't Is nog al niet echt zoo'n eitje! En dan 't gevaar, dat je gesnapt wordt. En dan weg loopen het bosch in, dat niemand je krijgen kan. Kom gauw, anders zien de anderen ons. Kom.”

En hij trok Kees mee aan een hand.

„Neen, neen,” zei Kees wel en toch liep hij mee.

Hij liep mee tot achter de loods en sloop mee deze in. Plotseling opgeschrikt vlogen de kippen luid tokkelend op. Die zenuwachtige geluiden maakten Kees bang.

„Kom, er is onraad,” zei hij tot Tony.

Hij wilde weg; kon 't niet uithouden in dat geheimzinnig halfdonker van de loods met zijn fladderende en rumoerig tokkende kippen.

„Hier is een ei,” riep Tony, „in deze mand. Haal 't er uit — ik zal verder zien.”

De arme Kees stak zijn hand in de mand en vatte het ei.

Als hij maar weg was, weg van hier. Hij verlangde de daad verricht te hebben, hij kon 't niet langer uithouden temidden van die onrustige dieren.

„Fijn, ook een!” riep Tony. „Kom, nu er uit.”

„Zeg je niets, niets?” smeekte Kees, toen ze buiten waren!

„Ben je nu nog bang,” vroeg Tony schamper. „Geen mensch heeft 't gemerkt. En jonge, zoo'n versch eitje is zoo lekker. Straks slurp ik 't op; pas maar op, dat 't niet breekt.

„Hei, waar heb jullie gezeten?” vroeg Piet, die de jongens 't eerst opmerkte, toen ze voor de loods te voorschijn kwamen.

„O, wij hadden ons verstopt . . . voor — voor de aardigheid,” loog Kees.

En hij voelde, dat hij een kleur kreeg.

„Wat doen we nu voor spel!” vroeg Frans.

En hij keek Tony aan, die meestal gezaghebbend optrad bij de keuze der spelen.

„Mij 't zelfde.”

Maar zich toen bedenkend, dat hij in zijn bewegingen door dat ei geheel belemmerd werd, zei hij, zonder zich een oogenblik te bedenken: „Zeg, jongens, wie van jullie lust een versch eitje?”

Kees schrok — kreeg een kleur, — voelde 't hart hem bonzen in de keel.

„Een versch eitje!” vroegen de jongens.

„Wel, ja, daar in dat hok liggen er genoeg. Haal er een.”

De jongens zwegen, en keken Kees aan.

„Heb jullie?” vroeg Piet en zwiingend wees hij naar 't hok.

„Natuurlijk,” zei hij, „in 't veen zie je op geen turfje, zegt de meester op school.”

En hij haalde zijn gestolen ei voor den dag.

„Kijk, dat ga je zoo opslurpen.”

En hij haalde een mesje uit den zak, opende het, stak met den punt van het lemmetje twee gaatjes in het ei, bles even, zette toen gezwind zijn mond tegen 't andere gaatje en begon te slurpen.

„Lekker, jongens, lekker.”

„Kees,” vroeg eenklaps Frans, „Kees heb jij ook . . .”

„Natuurlijk, natuurlijk,” lachte Tony, „natuurlijk heeft hij er ook een. Eerlijk gestolen, hoor.”

Het bloed steeg Kees naar 't hoofd.

„Maar hij wil 't niet weten,” plaagde schamper Tony verder, even 't geslurp stakende. „Keesje is bang. Maar daar in dien zak heeft hij er ook een.”

Kees trilde van zenuwachtigheid en drift. 't Was te verschrikkelijk voor hem. Eerst had hij hem overgehaald tot stelen en nu, nu hij voelde, dat Kees angstig was en pijn voelde over zijn daad, nu bespote hij hem, lachte hem uit.

„Neen, neen, neen,” schreeuwde het eensklaps in hem. „Neen, neen, nu niet langer.”

En plotseling, zonder te redeneeren, zonder verder te denken, greep hij 't ei uit zijn zak en wierp het in 't gezicht van zijn vriend-vijand.

„Daar daar, daar!” schreeuwde hij. „Nu weet je het, nu weet je 't voor goed. 'k Wil niet meer, nooit meer. Weg, weg wil ik.”

Als verstijfd stonden de jongens — niets begripend.

Verschrikt was Tony opgesprongen, de struif met zijn jasmouw uit de oogen en van zijn gezicht vegende.

Een oogenblik verblufte hem deze plotselinge daad van Kees. Een oogenblik aarzelde hij.

En toen —

„Dat zal ik jou.” —

En hij vloog op Kees toe.

Doch deze bleef staan; vast bleef hij staan en sterk durvend nu zag hij Tony in de oogen.

„Raak me niet aan, raak mij niet aan!” riep hij huilend, „ik ben niet bang voor je, niet bang voor je.”

En dat riep hij maar door, omdat hij heel vaak en hardop tot zich zelf moest herhalen, dat hij nu niet bang meer was, dat zijn angst heen was voor goed.

Tony aarzelde — die drieschte houding — die durvende oogen. —

„Kom dan, kom op,” schreeuwde Kees, voor 't eerst machtig voelende den moed zijn vijand te durven weerstaan. „Kom op, vecht dan, vecht dan met mij. Ik wil vechten. 'k Wil niet meer met je omgaan. Kom op. 'k Ben niet bang meer. Vecht dan.”

't Was een aangrijpend oogenblik voor al die jongens, al die goede, echte jongens, allemaal vrienden van Kees, die nu voor 't eerst uit Kees' mond hoorden, wat ze zelf, doch minder hevig, voelden.

„Kees, goed Kees,” riep Piet plotseling.

„Ja, goed, goed,” riepen ook Frans en de andere jongens.

Tony zei niets. Hij voelde, dat zijn rijk uit was, dat 't gedaan was met zijn macht en invloed. Voor 't eerst voelde hij al die jongens samen tegen hem. Hij kon niet anders dan heen gaan. Maar toen bij wegliep, schamperde hij nog, met een verschrikkelijke grijs op zijn gezicht tot Kees:

„En toch ben je een dief, een dief!”

En toen liep hij hard weg.

Nu greep plotseling Kees de ontroering in het hart, dat hij vrij was, vrij voor 't eerst, niet meer onder den invloed van dien slechten schijn-vriend.

„Jongens, jongens!” riep hij, zijn vrienden aanziende.

En toen begon hij te schreien.

De jongens zeiden niets — ze begrepen Kees wel.

Dien avond bij vader en moeder in de huiskamer vertelde Kees alles, en toen hij weer heftig dat oogenblik voelde van zijn vrij wording, begon hij weer te schreien.

Stil ging moeder naar hem toe.

„Beste Kees,” zei ze en ze kuste haar grooten jongen.

En toen Kees weer kalm was, zei vader: „Mijn jongen, dit is een mooie dag voor je geweest. Vergeet die in later jaren niet. Als je voelt onder den invloed te zijn van een slechten vriend, denk dan aan dezen middag, en je zult voor veel kwaad bewaard worden.”

HOOFDSTUK III.

DE MOLENAAR EN DE KLEERMAKER VALLEN OVER ELKAAR
EN KEES KRIJGT SLAAG VAN EEN BOERENMEID.
EEN BUNZING IN 'T KIPPENHOK.

Het was 24 December.

In 't kleine dorpsschooltje zaten alle leerlingen doodstil, want in 't eene lokaal vertelde het schoolhoofd aan de groote-, in 't andere lokaal de juffrouw aan de kleine kinderen.

En de kleintjes zaten met open mond en open oogen, geheel gehoor voor de vertelling. En ook de grooten waren aandachtig, doch telkens vlogen even hun gedachten het open tuinraam door, den weg op, de tuinen over naar de verre weilanden, waar de smalle ijsbaantjes lagen.

Drie uur! De vertelling was uit.

„Ziezoo!” zei het schoolhoofd, „de vakantie begint. Veel plezier allemaal en tot ziens op den 3den Januari. Dag jongens, dag meisjes.”

En de jongens en meisjes zeiden hun meester goedendag en vlogen naar buiten.

„Vacantie! Vacantie! En ijs!”

En door het dorpje klonken de blijе kreten van alle jongens en meisjes, en een kwartier later waren de slootjes der weiden vol jonge menschen.

„Allo, kom, beentje over,” riep Frans. „Kijk zoo.”

En hij lichte 't rechterbeen op en wilde het met een sierlijken zwaai over het linker werpen, doch —

Bom! daar lag hij. De jongens lachten.

„Je hebt een been te weinig,” riep Kees.

„Leen me er dan een van jou,” antwoordde Frans lachend en kroop overeind.

„Opleggen, kom!" riep Piet.

„Ja, vooruit," riep Kees en ging staan. Piet legde zijn handen op Kees' schouders, Frans de zijne op de schouders van Piet en zoo vervolgens tot een lange rij was gevormd.

En daar ging het in die lange rij de sloot over.

„Hou!" riep Kees, toen ze een eind gereden hadden, „hou, ik weet wat."

En toen alle jongens om hem heen stonden: „Zeg, willen we eens naar de boerderij van Veenman rijden. Je weet, 't is een leuke boer, misschien heeft ie een spek-pannekoek voor ons."

„Nee, 't is mij te ver!" zei Dirk, „'t is om half vijf donker, en nu is 't al vier uur."

„'t Is wat!" bracht Kees hiertegen in. „In een groot kwartier kunnen we het rijden. Voor vijf uur zijn we wel weer thuis. En wat zou het om in 't donker te rijden. We kennen den weg toch. Nou, gaat niemand mee."

„Ja, ik!" riep Frans.

„Niemand meer?"

„Dan gaan wij!" antwoordde Kees. „Dag!"

En door Frans gevolgd reed hij weg van de groep.

„Die heeft altijd wat bijzonders!" zei Dirk smalend.

„Jó, ga weg," antwoordde Frans. „Ben je 't pak slaag

van onlangs nog niet vergeten. Vooruit, jongens, nog een fijn baantje."

Weg vlogen de jongens.

„Op het ijs, op het ijs

Op de rechte rijderswijs."

„Hou!" riep Piet eenklaps, „hou, jongens. Kijk wat een fijn stelletje."

De jongens bleven staan.

„Wat bedoel je?" vroeg Frans.

„Wel, kijk die twee. Zie je ze niet? Daar in de verte komen ze aan."

„Ja, echt!" riep Frans. „Om je ziek te lachen."

En de twee, waarom Frans zich ziek moest lachen naderden in de verte: de kleermaker en de molenaar. Nu, die twee samen op 't ijs, de molenaar zijn rechter hand op 's kleermakers linker schouder, en de kleermaker zijn linker op 's molenaars rechter waren wel geschikt om de lachspieren van de jongens in werking te stellen.

De magere kleermaker met de groote spitse neus, zijn lange, houterige, dunne armen, zijn lange steltbeenen — en de dikke, vette molenaar, een klein prop-kereltje, prop-dik, bol blozend gezicht, een heel klein neusje, dat weg scheen te kruipen tusschen de wangen.

„Pas op, Fijntje!” riepen de jongens, „je breekt zoo nog in tweeën.”

„Molenaar, de reiger vliegt zoo met je weg”.
Zoo spotten de jongens,

Maar noch de molenaar, noch de kleermaker werd boos.
Zoo'n dikke, tevreden molenaar kon wel een grapje verdragen en de spitse kleermaker was te goedlachs om boos te worden.

„Mogen we meerijden, Fijntje?”

„Vooruit maar,” riep de kleermaker.

„Duw ons vooruit!” zei de molenaar.

„Ja, kom jongens, vooruit,” riep Frans.

En de bende jongens achter de twee.

„Sla nu je beenen niet weer uit,” riep Willem van den timmerman. „Wij duwen je wel.”

En stokstijf lieten nu de kleermaker en molenaar zich voortduwen.

't Ging hard, hoe langer hoe harder.

„Voorzichtig jongens,” wilde de kleermaker roepen.

Doch te laat.

De dikke molenaar verloor zijn evenwicht, viel, trok in zijn val den langen kleermaker mee om laag, de voorste

jongens boven op hem, toen de rest der jongens daar weer boven op en daar lag het heele stel als een groote zwarte hoop op 't ijs.

Kinderen en groote menschen bleven staan, en lachten, dat ze schudden.

„D'r af, d'r af,” schreeuwden de molenaar en de kleermaker.

„Schei uit, schei uit,” gilden de jongens, die ook wat te dragen hadden.

Maar Piet en nog een paar andere jongens die boven op zaten, lachten en riepen: „Goed zoo, goed zoo, menschen, komt dit zien. Hoera! Hoera!”

Eindelijk, na veel geschreeuw en geworstel, had de hoop zich losgewikkeld en stond ieder weer op zijn beenen.

„Pu — pu!” pufte de dikke molenaar en voelde aan zijn te dikke buik.

„Heb je 't benauwd, molenaar,” spotte Piet.

„Pu!” zei de molenaar weer en toen, op adem gekomen, „dat doe ik nooit weer.”

„En ik ook niet,” zei de kleermaker, die aan zijn lange neus wreef.

Maar noch de kleermaker, noch de molenaar was boos. En alle jongens lachten.

Terwijl de jongens zich aldus vermaakten, waren Kees en Willem reeds de boerderij van Veenman genaderd.

De zon was reeds ondergegaan: de westerkim was nog zacht roze getint. Hoog was de strak blauwe vrieshemel.

„We moeten 't niet lang maken”, zei Kees. „Als we zoo laat thuis komen, is moeder dood ongerust. Kom, gauw de schaatsen af en even de boerderij in.”

Vlug bonden de jongens de schaatsen van hun voeten en liepen het erf over naar de achterdeur.

Tegen den muur der groote deel hing een klein petroleumlampje, dat de groote ruimte slechts spaarzaam verlichtte.

't Was doodstil in de hoeve.

Rechts in den paardenstal stonden stil de drie paarden — links een rij koeien, de koppen tusschen de reppels uit, in de hokken ronkten de varkens.

Dicht bij de keukendeur zat een kat; haar kleine flikker-oogjes loerden naar de jongens, schuw schoot zij op hun nadering weg onder de donkere trap, die naar den zolder leidde.

Plotseling ging de deur open en Gerritje, de meid, wilde de deel oploopen.

Doch nauw zag ze de jongens, die ze in 't deeldonker

voor mannen aanzag, of ze sprong weer terug in de keuken en wierp de deur dicht.

De jongens hoorden haar schreeuwen en schrokken er van. Geen minuut later ging weer de deur open en boer Veenman met zijn knecht, Doris, verschenen krijgshaftig.

„Hei, Veenman,” riep Kees, „wij zijn 't maar. Kees en Piet.”

De boer schoot uit in een luiden lach.

„Gerritje had 't benauwd” zei hij. „Kom d'r in. Wat kom je doen zoo laat?”

De jongens door boer en knecht voorafgegaan, gingen de keuken in.

„Heb je geen boodschap van je vader, Kees?”

„Nee, Veenman, we komen pannenkoek eten.”

„'k Dacht, dat je me kwam vertellen, dat je vader de haverkist klaar heeft, die ik hem besteld heb.”

„Daar weet ik niets van, Veenman. Maar we hebben honger.”

De boerin lachte.

„Ga maar zitten,” zei ze. „Daar staan er nog twee in den kelder. Gerritje, wil je ze eens halen?”

„'k Moest je liever,” begon Gerritje en vloog op Kees aan. Doch Kees sprong op.

„Piet, pak aan.”

En Piet sprong ook op en beiden grepen ze Gerritje beet. Maar ach, wat kunnen twee jongens tegen zoo'n stoere werkmeid.

Ze pakte met haar forsche, roode handen eerst Kees beet, wierp hem op den grond en toen verdween ook Piet.

En toen ze daar beiden lagen, liep ze lachend weg naar den kelder.

De boer, de boerin en de knecht lachten, dat ze schudden.

„Je moet hier maar komen,” spotte de boer.

„En je met 't vrouwvolk bemoeien,” lachte Doris. „Dan kom je van een kouwe kermis thuis.”

Gerritje kwam terug, op een groot bord de twee dikke „spekpannekoeken”.

„Daar”, zei ze „eet die nu maar gauw op, dan word je sterk.”

De boerin had onderwijl twee borden gehaald en op ieder van deze legde ze een pannekoek met mes en vork.

„Ze zijn koud, wil ik ze opwarmen?” vroeg de boerin.

De jongens lachten eens.

„'t Smaakt zoo best, vrouw Veenman”, zeiden ze, en 't eene stuk na 't andere verdween in hun gretigen mond.

„Fijn,” zei Kees.

„Echt,” zei Piet.

Toen de pannekoeken waren opgegeten, stonden de jongens op.

Juist wilden ze den boer en de boerin bedanken, toen op de deel voetstappen klonken.

„Wat is dat nu weer,” zei de boer. „Komt er misschien een heele bende jongens?”

„Neen,” antwoordde Kees, „de anderen zijn bij 't dorp gebleven.”

De boer sprong op om te gaan kijken, doch reeds ging

de deur open en op den drempel verscheen — de veldwachter.

Kees kreeg een kleur, want hij dacht aan zijn broek.

„Goeden avond,” zei de veldwachter.

„Goeden avond,” zeiden ook de groote menschen.

De jongens zeiden niets.

„Kom je die twee halen, Wensma,” vroeg de boer, op de jongens wijzende.

„Nog niet,” zei grappig de veldwachter.

Toen zweeg hij even.

„Wel, hoe is 't met je broek, Kees?”

„Goed, Wensma,” zei Kees.

„Ja, ja, 't zijn me bazen, soms,” zei de veldwachter tot den boer.

En hij lachte goedmoedig.

„Heb je veel met ze te stellen, Wensma?”

„Nou, nou,” zei de veldwachter, „'t gaat nog al. Soms hè, Kees . . . weet je 't nog?”

„Nou,” zei Kees, „'k heb nog al niet voor gek geloopt.”

„'k Weet er van,” antwoordde de veldwachter.

„Wat was dat, Wensma,” vroeg Gerritje, die graag nieuwtjes hoorde.

De veldwachter trok een strak dienst-gezicht.

„Ambtsgeheimen," zei hij nuchter.

„Die is goed, die is goed," riepen de jongens. „Je zit er in, Gerritje."

En ze vonden den veldwachter een leuken kerel.

„En bakje troost, Wensma?" vroeg de boerin.

„Dat sla 'k niet af, dat valt er wel in met die kou. 't Vriest knapjes."

„Je bent ook op schaatsen, Wensma?" vroeg Kees. „Ga je met ons terug naar 't dorp?"

„Dat zullen we hebben," antwoordde de veldwachter.

En toen tot Veenman: „mis je wel eens eieren uit je kippenhok."

Het bloed vloog Kees naar het hoofd.

Eieren uit het kippenhok! En hij dacht aan dien verschrikkelijken middag. Zou Tony misschien hier ook. — En op heeterdaad betrapt zijn . . . En toen verteld hebben, dat ook Kees gestolen had — ook eieren uit het kippenhok. —

„Jó, wat heb je?" vroeg Piet, die zag, dat zijn vriend beefde.

Allen keken Kees aan, en zwegen stil.

„Niks, jó," wou Kees zeggen, maar hij kon niet.

„Wat zullen we nou hebben," riep de boerin angstig en ze vloog naar de keuken en kwam met water terug en liet Kees drinken.

„Kees," zei Piet angstig en stond op van zijn stoel.

„Misschien wat hard gereden," zei de veldwachter.

Kees herademde — 't bloed zakte weg van zijn hoofd. —

Dus 't was niet om hem, dat de veldwachter . . .

„Hè hè!" zuchtte hij eensklaps, „k werd daar toch zoo raar. Hè, hè . . . Weer over gelukkig."

„Je bent een rare apostel," zei de boerin, die weekhartig was.

„Of ie een rare is," zei de veldwachter. „Maar slecht is ie niet. Hè, Kees. Alleen met die dunne broek aan, hè . . ."

En toen was alle angst van Kees heen en hij vond den veldwachter den echtsten man van het dorp.

„Wat had je nou?" fluisterde Piet, die weer op zijn stoel was gaan zitten Kees in 't oor.

„Wat ik had jó," antwoordde Kees, „wel, dat hebben die twee gedaan."

En hij wees op de boerin en de meid.

„Ja, veldwachter, die moest je inrekenen."

„Die daar geeft ons ijskoude pannenkoeken te eten met de kou en die daar heeft me op den grond gegooid. Reken ze in."

„k Bemoei me nooit met vrouwen, Kees. Die zijn me te gevaarlijk."

„Maar wat ik dan zeggen wou van die eieren, Veenman. Ik kwam over je erf en als ik me niet vergist heb, schoot er een bunzing in je kippenhok.”

„Dat 's kasjeweel,” zei de boer, „hè Doris.”

„We zeiden juist van morgen tot elkaar: Wat ziet 't kippenhok er verdacht uit. Het stroo in de manden lag door elkaar — de struif van een paar eieren lag op den grond. Daar is vast een bunzing. En nou er dadelijk op af. Gerrittje, steek de luchter eens op.”

„Help je kijken, Wensma?”

„k Ga mee,” zei de veldwachter.

„En wij ook,” zei Kees.

„'t Is al laat,” waarschuwde Piet.

„Ja, maar dat wil ik zien,” zei Kees.

En de drie mannen en de twee jongens liepen naar buiten, waar het kippenhok was, na van de deel allerlei wapens meegenomen te hebben: twee vlegels, een gaffel en een hooivork.

De veldwachter had genoeg aan zijn dikken stok.

Doris droeg de luchter.

„Nu voorzichtig,” zei de boer.

„Er zijn twee gaten in den grond, een achter- en een rechts opzij van het hok.”

„Kees, ga jij achter staan; jij, Wensma, op zij. Piet, pak jij de luchter en licht ons bij. Geef je hooivork aan Doris.

Nu eerst jullie twee op je post, want als we de deur open doen, schiet hij misschien door een van de gaten weg.”

De veldwachter en Kees bezetten de hun toevertrouwde post.

Piet nam de luchter, Doris de hooivork.

„Zie zoo,” zei de boer, „nu doe jij de deur open. Piet, Doris, wij staan klaar.”

„Toe maar.”

Piet, de luchter in de linkerhand, opende met de rechter de deur.

Nauw was deze open, of: „Daar gaat ie, hei, pas op,” schreeuwden boer, Doris en Piet gelijktijdig. De bunzing, uit een der manden gesprongen, vloog weg naar den uitersten wand.

Kees en de veldwachter hoorden het geschreeuw, en een seconde later vloog de bunzing het gat uit, waarvoor Kees de wacht hield.

„Hú!” klonk 't eensklaps uit Kees' mond.

Een schreeuw van ontzetting.

Met den gaffel, dien hij als wapen droeg, had hij den bunzing doorstoken.

„Hu!” schreeuwde Kees nogmaals en liet den gaffel vallen.
De aanblik van het doorstoken dier vervulde hem met ontzetting.

Het beest siste van angst en pijn; als vurige spleten lichtten zijn oogen.

En Kees liep weg.

„Hè, verschrikkelijk,” riep hij.

De drie mannen en Piet waren toegeschoten.

„Heb je hem,” riepen ze.

En „ja, ja,” schreeuwde Kees. „Hu!”

En toen hij zag, hoe het dier, de spitse gaffeltanden

dwars door zijn lichaam, voortkroop over het erf, ging er een rilling door zijn lichaam.

De groote mannen bleven onverstoord.

„Die is er geweest,” zei Doris.

„'k Zal hem even uit zijn lijden helpen.”

En hij gaf den bunzing een paar felle slagen met den vlegel.

Toen was 't dier dood.

„Zie zoo,” zei de boer, „van hem zullen we geen last meer hebben. Wensma, neem jij hem nu mee, dan heb je ook wat voor de moeite. Of wil jij hem, Kees? Zijn huid brengt wat op.”

„Neen, neen,” antwoordde Kees, „neen.”

Het beest meenemen! Datzelfde beest, dat hij een minuut geleden had zien rillen van angst, hooren sissen van duldelooze pijn.

„'k Zal hem wel meesjouwen,” zei de veldwachter.

„Kees heeft nog een klein hart.”

De veldwachter trok de gaffel uit het lichaam van het doode dier, en pakte het bij zijn twee achterpooten op.

„Ziezoo,” zei hij, „dat hebben we al weer gehad. Kom, jongens.”

„Goeden avond.”

Kees en Piet zeiden eveneens stil: „Goedenavond,” liepen met den veldwachter naar de keuken, vatten de schaatsen, zeiden wederom goedenavond en gingen naar de sloot.

Ze bonden de schaatsen onder en reden met den veldwachterug naar het dorp.

En de veldwachter en Piet hadden 't over dit en over dat, doch Kees was stil, vreemd stil, want aldoor zag hij dat arme, getroffen dier, zijn verschrikkelijke angstoogen en hij hoorde zijn sissend gekerm uit den grijnzenden woedebeek.

't Was reeds donker, toen ze in het dorp aankwamen.

Aan den hemel tintelden de sterren.

„Maar jonge, jonge!” riep moeder, die aan de deur stond, „hoe kun je me dat weer aan doen. Kees, Kees, denk je dan nooit aan mij?”

En moeder begon te schreien; haar angst was te groot geweest.

„Niet doen, moeder,” zei Kees meewarig en hij nam zijn moeders hoofd in zijn handen en kustte moeder. „Waar is vader!”

„Die is gelukkig nog in den winkel,” zei moeder, door haar schreien heen. „Waar kom je nu vandaan? 't Is al donker, jongen. Denk je dan nooit aan moeder, begrijp je dan niet, hoe ongerust ik ben.”

„Ik kan 't niet helpen, moeder, stil maar,” en hij ging op den stoel vlak naast zijn moeder zitten en vertelde haar van zijn ervaring.

En toen hij van dien bunzing vertelde en zijn eigen ellende, had moeder weer medelijden met Kees, en ze schonk hem een ferme kop chocolade, die ze gauw klaar maakte en zei: „Ziezoo, drink dat nu warm op, Kees, 't zal je goed doen.”

Dien avond ging Kees vroeg naar bed. Hij was moe.

Maar heel spoedig viel hij toch niet in slaap en toen hij eindelijk de oogen gesloten had, zij hij in zijn droom verschrikkelijke dingen.

Tony trok hem mee — stelen, stelen — eieren — versche eieren — heel in de verte hoog op in den schitterenden vriesnacht stond een rond gebouw —, 't was de gevangenis — 'k Wil niet, Tony, 'k wil niet.

Een snepend hoongelach was 't antwoord op zijn smeeken —

„Mee, mee — en hij kon zich niet verzetten — en Tony trok hem voort . . . machteloos was hij — en ze kwamen in een groot hok, — vele vogels waren daar — die keken hem allemaal aan met zacht verwijtende oogen — en Tony duwde zijn hand in een der manden — doch daar rees

plotseling een dier op. 't Werd al grooter en grooter — het grijsde, siste — 't werd al grooter en grooter — zijn ronden bloedbek sperde het open — het greep naar hem . .

„Moeder, moeder!”

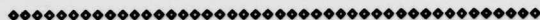
„Stil, mijn jongen, stil.”

't Was moeders troostende stem, die hem wekte uit den afschuwelijken droom.

„Hier, Keesje,” drink maar eens. „Je droomt, mijn jongen.”

En Kees vatte moeders hand, en hield die lang vast en toen daalde er rust en vrede in zijn arm hart en zijn moede hoofd.

En toen hij weer liggen ging voelde hij een weldadige loomheid in zich — en toen sliep hij rustig tot den volgende morgen.”

HOOFDSTUK IV.

KEES EN PIET VECHTEN — EN TANTE SCHREIT.
VAN EEN DIEFSTAL EN VEEL TREURIGHEID.

De vriesdagen waren voorbij. Op den avond van den 30sten December, toen de jongens, moegereden en moege-toeid het ijs verlieten, fonkelden aan den hemel nog de klare, tintelende sterren en ze namen afscheid met vrolijke harten en blijde roepen van: „tot morgen, tot morgen” . . . en toen het morgen was regende het uit de egaal grijze lucht, die zich laag en zwaar welfde over het dorpje.

En de wind was opgestoken en deed de kale, ijle takken der boomen zwiepen heen en weer.

„Bah, bah!” riepen de jongens en er waren er, die tranen in de oogen kregen van spijt en teleurstelling.

Hoe kon dat nu, hoe kon dat nu!

Gisterenavond stond de hemel nog zoo blank met zijn sterren en blonk nog de koude vriesmaan en nu regen, regen.

„Gemeen, gemeen,” riep Kees boos, toen hij in de huis-

kamer bij vader en moeder kwam. „Hoe komt dat nou, vader, zie 't nou regenen en kijk die wind doen met de boomen.”

„Ik kan 't niet helpen,” zei vader, die Kees' boosheid best begreep. „'t Weer is als sommige menschen: vandaag zijn ze blij en lachen ze en morgen is 't al verdriet en tranen. Troost je maar, mijn jongen, 't zal nog wel weer eens gaan vriezen.”

„Ja, maar wanneer? Dit jaar vast niet.”

„Dat denk ik ook niet,” antwoorde moeder, „want overmorgen is het de 1ste Januari. Maar dat 's waar ook, Kees, nu het toch regent en 't met schaatsenrijden gedaan is, heb ik een aardige boodschap voor je. Je kan wel eens naar de stad gaan en vragen of tante Hermien uit- en ingang komt vieren. Lijkt je dat?”

Nu, dat was een buitenkansje voor Kees — lekker naar de stad.

„Graag, moeder, vandaag nog?”

„Ja, vin-je niet, vader? We hebben van tante Hermien niets gehoord. Andere jaren schrijft ze altijd, dat ze komt.”

„'t Is best,” antwoordde vader.

„Moet ik loopen, vader?”

Vader keek moeder eens aan.

„Je moeder heeft de beurs,” antwoordde vader lachend.

„Dan tram je maar, Kees.”

„Fijn, fijn, moeder!”

Kees had wel kunnen dansen van plezier.

Naar de stad, alleen naar de stad, alleen op de tram. Zelf een kaartje koopen van den herbergier, die tevens zooveel als stationchef was.

En dan hij in de tram — alleen. Vader niet bij zich en moeder niet. — Eensklaps dacht hij aan Piet.

Als die nou eens mee mocht!

„Vader, mag Piet mee.”

„Mij best, jongen,” antwoordde vader. „Als je maar zorgt, dat je geen ongelukken krijgt. Want twee van die bazen in de tram is altijd gevaarlijk.”

„Wel neen, vader, ik ben geen kind meer.”

„Prrr,” deed moeder, en lachend toonde ze Kees zijn broek, die ze gereed gelegd had om te repareren.

„Kent mijn jongetje dien hondenkop nog?”

„Foei, moeder,” zei Kees, „hebt u die nog niet gemaakt. 't Is schande! Dat zal ik aan den veldwachter zeggen.”

„Goed, hoor. Eet nu maar vlug je boterham op, dan kun je met de tram van half elf vertrekken. En zorg dan om vier uur terug te wezen.”

„Ja moeder, vast;” zei Kees en hij at vlug zijn boterham op en mocht voor deze extra-gelegenheid zijn beste pak aan trekken en toen de klok half tien wees liep hij de deur uit naar zijn vriend Piet.

Die zat op de baktrog in zijns vaders bakkerij en hij trommelde, van boosheid en verveling, met de hielen tegen het beschoot.

Kees was stil van den achterkant de bakkerij ingekomen.

Hij zag met het hoofd om de deur zijn vriend zitten. „Wat kijkt hij sip,” dacht Kees. „Zeker ook 't weer in zijn hoofd.”

„Bu!” schreeuwde hij in eens.

Piet sprong verschrikt van de trog.

„Ha ha ha!” lachte Kees, „schrik je zoo.”

„Ik schrik me een aap,” antwoordde Piet. „Waar kom jij vandaan?”

„Van huis natuurlijk,” antwoordde Kees, „maar zeg, hoe vin je dien regen?”

„Hou stil, ellendig weer,” bromde Piet.

„Toch weer echt vandaag,” zei Kees.

„Echt. Wat echt! 't Is ellendig.”

Kees lachte. „Zeg,” zei hij, „wat zou je denken van een uitstapje naar de stad?”

„In dit hondenweer! Jij liever als ik.”

„Maar met de tram?”

„Met de tram. Wat bedoel je?”

Nu vertelde Kees alles,

„Dat's fijn, dat's fijn,” riep Piet. „Als ik nu maar mag. Zeg Kees, ga jij naar de kamer en vraag het.”

„Goed,” antwoordde Kees en liep heen.

En een minuut later was hij terug.

„'t Mag, 't mag,” riep hij.

En hij was zoo blij en Piet was zoo blij, dat ze elkaar beet pakten en als dol door de bakkerij dansten.

„Kijk twee gekken” zei de meid, die boos was, omdat 't Zaterdag was, en dus heel veel te doen had.

„Wacht, wat zeg jij,” riep Kees. „Pak aan Piet.”

En ze pakt Marie beet en namen haar tusschen zich in en ze dansten om haar heen, net zoo lang, tot ook de booze Marie begon te lachen en te dansen.

„Zijn we nog gek, Marie?” vroeg Kees.

„Nee, jullie zijn me lieverds. Dag!” En lachend liep Marie weg.

Een kwartier later liepen Kees en Piet de deur uit, deftig en gewichtig in hun Zondagsche pakken.

„De stad uit, heeren?” vroeg de kleermaker, die even het raam opschoof.

„Ja, Sire”, antwoordde Kees deftig.

In de laan kwamen jongens aan.

„Waar moet jelui heen?” vroegen ze.

„Naar de stad met de tram.”

„Ga mee rijden, de sloot kan nog best houden”.

„Ben je mal”, antwoordde Piet, „'t ijs staat vol water.”

„Je gaat pootje baaien, in plaats van rijden”, verzekerde Kees.

„Wat moet je in de stad doen?” vroeg Frans.

„Een boodschap,” antwoordde Kees. „Ga je mee?”

„Ga je trammen?”

„Natuurlijk.”

„Is wat natuurlijks aan,” smaalde Dirk. „Of heb jullie van deze?”

En hij maakte een schuivende beweging met duim en vinger van zijn rechterhand.

„Van die,” riep Piet. „Genoeg, hoor.”

De jongens zeiden niets meer, liepen door, want ze waren allen wel een beetje jaloersch op Kees en Piet, die fijn met de tram mochten naar de stad. Kees en Piet liepen naar de gelagkamer.

„Wat zal de lange kijken,” zei Kees, „als ik nu kom om een kaartje. 'k Ben na dien eenen keer, je weet wel, niet meer in de herberg geweest.”

De kastelein stond achter het buffet.

Als altijd had hij de zijen pet op en als altijd keek hij leelijk. De kastelein keek altijd leelijk, vooral 's morgens. Menschen, die 't weten konden, zeiden, dat hij 's avonds te veel dronk en dan 's morgens niet lekker en knorrig was.

„Dag, Heeres”, groetten de jongens.

Heeres gaf boe noch ba.

„Heeres, twee retours naar de stad, 2de klasse.”

Heeres gaf geen antwoord.

Hij schoof alleen de zijen pet wat naar achteren en ging verder met de gewasschen glazen op hun plaats te zetten.

In de verte floot al de tram.

„Heeres, wij moeten toch mee”, drong Kees aan. „Geef ons kaartjes, de tram fluit al”.

„Hm,” bromde Heeres.

En toen bromde hij nog een keer: „Centen.”

Kees legde een gulden op tafel.

„Hou daar twee kaartjes af.”

Zwijgend legde Heeres twee kaartjes op de tafel, streek de gulden op, en telde vier dubbeltjes neer.

„Dag Heeres”, groetten de jongens luchtig.

En voor de derde maal bromde Heeres „hm!”

„Nou, die zijn gezicht staat ook op mooi weer”, zei Kees.

Maar verder dachten ze noch aan Heeres, noch aan diens booze bui, want ze sprongen de tram in, die stil hield.

Even wipte de conducteur de herberg in, om te zien, of er nog passagiers waren, doch een seconde later was hij terug, floot — en de tram reed weg. Kees en Piet waren op weg naar de stad.

„Staks gaan we ook eens op 't balcon,” fluisterde Kees tot Piet, toen ze gezeten waren en de waterdamp wegwischten

van de ruiten. Want ze wilden de jongens kunnen zien, als die er waren.

En de jongens moesten ook hen kunnen zien.

Maar er liepen geen jongens, want de stoutmoedigste waren naar het ijs en de rest zat thuis te brommen, want de regen kletterde reeds in bobbels op de straat.

Behalve onze jongens zaten er in de coupé tweede klasse een boer met een blauwe kiel aan en een zijden pet op, een burgerjuffrouw met een karbies, en snorkende slager uit de stad, een deftig heer, die de krant las en een heertje met een reusachtig hoog wit boord.

De laatste staarde naar de punten van zijn verlakte schoenen en leek voornaam.

De conducteur kwam binnen uit de eerste, knipte, daar hij de andere passagiers al gehad had, slechts de kaartjes der jongens, liet zich toen vallen op de bank, haalde een eind sigaar uit den zak, stak dit aan en begon te rooken.

En niemand zei wat.

„Wat gek,” zei Piet zacht tot Kees, „dat die menschen geen lol hebben. Ze zijn toch op reis!”

„Dat snap ik ook niet,” antwoordde Kees. „Enfin, ze moeten 't zelf maar weten. Ik bemoei er me niet mee.”

Piet lachte om 't droog comieke antwoord van Kees.

Het heertje in het witte boord keek op.

De boer in de blauwe kiel tegen over hem gezeten lachte.

„'t Is met rijden gedaan hè, jongens,” zei hij, blijkbaar om een praatje te beginnen.

Och, zoo'n boer kan ook moeilijk lang zijn mond houden. Die praat immers den heelen dag met zijn vrouw, en kinderen, de knechts en meiden en zijn vee.

En die arme boer kon niet praten, want links van hem zat die heer, die de krant las en rechts het heertje in de lakschoenen.

„Naar,” antwoordde Kees, „'t was juist zoo echt.” en nou is alles gedaan.”

„Heb jelui veel gereden?”

„Alle dagen,” zei Piet, „tot gisteren avond toe.”

„Fijn werk,” zei de boer, „ook veel gedaan, toen ik jong was, en hardrijden! 'k Heb wel eens eerste prijzen verdiend.”

Een boer, die dik in zijn vleesch zit, wil graag pochen.

Even keek hem 't heertje met de lakschoenen aan, doch de jongens bewonderden hem.

't Gesprek wou echter niet vloten. De boer zei verder niets, de rest evenmin en Kees en Piet waren, toen ze in de stad aankwamen, het roerend eens, dat er niets aan geweest was.

„Enfin,” zei Kees, „nu naar tante Hermina.”

„We hebben tenminste echt getramd, dat's ook wat.”

„Het trammen was fijn,” zei Piet.

En onze jongens, die net als alle jongens, alles graag fijn vinden, wat ze gedaan hebben, sloegen den weg naar tante Hermine's huis in.

De regen had opgehouden.

Bol blies de wind door de leege stadsstraten.

„Kom, hier heen,” zei Kees, „laten we maar gauw naar tante gaan.”

En vlug tippelden de jongens naast elkaar over het trottoir.

Tante Hermine was een jonge weduwe. Twee jaren geleden had ze haar man verloren, enkele maanden geleden haar eenigst kind een knaapje van twee jaar.

„Dag Kees,” riep ze met zachte stem, toen ze de deur had opengetrokken. „Kom binnen, mijn jongen.”

Kees en Piet kwamen in de kamer.

„Dag, tante,” zei Kees, „dat is Piet, mijn vriend.”

„Ga zitten jongens. Thuis alles goed, Kees?”

„Best tante en of u komt om uit- en ingang te vieren.”

Even zweeg tante.

„Nee, mijn beste jongen,” zei ze toen, „nu niet; dit jaar

niet. Bedank je vader en moeder hartelijk. Maar dezen oudejaarsavond blijf ik liever in mijn huisje."

"Arme tante," dacht Kees.

"Toen ik den vorigen oudejaarsavond bij jullie was, weet je 't nog Kees, met mijn Feddy! Weet je nog, dat hij wakker werd — 't was elf uur — en op jou knie zat. Weet je nog, dat hij dat versje zong met zijn gebroken woordjes? Weet je nog, dat hij bij jou wou slapen, omdat hij van je chocola drinken mocht?"

En al die herinneringen persten de arme tante tranen uit de oogen.

Langen tijd zweeg ze — alleen met haar gedachten.

Kees en Piet zaten stil voor zich te kijken. Er was een vreemde stilte in 't vertrek. De klok tikte angstig.

Droevig schudde tante het hoofd.

"k Ben zoo alleen, Kees," zei ze eindelijk. „Ik wil wel gaan onder de menschen, maar ik kan niet. Dit huisje is me zoo lief. Daar staat zijn stoeltje, Kees. Wat was hij altijd blij in dat stoeltje! Weet je nog, dat hij op dien dag, toen jij met je moeder bij me was — zijn blonde kopje . . ."

"Tante, tante", riep Kees, ziende, dat de arme vrouw niet verder spreken kon.

En Kees schreide ook en Piet kreeg tranen in de oogen.

"Neen, Kees, ik zal niet komen, dit jaar," zei tante en ze stond op.

"Hier," zei ze, „kijk dit maar eens in."

En ze nam een album van een klein hoektafeltje en reikte het Kees toe. „Ik zal onderwijl eens wat eten voor jullie klaar maken."

En tante zette chocolade en smeerde broodjes en de drie menschen aten en telkens viel een zacht woord in de stilte, een woord aan het kleine gestorven ventje.

Om één uur gingen Kees en Piet heen.

En door de leege straten bolderde nog de wind en deed de plassen op de straten oprullen in kleine golfjes — en zwijgend liepen beide jongens voort. De tram stond gereed voor het kleine station. De jongens stapten in.

"Van morgen dansten we van plezier," zei Kees, „om de pret, die we zouden hebben, maar we hebben geen pret gehad, Piet."

"Neen, hoor," antwoordde Piet. „Maar, daar is niets aan te doen, vooruit maar. Laten we nou maar weer lachen."

En om te kunnen lachen greep hij Kees beet en Kees greep Piet beet, ze begonnen in de leege tram te worstelen en wierpen elkaars petten tegen de ruiten, tot het binnenkomen van een viertal reizigers hen stoorde.

De terugreis was als de heenreis zonder verrassingen en Kees en Piet waren reeds om half drie terug in het dorpje.

„Kom je straks nog op 't plein?" vroeg Piet.

„Ik denk het wel," antwoordde Kees.

„Nou, dag dan."

„Dag!"

En na die woorden gingen de jongens naar huis.

„Nu al terug?" vroeg Kees' moeder verwonderd.

„Ja, moeder," antwoordde Kees. „Tante komt niet. Ze was weer zoo verdrietig. 't Is een rare dag geweest," en Kees vertelde van de droevige stemming in tante's huis.

„O, 't is zoo verschrikkelijk," zei moeder. „En kon ze maar besluiten het huisje te verlaten. Misschien zou een andere, een nieuwe, omgeving haar goed doen. We hebben haar al zoo dikwijls voorgesteld bij ons te komen wonen, maar ze wil niet — ze kan niet."

Plotseiling trok een ongewone levendigheid op de anders zoo stille laan Kees' oog.

„Moeder," riep hij, „zie eens."

„Jongen, je laat me schrikken," antwoordde moeder, doch ze keek in de richting der laan, die Kees wees.

„'t Is de veldwachter, Kees; hij houdt een jongen vast." Met ingehouden adem bleef Kees kijken.

De kleine hoop mensen naderde.

„Moeder!" riep Kees eensklaps, „'t is Tony."

Hij schreeuwde het uit.

„Tony, Tony is het, moeder!"

„Wat zou die weer gedaan hebben? Ga eens kijken," Kees

en vraag eens wat er is."

Kees stond te trillen.

„Tony — gestolen — gevangen!"

Heet flietsten de woorden hem door 't hoofd.

„Wat doe je Kees?" vroeg moeder, verbaasd haar jongen te zien, die niet van de plaats week, wiens nieuwsgierigheid door vrees bleek beheerscht te worden. „Ben je bang voor den veldwachter?"

Het bloed steeg Kees naar 't hoofd.

„Tony — gestolen — gevangenis.”

En hij had . . .

„Ga nu eens vragen, jongen, wat heb je toch?”

Eensklaps liep Kees weg. Het achterhuis vloog hij uit, doch op den hoek achter de regenton bleef hij staan. De kleine groep was 't huis voorbij. Gebogen achter de regenton zag Kees hen na. 't Was Tony — de veldwachter hield hem bij de hand. Zwijgend er om heen liepen de jongens.

Hoe klopte hem 't hart in de keel, zijn beenen trilden.

Eensklaps hoorde hij zijn naam noemen.

't Was de stem van vader.

„Kees, wat doe jij daar? Heb je buikpijn?”

Kees richtte zich op, wilde lachen, wilde een aardigheid voorwenden, doch hij kon niet.

„Vader,” zei hij, „Tony — — wordt opgebracht door den veldwachter. Hebt U 't niet gezien? De veldwachter hield hem vast. Er liepen jongens om heen. De jongens waren stil, vader. Tony — zal — gestolen hebben.”

Kees had gesproken met opwinding — al sneller en sneller had hij de woorden weggeworpen.

„Mijn beste jongen,” zei vader ernstig. „Ontroert je dat zoo? Heb je zoo'n medelijden met hem? Beste jongen.”

Die vriendelijke, goedge toon van vader, die het goede in Kees onderstelde, sneed hem door de ziel.

Hij kon 't niet langer verbergen.

„Vader, vader,” riep hij, „ik heb ook gestolen.”

„U weet het toch, vader?”

„Ja,” zei vader ernstig. „Maar dat doe je niet meer, mijn jongen. Je waar berouw staat me daar borg voor.”

„Zou Tony nu naar de gevangenis gaan, vader?”

„De fabrieksheer is een braaf mensch. Hij zal Tony een harde les willen geven, die hij niet meer vergeet. 't Is verschrikkelijk.”

Vader liep 't huis in. Kees bleef alleen.

Wat was 't vreemd om hem. Die gierende wind — die angstige boomen — die als schuw vluchtende wolken — geen enkel jongensgeluid — en Tony daar over dien somberen weg, weggeleid als dief.

Wat moest er nu niet in het hart van Tony omgaan!

Daar kwam Piet aandraven.

„Kees,” riep hij van verre, „Kees.”

Doch Kees schreeuwde niet terug.

Hijgend kwam Piet bij Kees.

„Heb je 't gehoord — Tony is opgebracht. De veldwachter heeft hem in den toren gesloten.”

Zwijgend deed Kees zijn taak.

Bijwijken hield hij met werken op en liet de handen rusten op den steel van de hark en keek naar de vluchtende wolken en de zwiepende boomenkruinen.

Ook zijn moeder was druk aan 't bakken en als ze straks uit de oudejaarsavond kerk zouden zijn, dan werden de lichten ontstoken in het huis en kwamen het gebak op tafel en de chocolademelk en dan zouden ze oude herinneringen ophalen en vriendelijke, stemmingsvolle versjes zingen — en dan zat die arme Tony daar gevangen in den toren.

Arme Tony!

En als de veldwachter toen . . .

Een gevoel van naamloos medelijden met den armen dief drong in Kees' hart.

Morgen zou hij losgelaten worden; morgen, als 't nieuwjaar was. De burgemeester had het zoo bepaald. Niet eerder — vandaag niet. Er moest maar eens een gevoelig voorbeeld gesteld worden.

Wat moest Tony angstig zijn — alleen in die sombere stilte. — En als straks de menschen zouden zingen in de kerk en 't orgel zou spelen, dan zou hij het hooren en zijn hart zou ineenkrimpen van namelooze angst.

Plotseling schoot een denkbeeld in zijn hoofd.

De koster was een goed man; hij had ook sleutels van den toren. Hem zou hij vragen, Tony even te mogen zien, even te spreken.

Vlug maakte Kees zijn werk af en draafde naar de kerk, die even buiten het dorpje lag. Een enkel licht brandde reeds.

Door de groote, holle leegte der kerk liep de koster.

„Koster.”

Wat klonk zijn geluid hol, angstig.

De koster scheen zijn roep niet te hebben gehoord; ging verder.

„Koster.”

Verschrikt door 't onverwachte geluid keek Knaap op.

„Ha, jij daar, Kees?”

„Koster,” zei Kees, gezwind op den koster aanlopende.

„Koster, Tony zit gevangen. Mag ik hem even spreken.”

De koster schudde het hoofd.

„Dat mag niet, Kees. Voor geen geld zou ik 't doen.”

„Toe maar, even, even maar. Drie woorden, twee woorden.”

De koster schudde zijn goedig, oud hoofd met de zilveren haren.

„Al kon ik je gelukkig maken, Kees. 't Zou me mijn betrekking kosten.”

„Heb jij hem gezien, koster?”

„Neen, mijn jongen, nog niet, nog niet. Verschrikkelijk, hè, zoo jong.”

„Wie brengt hem eten, koster?”

„De veldwachter.”

„Slaapt ie?”

„k Weet 't immers zelf niet, mijn jongen.”

En de koster schudde weer even het hoofd en liep verder.

Als verslagen liep Kees de kerk uit.

Buiten gekomen schoot een nieuwe gedachte hem in 't brein.

Als hij op de buitendeur klopte — Tony moest hem kunnen hooren.

Schuw sloop Kees om 't kerkgebouw. 't Hart bonsde hem in de keel. Hij had 't gevoel, of hij zelf iets leelijks deed nu. Als menschen hem eens zagen of jongens. —

Hu, huilde de wind, de oude boomen kraakten.

Ritselend vlogen de dorre bladeren over den kalen grond, met kloppend hart en trillend over 't gansche lichaam gaf Kees, bij het hok aangekomen, een klap op de deur.

Tony binnen schrok op.

Had hij 't zich verbeeld? Sloeg niet iemand buiten op de deur.

„Tony?”

Was dat weer verbeelding? Hoorde hij niet zijn naam roepen.

Ademloos luisterde Tony. Doch ook hij hoorde niets dan het huilen van den wind om de kerkhoeken.

En weer wilde hij op de bank in den hoek gaan zitten, toe een tweede slag zijn oor trof, onmiddellijk gevolgd door een nu duidelijk hoorbaar: Tony.

Wie kon dat zijn? Kwam men hem verlossen?

„Tony, Tony.”

„Ja, ja,” klonk 't gejaagde antwoord.

„Tony, hoor je me, hoor je me!”

„Ja, wie ben je?”

„Kees.”

Een schreeuw van Tony! Een schreeuw van verrassing, en angst.

„Kees, jij?”

„Ja, Tony 'k wou je maar eens wat zeggen. Even je naam zeggen, morgen wordt je weer vrijgelaten. Weet je dat?”

„Ja, morgen, maar . . .”

„Spreek harder, Tony. 'k Versta je niet . . .

De wind . . .”

„'t Duurt nog zoo lang, Kees. Deze nacht! 'k Ben zoo bang. De wind! 't Is zoo stil — en 's nachts hier boven — 't is net of 't spookt. —”

„Stil, stil,” riep Kees eensklaps, „'k moet vluchten. Daar komen mannen.”

En als een schuw achterjaagd dier vloog Kees weg naar zijn huis en hier vertelde hij in zenuwachtig snikken van den armen, gefolterden Tony.

„Vader, is er nu niets aan te doen? Vader, kunt U hem niet helpen?”

„Beste Kees, als ik kon! maar hoe zal ik kunnen? De burgemeester is streng. Maar kom, ga je kleeden, 't wordt tijd, de kerk begint om vijf uur.”

„Goeie jongen,” zei vader zacht tot moeder. „Hij heeft zoo met Tony te doen. En toch is 't zijn vriend niet meer.”

Tegen vijf uur stapte Kees met vader en moeder naar de kerk. Onderweg ontmoetten ze Frans en Piet en nog andere jongens.

„Echt,” zei Frans, „wij gaan allemaal bij elkaar. In de achterste bank, als ie nog leeg is, dan zitten we ver van den dominé af.”

„Ja, goed,” antwoordde Kees.

„'k Vind zoo'n ouwejaarsavond toch wel leuk!” zei Piet. „Al die lichtjes — die kaarsjes vlak voor je — je kunt zoo stiekem in de vlam blazen . . .

„Tony zit nog gevangen,” viel Kees in.

„Ja, morgen komt ie er uit.”

„Verschrikkelijk, hè?”

„Nou hij boft nog,” zei Frans, „dat de fabrieksheer er verder geen werk van maakt. Eigenlijk zit hij maar twee dagen.”

Kees antwoordde niet.

Hoe kon Frans zoo luchtig spreken? Frans was toch een goeie jongen, hij vocht altijd eerlijk, op school was hij ook een echte vriend.

Hoe kon hij zoo luchtig over Tony praten in diens gevangenschap?

De kerk was vol menschen en vol stille, vredige lichtjes. De dominé preekte, en de menschen zongen het eene lied na 't andere, en toen om zeven uur de kerk uitging, had Kees noch naar dominé's preek geluisterd, noch meegezongen de liederen.

Hij moest aldoor, aldoor maar denken aan dien armen Tony, die daar gevangen zat.

Nu gevangen, op den stillen, geheimnisvollen Oudejaarsavond.

De jongens staptten, na het einde van den kerkdienst, in een rij naar huis.

„Fijn jô, van avond,” zei de een.

„Wat zullen we plezier hebben,” zei de „ander, ik mag tot twaalf uur opblijven.”

Kees zei niets.

Bij zijn huis gekomen, ging hij met een schijnbaar luchtig „dag!” binnen.

Vader en moeder zaten reeds bij elkaar in de huiskamer. Moeder schonk chocola, presenteerde wafels en oliebolletjes en de drie menschen deden een prettig gezelschapsspelletje. Doch Kees vergiste zich telkens.

„Maar jongen” zei vader, „waar zit je hoofd op den oudejaarsavond?”

En toen plotseling antwoordde Kees: „Bij Tony, vader. 'k Heb hem van middag gesproken. Hij is zoo bang alleen, vader. En nu op oudejaarsavond — alle menschen zitten in de kamer en zijn gelukkig en Tony zit daar alleen. En — ik heb toch ook gestolen, vader. Als ik daar nu zat — ik kon daar ook zitten. — Vader, wil u niet naar den burgemeester gaan en vragen, of Tony vrij mag?”

Met ontroerig hadden vader en moeder Kees aangehoord, die daar achter elkaar, zonder haperen, zijn smeekwoorden en zijn woorden van medelij had geuit. Even dacht vader na.

Toen zei hij: „Ik zal gaan, moeder. Kwaad doe ik er niet mee. Neen, 't is goed, dat ik ga.”

„Vader!” riep Kees, in groote behoefte zijn vreugde te zeggen.

Vader stond op.

„Over een half uur ben ik terug,” zei hij. „Houd de chocolade maar warm, moeder.”

Toen stapte vader de deur uit.

En moeder en Kees bleven alleen.

Bijwijken viel een woord in de stilte — moeder en Kees spraken weinig; met angstige spanning wachtten ze vader.

Buiten gierde de avondwind een somber lied.

Kees telde de minuten — wat duurden ze lang. Hij kon niet zitten blijven; telkens stond hij op — liep heen en weer, ging weer zitten, stond weer op . . .

Eindelijk, de buitendeur ging open, ging weer dicht, twee drie stappen in de gang, open ging de kamerdeur en met een stralend vreugdegezicht kwam vader binnen.

„In orde!” riep hij, „Tony mag vrij.”

„Vader!” jubelde Kees.

„Kom mee,” zei vader, we gaan hem bevrijden.”

„Wij, vader, wij.”

„Met den veldwachter! De burgemeester heeft de sleutel me meegegeven. Kom nu, Kees.”

Een paar minuten later stonden de veldwachter, vader en Kees aan de zware deur, die het hok van den arme gevangene sloot.

Kees huiverde — die kille stilte — dat hol nagegalm van hun stappen.

De veldwachter droeg in de linkerhand de lantaarn, in

zijn rechter hield hij den grooten, zwaren sleutel. Hij stak hem in 't slot — het slot knapte — de zware deur duwde hij open.

En daar lag op zijn houten brits de arme Tony. Hij sliep.

Over zijn bleek, beenig gelaat hingen zijn hoofdharen verward heen.

„Hij slaapt,” zei de veldwachter, „k zal hem even wakker maken. Hei,” riep hij, „word wakker.”

„Tony!” zei Kees.

Hij wilde den armen gevangene met zachte woorden wekken.

Plots ontwaakte Tony. En met een akeligen kreet van schrik sprong hij op.

Verward riep hij: „weg, neen! weg — 'k ben —”

„Tony!” riep Kees angstig.

Plotseling scheen de bezinning in Tony's verbijsterd brein te komen.

„Ik — veldwachter — Kees” — stamelde hij.

„Bedaar maar,” zei de veldwachter. „Ik kom je ontslaan uit het cachot. Je ben weer vrij.”

„Vrij — is 't al — nieuwjaar?”

„Nog niet — hier, Kees' vader heeft voor je gesproken bij den burgemeester.”

Tony wilde vader bedanken. Doch deze zei: „Kees heeft voor je gezorgd, Tony. Maar dat hoor je later wel.”

Bensklaps riep Tony weer: „Vrij, vrij! mag ik dan . . .”
„Je kunt gaan.”

En toen, zonder iets meer te zeggen, liep Tony met den kreet: „moeder, moeder,” 't hok uit en de kerk door naar huis.

„Arme jongen,” zei vader weemoedig. „Toch niet slecht, niet slecht — Hij riep om zijn moeder!”

Kees zei niets, maar hij wischte terluiks de tranen uit zijn oogen en in zijn hart was een warm gevoel van dankbaarheid van zijn vader.

Dien avond was er vreugde in de woning aan de laan, want er was innige blijdschap in de harten der menschen, die 't hunne gedaan hadden om den armen Tony en de nog armer moeder een verrassing op den Oudejaarsavond te bereiden.

Toen de klok van twaalf sloeg en de drie menschen elkaar hartelijk gelukwenschten, klonken er buiten vreugdeschoten ter eere van het Nieuwe Jaar, dat was ingetreden.

Dat was me den volgenden morgen een drukte op de laan en in de dorpsstraat.

Alle deuren der huizen stonden wijd en gastvrij open, om alle nieuwjaarswenschers te ontvangen.

En dat klonk maar: „Al wat wenschelijk is” en „Veel heil en zegen,” en „gelukkig nieuwjaar.”

De groote menschen riepen het, de jongens schreeuwden het en zelfs de kleine dreumessen, die nauw pas praten konden, stamelden het.

De oude vrouw Poorthuis kwam de huiskamer in van Kees' moeder en riep: „Wel-le-wel-le-welle-welle- wat heb ik daar van opgekeken, dat Tony Dammink vrij is. Och ja, wil je gelooven, dat mijn hart er een andere loop van kreeg. Och ja, ik zeg altijd maar: ga dat eens bij je eigen na. Als nou je eigen vleesch en bloed daar zat. He, wat

zegt u nu, vrouw Kolvig, niet-te? Nou dan. En ze zeggen, dat Kees hem d'r uit heeft gehaald. 't Is mooi, 't is mooi."

"Vrouw Poorthuis," zei vader lachend, „zul je nou eindelijk eens niet beginnen met ons te feliciteeren. Je moest je schamen, vrouw Poorthuis."

„Ja, mensch, 't is waar, maar je weet 't zoo goed als ik, waar 't hart van vol is, hé. Ik zeg altijd maar: alle harten bij je eigen. Of niet. Maar wel gefeliciteerd dan, Kolving, vrouw Kolving, Kees, allemaal, hoor. En nog veel jaren. Och ja, een mensch is zoo oud. Ik ben van vijf en veertig. Reken maar uit."

En zoo ging dat nog een tijd door, tot een andere buurvrouw kwam en vrouw Poorthuis heen ging. En buurmannen kwamen en jongens kwamen, Piet en Frans en al die anderen, en den ganschen morgen was 't een drukte van belang.

Maar Kees ging ook naar de burens en bij de een kreeg hij een wafel, en daar een oliebol, en bij weer een ander een paar poffertjes en toen hij om een uur thuis kwam, om te eten, zei hij: „Ik dank moeder. Ik kan er geen aardappels meer in krijgen. Hè, hè!"

„Wij gaan na het eten hier en daar heen. Ga je mee, Kees?"

„Och, neen, moeder, al die visites! Ik ga veel liever met de jongens."

„Dat kan ik me begrijpen," antwoordde moeder.

„Zorg in elk geval tegen den donker thuis te zijn."

„Ja moeder vast. En mogen dan Piet en Frans van avond bij me komen?"

„Best, hoor. Dan doen we een leuk spelletje en zullen we den eersten avond van 't nieuwe jaar eens echt plezier maken met je vrienden."

„Fijn!" riep Kees en hij draafde de deur uit naar het plein, waar reeds enkele jongens wachtten.

Kees was natuurlijk het voorwerp van de algemeene belangstelling.

„Jij hebt hem er uit gehaald," meende er een.

„Neen, je vader," zei een ander.

Doch Kees vertelde hun de eenvoudige toedracht der zaak.

„Was ie blij?" vroeg Dirk.

„Neen, hij had verdriet, is 't nou goed! Wat een vraag!"

„Heb je hem al gezien?" vroeg Frans.

„Neen," antwoordde Kees, „nog niet. Maar je begrijpt toch, dat hij niet buiten komt. Hij schaamt zich natuurlijk dood."

„Nou zal hij je vriend wel weer worden?" vroeg Dirk.

Een smalend: hu! was zijn antwoord.

Zijn vriend worden! Neen, dat voelde Kees wel, dat kon nooit, nooit weer.

Tony was een slechte jongen, hij was valsch, hij was leelijk.

Nooit zou hij zijn makker willen zijn, nooit zijn omgang meer zoeken.

Maar zijn fijn-voelend jongenshart had medelijden met een ieder, die angst had of verdriet.

En angst, verdriet, berouw moest Tony gevoeld hebben.

„Wat doen we van middag?” vroeg Kees.

„Doen? nieuwjaarswensen natuurlijk”, antwoordde Hein Havers. „Ik moet nog naar mijn oom en tante Verbeek, naar nicht Verstraten . . .”

„En ik moet” . . .

En daar ging het; ieder moest hier heen en daar heen.

„En ik ga nergens heen; 'k hoef niet van vader en moeder,” zei Kees.

„En jij, Piet?”

„Ik moet alleen even naar mijn oom Jacob. Ga je mee?”

„Nou, als je alleen naar dien moet, ga ik mee”, antwoordde Kees. „Maar naar meer ga ik niet. Je loopt je dood en je eet je dood.”

„'k Moet nog even naar huis, ga je dan mee Kees?”

„Vooruit maar,” antwoordde Kees, hij liep met Piet weg in de richting van diens huis.

Dien middag gingen Kees en Piet naar de boerderij van Piets oom, die een half uurtje buiten het dorp was.

Ze liepen over den landweg, die tusschen bosschen door naar ooms hoeve leidde.

De wind schudde nog de boomen; flauw scheen een waterig zonnetje op de vochtige aarde.

Hier en daar bij de hoeve klonken bij tusschenpoozen vreugdeschoten.

Onderweg hadden ze het natuurlijk druk over Tony, zijn opsluiting en zijn bevrijding en met een soort bewondering luisterde Piet naar zijn vriend, door wiens toedoen de armen jonge uit zijn gevangenschap was ontslagen.

Na Piets familie gelukgewenscht te hebben, keerden de jongens naar het dorp terug.

Zij zongen een vroolijk lied; het zonnetje scheen weer over de aarde, het blijde, nieuwjaarszonnetje, dat was als een belofte.

Plotseling op de plaats, waar de landweg zich in tweeën scheidde, bleven ze staan. Gelijkijdig, zonder een woord te spreken, bleven ze staan, als genageld aan den grond.

Wat ze zagen, vervulde hun ziel met ontzetting. Op den landweg links zagen ze Tony, die daar kwam aanwaggelen — dronken.

Hij lalde een lied.

Achter hem, in de verte, kwam zijn moeder aanloopen. Zijn moeder, haar armen vooruit, als om hem op te vangen en haar smeekende, schreiende stem roepende: „Tony, Tony!” En hij hoorde haar niet, hij hoorde zijn moeder niet, lalde door zijn lied.

Plotseling werd de aanblik van dit tooneel Kees te machtig. „Piet,” riep hij „kom!” En hij liep Piet voor naar Tony. „Tony,” zei hij, „je moeder”.

Als wezeloos keek Tony hem aan.

Onverstaanbaar sprak hij wat klanken en toch scheen

vaag de herinnering aan wat gebeurd was in hem te herleven, want hij stak zijn hand naar Kees uit.

„Tony, je moeder”.

En onderwijl was de arme moeder haar kind genaderd; ze viel hem snikkend om den hals.

„Tony, mijn kind,” kreet ze smartelijk.

En toen, zich schamend voor de jongens, wilde ze nog vergoelijken. „’t Is Nieuwjaar; altijd een leelijke dag,” zei ze, en zacht voerde ze haar kind mee naar haar woning.

Piet noch Kees sprak een woord.

Zwijgend liepen ze naar het dorp.

Moest zoo het nieuwe jaar voor dien armen Tony en de nog armer moeder beginnen?

Enkele weken later was Tony uit het dorp verdwenen.

Hij was in een inrichting opgenomen.

Thuis ging ’t niet langer. Wat moederliefde en moederzwakte niet vermocht, zou het gesticht trachten te bereiken.

„’t Is maar goed, dat hij ’t dorp uit is,” zeiden de menschen.

En ze hadden wel gelijk.

Maar in ’t kleine huisje ging dagelijks een moeder, wier rug zich kromde al meer en meer van smart en van berouw.

HOOFDSTUK VI.

WAAROM DE ARME VROUW KRAP SCHREIT EN DE
KRUIDENIERSVROUW EEN HALF ONSJE BOTER TOEWBEET.
EEN ARME MAN.

Snervend koud gierde de wind over de kale weilanden en krulde het kleine riviertje op tot schuimende golven.

Kees, de handen diep in zijn zakken, stapte zoo hard hij kon voort over den grintweg, die naar zijn dorpje leidde.

In het naastbijgelegen gehucht had hij een boodschap voor zijn vader gedaan.

't Liep tegen den avond. Eegaal grijs was de lucht, waaruit bijwijlen ijle sneeuwvlokjes naar den grond vlogen.

Dicht bij de herberg „De Vergulde Ster” gekomen, werd zijn aandacht getrokken door een klein jongetje dat, het hoofd diep in zijn opgetrokken schouders gedoken, op den hoek van het huis stond.

„Wat moet die hier in dit ruwe weer,” dacht Kees en hij versnelde den pas tot hij bij het kereltje was aangekomen.

„Jongen,” zei hij, „wat moet jij hier in die kou?”

Het ventje gaf geen antwoord.

Het stopte zijn hoofd nog dieper weg tusschen de schouders, als was hij schuw Kees aan te zien.

„Wie ben je, en wat doe je hier in dit weer.” Deze, op gemoedelijken toon geuite vraag, moedigde het knaapje aan.

„k Ben Leendert,” zei hij, „Leendert Krap. Het zontje van . . .”

't Woord dat volgen moest, wilde niet komen, Krap was werkmán op de fabriek in Kees' dorpje en stond in de gansche buurt als slecht bekend; want Leens vader was een dronkaard.

Meermalen had de fabriekseigenaar hem over zijn slecht-

heid onderhouden, meermalen op 't punt gestaan, hem te ontslaan.

Doch de gedachte aan de arme vrouw met de zes bloeden van kinderen, had hem steeds tot zachtheid gestemd, en hem toegeeflijk doen zijn.

En nu, Kees begreep het wel, stond het achtjarig kereltje daar, om zijn vader te halen.

En hij durfde niet.

„Is je vader binnen, Leen?”

„Ja,” antwoordde het knaapje toonloos. „Hier is vader.”

En hij wees met zijn hand in de richting van het kleine lokaaltje, waaruit bij tusschenpoozen een stem ruw klonk.

„Moet je je vader halen, Leen?”

„Ja,” antwoordde weer het knaapje. „Maar ik durf niet.”

„Waarom niet, Leen.”

En toen heel zacht, als vreesde het knaapje gehoord te worden: „Vader slaat me.” Hij zei dit angstig en met weemoed in zijn stem.

Kees dacht na.

En in gedachte zag hij de arme vrouw, die hij wel kende, wel eens gezien had met haar vaal-bleeke, spitse gezichtje. Hij zag die vijf andere kinderen nu thuis, om de tafel, opschrikkend bij ieder geluid, dat ze hoorden in den avondwind.

„Hoe lang sta je hier al, Leen?”

„Al een heelen tijd,” was 't matte antwoord. „'t Is zoo koud.”

Het ventje rilde in zijn dunne kleertjes.

Plotseling rijpte een plan in Kees' hoofd.

Wat 't knaapje niet durfde, zou hij beproeven. Hij zou Leens vader uit het huis halen.

„Wacht maar even, Leen,” zei hij. „Ik zal je vader halen.”

Het kind antwoordde niet.

Hij was zoo koud en zoo angstig en moeder schreide zoo, toen hij wegging.

„Wacht hier maar hoor, ik kom dadelijk terug.”

En Kees liep de smalle gang in, welks deur openstond.

Even, voor de deur der herbergkamer staande, aarzelde hij.

Als de man eens dronken was en in niets ontziende woede hem sloeg.

Maar dan dacht hij weer aan het bibberende ventje, opende de deur — en trad binnen.

Binnen was een weeë jeneverlucht — zware tabaksrookwolken zweefden door de kleine, lage ruimte.

Behalve de kastelein, die achter zijn tapkast hing, zaten er drie mannen in 't vertrek, waaronder ook Krap, Leenderts' vader.

Ieder der mannen had een glas jenever voor zich. Geen van hen sprak een woord.

Met kleine lodderoogen keken ze Kees aan, die een oogenblik staan bleef, in twijfel, wat te zeggen.

De aanblik der vier mannen vervulde hem met ontzetting en afgrijzen.

Buiten gierde de snerpemde winterstorm en stond een klein kereltje, dat op zijn vader wachtte, die hier zijn geluk en zijn gezondheid verwoestte in slecht gezelschap en — jenever.

„Wat mot jij?”

De bulderende stem van den grooten, dikbuikigen kastelein schrikte hem op uit zijn gepeins. Hij deed nog een stap naar voren en zei; „Krap, of je thuis komt?”

„Hè, wat,” antwoordde de toegesprokene, „of ik thuis kom.” En daarop grappig willende zijn: „Thuis sterven de meeste menschen. Hè, wat zeg jullie.”

Ruw lachten de twee mannen.

„Dat zeg ik ook,” zei de een, die marskramer was en in 't dorp op een uur afstands gelegen woonde.

„Uw zoontje wacht u buiten,” zei Kees, geloovende, dat deze mededeeling den vader tot zachtmoedige gedachten brengen zou.

Doch hoe werd hij bedrogen.

Met een ruwen vloek sprong Krap overeind.

„Dat heb ik ze nou al honderdmaal gezegd,” schreeuwde hij met onvaste stem. „Al honderdmaal. Dat moet ze laten. 'k Wil zitten, waar 'k zit. Zeg aan dien jongen van me, dat hij maakt thuis te komen, want dat ik hem anders . . .” en hij dreigde woest met den vuist.

Het glas voor hem stiet hij om.

„Dat nou ook nog,” schreeuwde hij door. „Dat kost me weer een nieuw glaasje. Bolders, schenk in en een kop d'r op. Al dat gezeur kost mij m'n centen.”

„Je hebt er al zeven op,” waarschuwde de kastelein, die bang voor zijn geld was en nooit pofte.

„Wat denk je, denk je met een armoedzaaier te doen te hebben. Dan moet je mij hebben. Hier,” en de hand in zijn broekzak stekende en die er weer uittrekkende, smeed hij zijn geld op de tafel.

Een gulden rolde op den grond.

Met zijn kleine jeneveroogjes keek hij dreigend den kastelein aan, die vettig lachte en een nieuw glas inschonk.

Toen bukte hij zich om den grooten gulden op te rapen, doch de jenever was sterker dan hij.

Op zijn onvaste beenen kon hij al moeilijk blijven staan en toen hij nu bukken wilde, verloor hij het evenwicht en viel op den grond.

„Hei,” riepen ze, „kom hier, dan zal ik je oprapen.”

Met een vloek kroop Krap overeind, de gulden tusschen zijn vingers.

En toen woedend tot Kees: „Kom jij nou ook nog hier, om me te halen. Maak dat je wegkomt, of ik zal je.” En hij dreigde Kees met de vuist.

Kees, die begreep, dat verweer hier onmogelijk was, wilde juist wegloopen, toen de deur openging en bedeesd en schuchter kleine Leendert binnenkwam.

Het ventje, dat 't leven gehoord had, was bang geworden en door zijn vrees moedig geworden, kwam hij binnen.

Schuchter naderde hij zijn vader.

„Vader,” vroeg hij met een zwak stemmetje, terwijl zijn angstoojjes vader smeekend aanzagen, „vader of u thuis komt.”

En hij lachte tegen vader, omdat hij zoo angstig was.

Even scheen het, of de aanblik van zijn kind den vader verteederde. De dierlijke trekken van ruwheid op zijn gelaat ontspanden zich — iets van medelijden scheen te glansen in zijn oogen.

Doch — ook maar heel even.

„Stuurt je moeder je weer? Heeft ze niets anders te doen,” voer hij tegen het kind uit. „Ga naar huis en naar je bed. Is je moeder gek je met dit weer weg te jagen.”

„We hebben zoo'n honger, vader.”

Met een zacht vlei-stemmetje zei Leen het en het ging Kees door de ziel.

„Honger,” herhaalde de vader en hij lachte een ruwen lach.

„Honger. Hou je hand op, Leen.”

En 't kleine kereltje strekte zijn hand naar zijn vader uit, die een gulden uit den broekzak te voorschijn haalde en hem op Leens uitgestoken handje legde.

„Daar is geld en laat je moeder er brood voor koopen. Ze moest zich schamen — ja schamen” — en hij gaf een geweldigen slag op de tafel, zoodat de drie glaasjes rinkelden — „om jou in dit weer weg te sturen.”

Het ventje schrok en deinsde achteruit.

„Wees jij maar niet bang, hoor. Jou zal ik niet slaan. Jij wordt ook gestuurd. Breng nou maar gauw dien gulden thuis.”

Kleine Leendert wilde heengaan.

„Hei, wacht,” riep zijn vader hem terug, „je bent koud, hé.”

„Ja,” zei Leendert, „ja, vader.”

„Kastelein, geef hem een anisetje. 't Zal hem goed doen. Lust je een anisetje, Leendert?”

Angstig keek het kereltje zijn vader aan. Hij durfde niet weigeren, uit vrees den toorn van zijn vader op te wekken.

Het hart bonsde Kees in de borst.

Anisette — drank aan dit kleine kereltje!

„Nou, mot ie?” vroeg de kastelein, die geduldig stond te wachten met de karaf in de eene en een glas in de andere hand?

„Wel ja,” rumoerde Krap, „zeker mot ie.”

„Hè, Leen, 't is goed in de kou.”

Plotseling greep Kees den kleinen Leendert bij de hand.

„Kom,” riep hij gejaagd, „kom,” en hij trok het ventje met zich mee de deur uit naar buiten.

Een vloek volgde hen na de gang in. Toen hoorde hij druk stemmenrumoer en omkijkende, zag hij Leens vader, die de vluchtenden nageloopte, in de gang was neergelopen.

Kees dacht er niet aan terug te keeren.

Mocht hij met het kleine achtjarige kind weer gaan naar de herberg, waar men den stumperd drank wilde geven.

„Neen, neen,” riep 't ventje, dat op zijn teere, korte beentjes zijn best deed Kees bij te houden. „'k Wil naar vader, naar vader.”

„Stil maar Leen,” kalmeerde Kees, „je gaat naar moeder. Je gaat lekker eten, stil maar, mijn jongen.”

Geduldig liep Leen mee. Tien minuten later waren ze in de keuken, waar om een kleine tafel de arme moeder zat met haar vijf arme kinderen.

Ze sprong op, toen ze Kees zag.

„Kees,” riep ze, „wat is er. Is er wat met mijn man?”

En toen vertelde Kees, wat hij gezien en gehoord had.

„Och, och,” kreet de arme moeder, „ook dat nog, ook dat nog.”

En ze legde haar hoofd in haar handen en schreide smartelijk.

En Leendert, het oudste van al die jonge kinderen, ging haar troosten.

Hij kon al troosten, hij, 't kleine achtjarige ventje, zoo jong nog en reeds zoo oud door veel droevige, smartelijke ervaringen.

Hij sloeg zijn klein armpje om moeders hals en zacht aan haar oor zei hij met een fijn stemmetje: „niet schreien, moesje, ik heb geld, zie moesje, 'k heb geld, een gulden van vader.”

En de arme moeder sloeg ook haar arm om Leendert heen en kuste hem.

Kees, die zwijgend dit droevig tooneeltje had bijgewoond, voelde voor het eerst in zijn leven al het verschrikkelijke van dat eene: dronkenschap. O ja, hij had meermalen dronken mannen gezien, zwaaiende over den weg, doch dan mengde zich door zijn gevoelens van medelijden en afkeer, een gevoel voor het komieke, dat zoo'n zwaaienden stakker opwekt. Doch hier de stille smart, de smart van een moeder en haar vijf stumperige kindertjes, hier de gevolgen in al haar verschrikkingen van dien gehaten vijand: den drankduivel.

En Kees dacht aan zijn vader, die nooit dronk, en altijd vroolijk was, ernstig en blij.

„Vrouw Krap,” vroeg hij, want de stilte werd hem te pijnlijk, „vrouw Krap, wil ik brood halen?”

Zwijgend reikte de vrouw hem het geldstuk toe, dat ze van Leendert had overgenomen.

„Wil je 't doen?” vroeg ze „'t is zoo koud en Leendert heeft al zoo lang buiten gestaan. Ga maar naar Bos en haal vier brooden van tien centen en een paar ons vet. Wil je 't doen?”

Kees liep heen, zijn hart vol van vreugde, dat hij iets

doen kon voor die arme vrouw en die stumpers van kinderen.

Buiten kilde de scherpe avondwind zijn gloeiende wangen.
't Was laat geworden, over zes.

„Wat moesten vader en moeder wel denken? Zouden ze niet in groote ongerustheid wezen, nu hij nog niet thuis was? Hij had om half vijf thuis kunnen zijn en nu was het zes uur.

Wat was 't donker! Hij kende de wegen in de buurt goed, anders zou hij nooit den weg kunnen vinden.

Hoe naar nu die duisternis. Hier en daar zag hij een flauw lichtje, dat door de hartjes naar buiten viel.

Daar was de winkel van Bos.

Vlug er heen, thuis wachten hem vader en moeder in ongerustheid, en vijf kindertjes wachten hem ook, omdat ze honger hadden.

En zoo denkende, werd 't hem zekerder in 't hart, dat hij nooit, nooit drinken zou.

„Vrouw Bos, vier brooden van een dubbeltje en twee ons . . .”

Moesten die stumpers vet eten? Twee ons vet, had vrouw Krap gezegd.

„En twee ons boter, vrouw Bos.”

De kruideniersvrouw nam vier broodjes van de plank, en legde ze voor Kees op de toonbank.

„Twee ons boter,” zeg je.

„Ja.”

„Is op jou dorp alles uitverkocht, Kees?” vroeg de kruideniersvrouw, met een gemengd gevoel van nieuwsgierigheid en achterdocht. Wat deed die Kees zoo ver van huis om brood en boter te halen!

„'t Is niet voor ons, vrouw Bos. 't Is voor vrouw Krap en de kinderen, die stumpers hebben honger.”

„Och, ja, och, ja,” zuchtte de kruideniersvrouw. „De stakers, 'k heb erg met hen te doen. Wat moet er van die stumpers worden. Maar” — ging ze in een adem verder — „maar, hoe kom jij hier zoo verzeild in den avond?”

In een paar woorden vertelde Kees, wat hij ervaren had.

De kruideniersvrouw schudde het hoofd, en voer heftig uit tegen de dronken man, doch wierp onderwijl een half onsje boter meer op den schotel.

„Och, ja” zei ze als om de koopvrouw in haar te paaien, „'t zijn toch nog maar stumpers, stumpers.” Een oogenblik later was Kees thuis, thuis bij de droeve vrouw en de verlangende kinderen.

„Brood,” riepen zij in een hooge toon van vreugde.

„Dank je, dank je, Kees”, zei aangedaan de moeder en ze stond op, om boterhammen voor haar hongerige kinderen te smeeren.

Terwijl dit alles gebeurde in het huisje van Krap, speelde zich in de herberg een ander tooneel af.

Kees' ouders hadden reeds een uur in doodelijke ongerustheid geleefd, omtrent hun jongen.

„Waar moet die toch van daan komen” had moeder al zoo vaak in angst uitgeroepen en haar verhitte verbeelding schiep allerlei verschrikkelikheden.

In een sloot geraakt — verdrongen. In het duister tegen een boom geloopen — en nu lag hij kermend neer. En ze kan 't niet uithouden in haar huisje en daardoor moest vader naar 't gehucht gaan, om Kees te zoeken.

En zoo kwam vader ook langs de herberg, die Kees een groot uur geleden met Leendert verlaten heeft.

De ongewone drukte in de herberg wekte zijn angstige verbazing.

Zou Kees een ongeluk gehad hebben en hier binnengebracht zijn?

Met een hart kloppend van angst, kwam vader gejaagd de dampige gelagkamer in. Nog zaten daar de drie mannen.

Even wierp vader op hen een blik en toen, zich tot den

kastelein wendende: „Heb je misschien mijn zoon Kees ook hier voorbij zien gaan?”

„Niet hier voorbij zien gaan”, antwoordde de kastelein, „maar hier binnen zien komen en weer zien vertrekken.”

„Hier binnen zien komen”, vroeg de vader verwonderd. „En hoe lang is dat geleden?”

„'t Zal een uur zijn”, antwoordde de kastelein.

„En wat deed hij hier?”

„Vraag 't maar aan Krap, die weet 't wel.”

Kees' vader wist niet, of hij waakte of droomde.

Wat beteekende al die geheimzinnigheid?

En toen op vaders vraag, vertelde Krap het gebeurde in korte, afgebroken, verwarde zinnen.

En toen hij alles begreep en wist, zei hij tot den kastelein: „Is je zoon Jan thuis? Hij kan een kwartje verdienen, als hij even naar mijn vrouw loopt om te vertellen, dat Kees terecht is. Ze maakt zich zoo ongerust.”

„k Zal hem roepen.”

Een oogenblik later was Jan op weg om moeder gerust te stellen.

Doch vader voelde, dat hij trachten moest hier meer te doen.

Kon hij Krap meekrijgen, dan was er al veel gewonnen.

Doch, om dit plan verwezenlijkt te zien, moest hij met groote omzichtigheid te werk gaan.

„Krap,” zei hij, „ik moet je even spreken. Ga je mee?”

De kleine, waterige oogen van den dronkaard zagen vader wantrouwend aan.

„Wat wou je met me?”

„Niets, Krap.”

„La me dan zitten”.

En hij keerde zijn gezicht van vader weg met een beweging, die alle hoop op de voortzetting van het gesprek vernietigde.

De twee andere mannen, te dronken reeds, snurkten.

De kastelein, ongevoelig geworden voor iedere aandoening, half.

„Goed,” dacht vader, „misschien, dat ik met hem alleen nog iets bereik.”

„Krap,” zei hij, en vertrouwelijk boog vader zich tot hem over, „Krap, je houdt van je jongens, hè”.

Die gemoedelijke vraag en die vertrouwelijke woorden, ontroerden den dronkaard, gewoon aan ruwheid en smaad.

„Van mijn jongens,” schreeuwde hij op een huiltoneel, die den kastelein ontwaken deed met een vloek, „van mijn jongens” . . .

En weer zag hij vader aan.

„Die Leen is een lieve jongen,” ging vader gemoedelijk voort.

„Jà, jà”, was alles wat Krap antwoordde, doch in den toon, dien somberen toon lag wroeging en berouw. Vader voelde te zullen winnen.

„Je hebt lieve kindertjes, Krap. Ga je mee naar hen toe? Ze wachten je zoo. Kom, Krap, thuis is het zoo goed.” Plotseling begon de man te schreien.

„Slecht ben ik,” snikte hij „slecht, slecht”.

Vertrouwelijk legde Kolving zijn hand op Kraps schouder. „Kom maar,” zei hij, „kom mee naar je vrouw en kinderen.”

En Krap stond op, vader hielp hem,

Vader zei niets.

Hij vatte Krap onder den arm.

„k Moet — betalen.”

„Zal ik doen. Kom nu.”

De mannen snurkten door — de kastelein sliep weer.

Buiten in 't avonddonker verdween vader met Krap.

Geen van hen sprak.

Snerpend koud blies de avondwind door de suizende bosschen.

De kille avondwind had een ontnuchterende uitwerking

op den dronken Krap; zijn gang werd vaster, zekerder.

Toch hield vader hem nog onder den arm.

Hij moest eens vluchten. Dergelijke menschen doen dikwijls zoo dom en zoo vreemd.

Toen ze bij 't huisje kwamen en hun voetstappen werden gehoord, zei de arme vrouw angstig: „Kees, loop heen jongen. Als mijn man . . .”

En Kees wilde de keuken uitloopen, doch bleef als verstijfd van verbazing en schrik op den drempel even staan, en deinsde toen met den kreet; „Vader, vader” achteruit.

„Vader — is moeder?”

Vader glimlachte even en klopte Kees geruststellend op den schouder. „Alles is goed, Kees.”

En toen tot vrouw Krap, die bevend van angst achter hare kinderen stond: „Dag vrouw Krap, koud hè. Zoo jongens, smul jullie lekker, nou vrouw Krap, we hebben ook honger. Zet de borden maar klaar. Ja, we zijn een beetje laat.”

En zoo sprak vader maar door, vriendelijk, gewoon, om aan de stilte geen gelegenheid te laten tot ongewenschte, scherpe woorden.

En vader zette zich neer naast Krap.

En toen weer tot de kinders: „Lekker, jongens. Goed eten maar, dan wordt jullie groot en sterk. Mooi gezicht hè, Krap, vijf van die gezonde bazen. 't Is een lust, hoor. Zoo Leen, heb je genoeg? Kom dan maar eens hier?”

En 't schuchtere ventje, zijn oogen op zijn vader, kwam naar Kolving toe en die zette hem op zijn knie, doch plaatste hem spoedig op de knie van zijn vader en zei: „Ziezoo, Leen, trek je vader nog maar eens aan zijn baard.”

Plotseling zette Krap zijn jongen neer en liep naar zijn vrouw, die weemoedig lachend haar man en haar kindje al dien tijd had aangezien en hij legde zijn hand op zijn schouder en zei niets anders dan „dag, moeder.”

En toen snikte hij.

Vader begreep, dat hij en Kees nu moesten heengaan.

„Zie zoo," zei hij, „'t wordt onze tijd. Die baas van me heeft ons leelijk in ongerustheid gebracht."

En vader stond op.

Hij zei ze allen goedendag en toen hij Krap de hand drukte: „Kom je morgen avond eens bij me? Ik wou je nog wel spreken."

Krap beloofde dit.

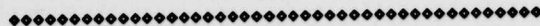
„Vader," vroeg Kees buiten gekomen, „wat gaat u met Krap doen?"

„Helpen, mijn jongen," antwoordde vader. „Krap is niet slecht, maar zwak. En met verstandige hulp kan zoo'n kerel op den goeden weg geholpen worden, dat is zeker."

Kees' vader had gelijk.

Hij hielp het arme gezin uit de groote armoede en wist langzamerhand in Krap weer die edele gevoelens op te wekken, die tijdelijk door den drank in hem verstikt waren.

En Krap werd een vlijtige, oppassende werkman en vrede en vreugd herbloedden in het gezin.

HOOFDSTUK VII.

MEESTER VERHOOG IS ZENUWACHTIG EN KEEBS BRUTAAL.
VAN EEN ARMEN MAN EN EEN ARM VROUWTJE.

„De meester is ziek, onze meester is ziek."

't Klonk als een blijde verrassing door de laan.

En toch was geen der jongens blij om de ziekte van hun onderwijzer, doch het onverwachte, het bijzondere van dit gebeuren maakte hen opgewonden.

Daarbij kwam de vraag: „Wat zou er nu gebeuren?"

Hun onderwijzer, het hoofd der school was ziek. Moest nu meester Verhoog, de onderwijzer, die de drie laagste klassen had, de drie hoogste er bij nemen?

„Jó, dat zou echt zijn," zei Piet tot Kees. „Echt jó, zes klassen in een lokaal."

„Ja, maar misschien blijven we wel in ons eigen lokaal en gaat de meester in de open deur staan," meende Kees.

„In elk geval is 't leuk," zei Willem. „We hoeven natuurlijk niets te doen. Ik doe ten minste niks, want al het werk kan hij toch niet nazien."

„Natuurlijk niet,” zei Frans, „’t is natuurlijk den heelen dag: leien schoon. Nou, dan is het nog al logisch, dat je er niet op schrijft.”

Zoo stonden de jongens van de hoogste druk te rede-neeren op den morgen van den dag, dat meester Donk, het hoofd der school, ziek geworden, de school niet zou bezoeken.

En meester Verhoog, de eenige onderwijzer op de kleine dorpsschool, liep zenuwachtig heen en weer, van de laan naar de school en van de school weer de laan op, overwegende, wat hem nu te doen stond.

In de verte kwam de veldwachter aan.

„Kijk 'm stappen,” zei Piet, die hem 't eerst opmerkte.

„Hij heeft zeker een strooper gesnapt,” riep Kees, „hij stap't zoo gewichtig.”

„Misschien komt hij ons leeren,” meende Willem.

En de een zei dit en de ander dat, en toen de veldwachter de tramrails overstapte en regelrecht op meester Verhoog toeliep, riep Kees:

„Hei, veldwachter, kom jij ons leeren?”

„Ik! Ja!” antwoordde de veldwachter en hij hief dreigend zijn stok op.

„Je mag dan je geweer wel meebrengen,” schreeuwde Hein, „want om je stok geven we toch niks.”

De veldwachter lachte nog even, en sprak toen met meester Verhoog, reikte dien een brief toe en stapte in de richting van zijn huis.

„Ga je je geweer halen?” riep Kees hem na.

„Ja,” schreeuwde de veldwachter terug, „en mijn hond er bij. Wacht maar.”

De jongens keken onderwijl naar den meester, die den brief las, hem daarna in zijn zak stak en in de handen klapte, ten teeken, dat de kinderen moesten binnenkomen. En hier wachtte den leerlingen een groote verrassing.

De omstandigheid, dat het hoofd der school ziek was, had den burgemeester aanleiding gegeven de leerlingen der

drie hoogste klassen vakantie te geven voor den tijd van acht dagen.

Meester Verhoog deelde het mee, den brief in de hand.

De jongens hadden wel kunnen schreeuwen van vreugde.

Acht dagen vakantie! Heerlijk! En een extra vakantie! Overheerlijk!

Zij vakantie en de andere leerlingen school.

Ze wreven zich in de handen, ze trappelden zacht met hun voeten en hun oogen keken elkaar en den meester stralend aan.

Een paar minuten later waren de jongens in de laan en van louter opgewondenheid gooiden ze elkaars petten af, en schreeuwden en gilden en maakten de dolste sprongen, „Jó, jó, ik weet me geen raad,” riep Kees en hij sprong op Dirks nek en Dirk, daarop niet verdacht, viel op den grond.

Hij bezeerde zijn knie; zijn neus deed er pijn van.

Dirk opgesprongen gaf Kees een klap in 't gezicht.

Toen werd Kees boos en 't werd een vechtpartij en de jongens, die dat een goed begin vonden voor de extra-vacantie, dansten luid schreeuwende om het tweetal heen en voor een van hen hem had opgemerkt, was de onderwijzer de vechtenden genaderd.

Juist kwam de meester aan, toen Dirk viel en Kees zich op hem wierp.

En nu ging 't meester, zooals het meer menschen gaat. Hij kreeg medelijden met den weerloozen Dirk en trok Kees bij een schouder van zijn tegenpartij af.

Meester was boos, boos om 't geschreeuw der jongens,

vlak bij de school, vlak bij 't huis van het nu zieke schoolhoofd.

„Allo, mee jij, is dat een spektakel, hier vlak bij school! Vooruit!”

En hij trok Kees mee de school in.

„En maak jullie, dat je weg komt,” riep meester Verhoog tot de oudere jongens, die ijlings het hazenpad kozen.

„Op 't plein voor de herberg bleven ze staan.

„Even wachten,” riepen ze, „tot Kees komt.”

„Als ie komt,” zei Piet, „misschien moet hij voor straf wel blijven.”

„Nou, dan boft ie ook,” zei Willem.

„De meester was kwaad,” zei weer een ander. „En je weet, dan is ie niet makkelijk.”

En terwijl de jongens zoo praatten, stond Kees voor den meester, in het lokaal, waarin de kleine kinderen zaten.

„Vertel nu eens, wat was dat nou?”

„Ja, meester,” begon Kees en onderwijl keek hij naar een klein kereltje van zes jaar, dat een lange neus voor hem maakte. 't Hinderde Kees.

Nu stond hij daar toch tot kijk voor al die kinderen. En dat eene kleine ding durfde hem voor den gek te houden, door een lange neus te maken.

Kees voelde zich vernederd.

Als een klein jongetje in 't verhoor, ten aanhoore en aanschouwe van die troep kleintjes — 't was akelig.

En omdat Kees boos was, gaf hij een boos antwoord.

„Ja, meester, we hebben gevochten, dat is alles.”

En nu werd meester Verhoog nog boozter en hij duwde Kees het leege lokaal in.

„Zie zoo,” zei hij, „nu kun je hier vandaag blijven zitten. Krijg je schrift en maak tien sommen.”

En boos wierp de meester de tusschendeur dicht en liet Kees zitten.

Dat was alles zoo vlug en zoo onverwacht in zijn werk gegaan, dat Kees geen tijd of gelegenheid had over zijn positie na te denken.

Doch nu hij daar alleen zat, heel alleen in 't leege lokaal, met niets om zich dan leege banken en een paar zwarte borden en landkaarten, werd 't hem eensklaps bewust, hoe weinig benijdbaar zijn positie was.

De jongens vrij — vrij om te spelen in de bosschen of weiden, en hij hier opgesloten als een gevangene. De jongens konden zingen en schreeuwen, zooveel en zoo hard ze wilden en hij moest zwijgen, zwijgen den ganschen dag.

En om wat eigenlijk!

Omdat hij gevochten had met Dirk, die hem een slag in 't gezicht had gegeven.

Alle jongens hadden toch geschreeuwd, en hij niet alleen.

En omdat hij nu toevallig ruzie had met Dirk — Dirk had toch ook ruzie gehad met hem — en omdat hij toevallig boven lag en de meester hem dus grijpen kon, moest hij den heelen dag hier zitten als een gevangene!

„Gemeen”, riep hij en hij schrok van 't woord, dat als een uitdaging klonk in de stilte.

En eensklaps, zonder te overwegen de gevolgen, die zijn daad hebben kon, sprong hij op en liep de school uit. En hij was al buiten, voor de meester zijn verdwijnen opmerkte.

De jongens voor de herberg, die al dien tijd met stille afwachting in de richting der school hadden getuurd, zagen hem komen en vlogen met luide kreten van opgewondenheid hem tegemoet.

„Hei!” schreeuwden ze, „wat zei die!”

Buiten adem bijna bereikte Kees hen.

„'k Ben gedroscht,” riep hij.

„Wat? Gedroscht, er van door gedaan,” schreeuwden de jongens verward door een.

„Ja natuurlijk, wat had ik gedaan? Niets meer dan jullie en zeker niet meer dan Dirk. En nou zette hij mij in 't leege lokaal en ik moest den heelen dag blijven, zei ie. Maar — natuurlijk ben ik er van door gedaan.”

„Natuurlijk,” schreeuwden de jongens, maar ze vonden het zoo weinig natuurlijk, dat ze 't zelf niet gedaan zouden hebben. Ook meester Verhoog was een streng man en als 't hoofd der school terug kwam en Kees' ouders het hoorden . . .

Maar ze schreeuwden verward door een, dat ze 't allemaal natuurlijk vonden.

„Wat doe je nou Kees?” vroeg Piet.

„Doen. 'k Heb al genoeg gedaan. Niks doe ik natuurlijk.”

„Dan maar de bosschen in,” riep Hein. „Ga jullie mee?”

„Vooruit maar,” zei Kees. „Daar ben ik ten minste veilig.”

En de jongens vlogen den zandweg in, die leidde naar en door de bosschen en ze zongen het hoogste lied, en Kees dacht al niet meer aan zijn droschpartij.

Toen ze bij de dennenbosschen waren aangekomen, en op Frans' voorstel juist den heuvel wilden opdraven, werd hun aandacht getrokken door een laag, smal voertuigje, dat in de verte naderde.

„Wat is dat nou?” vroeg Kees. „Wat een raar ding.”

De jongens bleven wachten, en toen 't voertuig tot op korten afstand genaderd was, zagen ze behalve een klein, bouwvallig tweewielig wagentje, een oude vrouw er voor, die 't krakende ding met moeite voorttrok.

„Nooit gezien die,” zei Piet. „Wat komt die hier doen?”

Het zweet gutste het oude, magere menschje van 't gerimpelde gezicht, en steunend duwde ze het krakende wagentje voort.

Plots zagen ze iets, dat hen met medelijden en woede vervulde.

Op de kar lag een man, een groote, zware man, languit.

Hij scheen behagelijk te rusten, terwijl het oude vrouwtje al haar krachten moest inspanssen hem voort te duwen.

„Ba, wat een kerel,” zei Kees, zoo luid, dat de man het hoorde, even zijn hoofd oprichtte en Kees norsch aankeek.

De oude vrouw schudde het hoofd, toornig keek ook zij Kees aan, die zoo luid uiting had gegeven aan zijn verontwaardiging.

Alle jongens zwegen. Kraken den schuddend hobbelde de

kar voort; de kerel er op lag weer behaaglijk, de oude vrouw steunde.

En toen het voertuig een eindje verwijderd was, riep Kees op eens: „Kom er af, jij, luibak; moet je dat stumperige mensch zoo laten sjouwen? Trek jij met je luie lichaam de kar.”

Plotseling liet de oude vrouw de kar los.

„Kees,” riepen de jongens verschrikt, en wilden wegloopen, doch tot hun niet geringe verbazing zagen ze, dat de man, tot wien de woorden gericht waren, doodbedaard liggen bleef.

De jongens kregen nu allen moed.

„Hei!” riepen ze uitdagend, „kom er af, als je een vent bent.”

Even bewoog 't hoofd zich, even richtte het zich op, doch 't viel weer neer. Doch de vuist balde zich hoog uit boven de kar.

„Hij is dronken, hij is vast dronken,” zei Kees zacht en toen de jongens het met hem geloofden, riep hij hard: „Dronken vent, kom er af en trek de kar, luilak.”

In felle woede schudde de man de vuisten en de jongens hoorden hem eenige onverstaanbare klanken uitstooten.

„Hij is gek, vast is hij gek,” zei Kees en hij zei het

zacht, want dit geloovende, voelde hij plots medelijden èn met den man èn met de oude vrouw.

De oude vrouw had al dien tijd gezwegen, maar aan de bewegingen, die ze met haar hoofd en handen maakte, was het te zien, dat ze den man op de kar trachtte te kalmeeren.

„Kijk, ze schreit, geloof ik,” zei Piet. „Wat zou er toch wezen met die twee? Willen we eens vlak bij gaan staan. Durf jullie?”

„Ja, kom,” zei Kees, „k moet er het mijne van hebben,” en hij stapte de jongens voor in de richting der kar.

De armen, die zoeven hoog uit staken boven de kar, en woedend dreigden, lagen nu slap naast 't lichaam en zijn oogen staarden droevig als in de hooge verte.

Over de bleeke wangen der vrouw liepen tranen.

„Neen, neen,” riep ze, zich tot de jongens wendende, die nu heel dicht bij stonden, „niet doen, jongens. Hij lijdt al zoo veel, de stakkerd!”

„Neen, hij is niet dronken, niet waar,” ging ze na een oogenblik zwiagens door op een meewarigen toon, als sprak ze tot een kind. „Neen, hè vader? Wees maar vriendelijk tegen een ongelukkige, jongens.”

Smeevend sprak ze — de jongens waren aangedaan.

„Hij is lam, jongens, de stakkerd.”

En toen innig medelijdend: „Niet, waar vader?”

„Hij zou zoo gaarne werken willen, jongens.”

Kees voelde een innig medelijden en een teer berouw in zijn ziel.

De arme stumperd! En hij had hem uitgejouwd, uitgescholden voor dronkaard en lulak.

„En waar gaat u met hem heen?” vroeg hij schuchter aan de vrouw.

„Wij gaan de dorpen af. Er zijn altijd medelijdende menschen.”

„Jongens,” riep Kees eenklaps, want hij voelde iets goed te kunnen maken, „jongens, vooruit, doe mee.”

En voor de jongens hem vragen konden, wat hij bedoelde, zei hij tot de vrouw: „Wij zullen u vandaag helpen. Onze meester is ziek. Wij hebben geen school. Wij gaan de kar voor u trekken.”

„Goed?”

De oude vrouw keek den man aan.

De stumperd, die zoo geheel afhankelijke, glimlachte.

„Mooi,” zei hij zacht.

En Kees, die den stakkerd zag in de goedige, teedere oogen, liep tot vlak bij de kar en stak zijn hand uit.

„'t Was leelijk van me,” zei hij.

En hij kreeg een kleur, want hij schaamde zich nog, omdat hij dat zei.

„Moeder, vooruit, u er maar bij op,” riep hij tot de oude vrouw. U weegt toch niks, vooruit.”

De oude vrouw antwoordde: „neen, jongen, dat doe ik niet. Ik kan wel lopen. Maar als je een tijdje de kar wilt trekken, hè 'k ben zoo moe.”

„Aanpakken, jongens, vooruit,” riep Kees aanduwend.

En hij vatte zelf de boom van de kar en een seconde later hobbelde die krakend voort over den zandweg.

De vrouw liep zwijgend mee, doch een lach van dankbaarheid verhelderde haar droevig gezicht.

De man in de kar sprak evenmin, doch zijn oogen gingen van den eenen jongen naar den anderen en in zijn ziel was dankbare blijheid.

Bij de dorpsheberg gekomen, riep Kees: „Halt jongens, ik weet wat.”

Hij sprak nu tot zijn kameraden. Met die zou hij de rest nu wel regelen.

„Moeder, kijk eens.”

En hij vatte 't oude vrouwtje bij de hand.

En in zijn hartelijke blijdschap, dat hij dit kon doen voor de arme moeder en den droeven stumperd, zei hij kluchtig: „Pas op — je ziet dit huis, hé. Nou, daar moet je niet wezen. Daarin woont de boeman van 't dorp: de veldwachter. Het volgende huis, zie je 't? Nou, daar moet je ook niet wezen. Want daar woont de kruidenier, nummer drie is de school. En daar moet je heelemaal niet wezen, want daar staat nu een nijldige meester.

Het huis daar naast, nummer vier, en daar moet je ook niet wezen, want daar woont onze meester en die is ziek.

En dan krijg je 't huis van den brievegaarder en als je dit nou voorbij bent, dan komt 't huis van —

„Nou?”

„Van jou,” antwoordde schalks het vrouwtje.

„Juist. En daar ga jij naar toe en je zegt tegen mijn moeder, dat ik je stuur. Ik heet Kees, en dat moeder koffie moet zetten en dat we straks komen. „Vooruit.”

„Echt, echt,” riep de jongens. „Echt Kees. En wij trekken 't dorp door en we halen geld op, duizend gulden halen we op. Hoera, hoera.”

En 't vrouwtje wilde tegenstribbelen, maar ze kon tegen al die jongens niet op, de een schreeuwde dit en de ander dat en ze duwden 't vrouwtje de laan op — en gingen er met de kar van door.

De man op de kar schudde van 't lachen.

„Hij is fijn, hij is echt,” riep hij maar.

Op 't geschreeuw der jongens was de veldwachter uit 't huis gekomen en nieuwsgierig te weten, wat er nu weer aan de hand was, kwam hij aanrennen.

En nu voor 't eerst zei hij niets.

Zwijgend keek hij in de kar.

„Stumperd,” zei hij en hij trok zijn beurs en gaf een stuiver.

En toen liep hij weg.

„Haal maar veel op,” zei hij tot de jongens.

En dan ging het verder en van deur tot deur ging het en wie den stakkerd zag, gaf wat en 't heele dorp had schik in de guiten.

't Was half elf, toen ze voorbij de school trokken.

„Daar moest ik zitten,” wilde Kees juist opmerken, toen de schooldeur open ging en de kinderen voor het speel-halfuur buiten kwamen.

Ook de meester.

„Jongens,” riep Kees met een schreeuw.

Meester Verhoog zag hem.

„Brutale vlegel,” siste het tusschen zijn tanden en hij liep naar den schreeuwer, om hem te grijpen.

Een oogenblik dacht deze er aan weg te loopen. Doch ook een oogenblik slechts.

„Halt, jongens,” riep hij en de kar stond stil.

„Kom hier, Kees.”

Kees liet de boomen rusten en ging naar den meester toe.

„Naar binnen,” klonk 't gebiedend.

„Meester, daar ligt een man op de kar, een stumperd.

Wij halen geld voor hem op.”

Meester zei niets.

Zwijgend ging hij tot dicht bij 't voertuig.

„Goeie jongens,” zei de lamme, „ze zijn zoo goed, meester.”

Meester, die een braaf man was, kon nu niet boos meer zijn.

Hij ging naar Kees toe, die op korten afstand stond en zei: „Je doet een edel werk, Kees. En als dat af is, kom je bij me. Afsproken?”

„Ja,” zei Kees, en hij voelde iets warms in zijn borst.

„Nou eerst naar moeder,” zei Kees. „Kom jongens.”

Toen ze thuis kwamen, vonden ze moeder in druk gesprek met de arme vrouw.

Moeder lachte tegen Kees.

„Wat een rare dag,” zei ze. „Toen ik de boodschap van meester Verhoog kreeg, dat je uit de school was gelopen, had ik de mattenklopper al klaar gelegd. Maar — 'k heb hem maar weer opgeborgen, Kees.”

Dien middag trok het oude vrouwtje de kar voort door de straten van het stadje, waar ze woonde en in stilte dankte ze den Heer om dien wonderen, mooien dag.

De stumperd op de kar neuriede vol dankbaarheid een lied.

Acht dagen later was 't hoofd der school hersteld en ook hij was tevreden over die menschlievende daad van zijn jongens.

Het was twee uur.

Kees stelde Frans en Piet voor nog wat naar het bosch te gaan met de katapult.

Dit voorstel vond bij Piet en Frans bijval en dus stapten de jongens de deur uit, zochten wat steentjes achter het huis, stapten den tuin door en de dennenbosschen in.

't Was nog koud en guur. De wind blies door de kale boomen; eegaal grijs was de hemel. Hier en daar piepten de kleine vogeltjes.

„Stil, nu niet praten; ze zijn schuw,” zei Piet, de katapult uit zijn zak trekkende.

„Mijn handen zijn ijskoud,” zei Kees en hij wreef zijn verkleumde vingers.

„Nu een eind uit elkaar,” stelde Frans voor; „als we op zoo'n trosje loopen, schieten we niets.”

De jongens gingen een eind weegs uit elkaar en langzaam voortlopende, tuurden ze naar boven en gingen op de geluidjes af der piepende boomkruipertjes en goudhaantjes.

De katapults hadden ze geladen met een steentje, waarvan zij er velen in den zak droegen.

Daar kreeg Kees een boomkruipertje in 't oog. 't Kleine diertje kroop langzaam op tegen den stam van een berk, die tusschen de dennenboomen in stond.

Kees mikte, schoot en met den kreet: „k Heb er een,” vloog hij op 't diertje toe, dat, nog even stuiptrekkend met de pootjes, dood neer lag.

„Wat is het,” riepen Frans en Piet.

„Een boomkruipertje.”

Toen werd 't weer stil in 't bosch, want zwijgend slopen de jongens voort.

Frans trof nog een goudhaantje en ook hij stak het doode beest in den zak.

Daar zag Kees boven zich een kraai. Die zat op den kalen tak van een iep, die aan den rand van 't bosch stond.

Als hij die eens treffen kon. Nog nooit had een der jongens een kraai geschoten.

Een kraai! Een reuzendier, vergeleken met die kleine, nietige boomkruipertjes, goudhaantjes en musschen.

Met kloppend hart legde Kees aan.

't Beest zat onbewegelijk op den even wiegelenden, kalen tak.

Hij mikte — trok af. —

En een huivering van ontzetting ging door Kees, toen 't groote dier viel.

„Jongens, jongens, riep” hij zoo angstig, dat Kees en Piet er van schrokken.

De groote vogel, in de borst getroffen, viel neer, doch zoo smartelijk piepte het, zoo doodelijk angstig klonken zijn smartgeluiden, als die van een klein kindje, dat pijn heeft.

Piet en Frans kwamen toelopen.

„Kees, wat is er?” riep Frans. „Je ziet zoo wit.”

Met bevende handen had Kees het dier opgenomen.

Het trilde in zijn handen, als in doodsangst schenen de oogjes hem aan te staren.

Bloed vloeide uit zijn bek.

Kees kon 't niet aanzien. Dat was te verschrikkelijk, nu voor 't eerst voelde hij het: het dier, dat hij gedood had, had gevoel, kon pijn lijden als hij, kende smart als hij.

Dat dier was als hij, was als ieder mensch, die leeft, die lijden kon.

En hij hoorde maar aldoor die smartgeluiden, dat klage-lijk, pijnlijk piepen, toen het viel naar omlaag.

„O nee, nee,” riep Kees.

En hij barstte in huilen uit.

„Kees, was heb je nu?” vroeg Piet.

„Nee, nee,” riep Kees weer, „dat doe ik nooit meer, nooit meer, als je dat geluid had gehoord, toen hij viel. Het was net de stem van een klein kindje. Verschrikkelijk, verschrikkelijk.”

't Dier lag op den grond; het trachtte nog weg te komen, 't beproefde zijn vleugels nog uit te slaan, doch zijn krachten begaven het en na enkele oogeblikken lag 't morsdood op de dennenaalden.

Zwijgend stond Kees, en keek naar 't doode dier.

Twee, drie minuten geleden zat het dier nog op den tak. Het leefde toen, had geen pijn, was gelukkig misschien.

En toen trof de steen hem in de borst, en met smartelijke klaaggeluiden viel het neer.

„Neen, neen, nooit meer, nooit meer,” riep hij plotseling en in heftig weten, dat hij dat nooit meer doen zou, trok hij de katapult stuk en wierp de deelen weg.

Piet en Frans, hoewel ze niet zoo diep gevoelden, wat er in Kees omging, begrepen hem wel.

En zij staken hun moordwerktuig in den zak.

Eensklaps herinnerde Kees zich, dat hij nog het doode boomkruiperje droeg in den zak.

Hij nam het er uit en legde het neer naast den stam van een boom.

Ook dit diertje had hij gedood — het had ook smart en pijn geleden en dat had hij niet gevoeld. Omdat 't diertje niet zoo zijn smart, zijn pijn had uitgeschreid als die groote vogel.

Maar nu begreep en gevoelde hij, dat hij nooit, nooit meer een vogeltje dooden zou en dat weten gaf hem een gevoel van stille berusting en tevredenheid.

„Kom, jongens,” zei hij, „in de bosschen is genoeg te doen. We kunnen plezier genoeg hebben. Laten we verder gaan.”

Piet en Frans zeide niets. Zwijgend liepen ze met Kees mee.

„Je bent toch een rare,” zei Frans.

„Neen,” antwoordde Kees, „niets raar. Als jullie dat gehoord had, zou je ook raar zijn. Maar, laten we er maar niet meer over spreken. Vooruit.” En hij draafde de jongens voor het bosch uit en den landweg op.

Daar stond het huisje van Te Winkel.

Te Winkel was een eenvoudige daglooner, die bij boer Freeriks werkte.

Voor het huisje stond hun zontje Piet, een kereltje van vijf jaar.

't Had de laatste dagen geregend. De weg glom nog van de vele kleine plasjes.

Voor het huis stond een regenton, vol water nu en het kleine kereltje vermaakte zich kostelijk. 't Had de pop van

zijn zusje gehaald, het kleine, wassen kopje in den regenbak gedoopt en nu was het was week geworden en kon hij van dat kopje allerlei dingen maken.

Hij kneedde het gezichtje in de gekste vormen.

De ooren had hij weggeduwd, de wangen ingedrukt en zoo zag dat gezichtje er allerpotsierlijkst uit.

Daar kwam zijn zevenjarig zusje buiten. Juist kwam ze, toen de jongens de woning genaderd waren.

Het meisje zag de verwoesting en zonder verder te rede-neeren gaf ze haar broertje een slag in 't gezicht.

„Leelijke jongen, leelijke broer,” riep ze.

En toen ze hem 't popje ontnomen had, en haar lief kindje aanzag, begon ze droevig te schreien, en ze nam het popje op en drukte het tegen zich aan.

En onderwijl stond dat kleine broertje zijn zusje aan te kijken, zoo onschuldig of hij geen kwaad had gedaan.

Alleen wreef hij zijn wangetje, dat pijn deed.

De jongens hadden met zusje te doen. Ze schreide zoo smartelijk.

't Was gek, dat Kees nu weer aan den vogel dacht.

„Zusje,” zei hij, „ben je zoo verdrietig?”

't Kindje snikte door. Moeder, die thuis het schreien gehoord had, kwam naar buiten.

„Wat is er zusje?” vroeg ze.

Zusje liet het verminkte gezichtje van haar poppetje zien.

„Heeft broer dat gedaan?”

„Ja moe.”

Moeder keek eens naar broer.

„Mooi,” zei broer. „Mooie popje, moe.”

„'t Is wel jammer,” zei moeder, „maar broer is nog klein.

Hij kan 't niet helpen.”

„Broer is stout,” zei 't zusje.

Kees had innig medelijden met 't zusje.

„Hoor eens Zusje,” zei hij. „Wil je van ons een andere pop hebben.”

't Kleine meisje keek Kees blij aan.

„Ja,” zei ze met schitterende oogjes.

„En ik een hu-paard,” zei 't broertje,

„Vooruit, kom” riep Kees en hij draafde met de jongens naar het dorp en Kees' beste moeder gaf hem zooveel geld, dat hij in 't winkeltje van Wijman een pop en een hu-paardje koopen kon voor de twee kindertjes.

HOOFDSTUK VI.

VAN RUZIE IN EEN WEILAND, VAN EEN NIJDIGE BOER
EN EEN DRIJVEND KINDJE.

En nu was de Lente gekomen.

De kerse- en pere- en appelboomen bloeiden in groote witte bloementrossen, tusschen het groene gras der weiden schitterden en blonken bloemen in allerlei kleur, en in 't zacht zingend groen der boomen schalden vogels hooge, blijde liederen.

En in de laan en op de dorpsstraat lachten kinderen, en de groote menschen verrichtten met vreugde hun arbeid op de velden en in hun werkplaatsen — want de lente was gekomen met haar zingende vogels, haar groen en haar bloemen, en haar hooge, wijde, goede hemel en haar rijke, zegenende zon.

En door de open ramen der school klonken Lentelieder en de vink, die zijn lied schalde in den hoogen beukenboom zweeg en luisterde, verrast, dat ook menschen zingen kunnen.

't Is Lente, Lente
 Het feestgeschal
 Van Lente, Lente
 Klinkt overal!

En 't ouwe moedertje Berends bleef even staan en luisterde ook en al luisterende, zag ze in haar verbeelding haar eigen jeugd weerom, warm en rijk als de Lente, blij en zorgeloos als de kinderen.

En met een droeven glimlach op 't oude gelaat liep ze weer verder.

Lente, Lente!

En toen de school dien middag uitging, sprongen en dansten de jongens en meisjes de deur der school uit en ze dansten en sprongen de laan door en ze dansten en sprongen hun huis in.

Want 't was Lente!

„Kom, jongens gauw,” riep Kees, „over een half uur bij elkaar op 't plein, hè.”

En hij sprong het grasveldje over het huis in.

En vlug at hij zijn boterham en draafde toen naar 't plein, waar Frans en Piet en Hein en al die andere jongens hem wachtten.

Daar kwam Dirk aan.

„Hei, jongens, om je dood te lachen. Ga eens mee. 'k Heb de geit van den veldwachter losgemaakt van d'r touw en nou is ze druk met de jonge koolplantjes bezig in den tuin van den veldwachter.”

„Fijn!” riep een paar.

„Wat is daar nou voor fijns aan,” zei Kees, die aan den avond dacht bij boer Veenman, toen de veldwachter zoo'n gemoedelijk man bleek. „Kom mee jongens.”

En de jongens draafden met Kees mee tot den tuin achter de veldwachterswoning.

Rustig stond de geit daar te midden der jonge koolplantjes, die hij heel bedaard een voor een afknabbelde.

„Is dat nou zoo fijn?” riep Kees, met zijn vinger wijzende naar 't vratige dier. „Heb je daar nou zoo'n lol van?”

En hij gaf den bewerker van dit onheil een klap om de ooren — en hij schaamde zich er zelf om, dat hij zoo edelmoedig was, en zei:

„Neen, niet waar, zeg 't nou zelf, jongens, is daar nou wat aan?”

„Niks,” riepen een paar.

„Dan ga ik hem weer vastzetten,” antwoordde Kees en hij stapte den tuin in.

„De veldwachter!” riep Dirk eensklaps en op dat woord vlogen alle jongens weg.

Even aarzelde Kees.

Zou hij ook — —? De veldwachter, die om 't huis heen kwam, was zeer dicht bij hem.

„Wat doe je nu, Kees,” riep hij.

„k Zet je geit vast. Hij vreet je koolplanten op.”

„Hoe komt ie los. Wie heeft dat gedaan, Kees.”

„Dat zeg ik niet,” antwoordde Kees. „Hij is los en nou zet ik hem vast,” en onderwijl trok hij de geit met zich mee en bond 't beest aan zijn touw.

De veldwachter zag de verwoesting aan enkele koolplanten aangericht en bromde: „Als ik hem had, 'k zou hem.”

„Ja, maar je hebt hem niet, veldwachter,” lachte Kees. „Dag!”

En hij draafde naar de andere jongens, die op een afstand stonden in afwachting.

„Wat zei die?” riepen ze nieuwsgierig.

„Niks,” antwoordde Kees. „Maar kom, ga jullie mee de wei in?”

„Ja, de wei in,” riep Piet. „Kom.”

En daar draafden ze heen, als jonge, te gezonde weeldepaardjes draafden ze steigerend en springend de herberg voorbij en de dorpsstraat door en gilden en schreeuwden van louter levenslust en vreugde.

De te dikke molenaar stond bij zijn watermolen.

„Hei,” schreeuwde Kees, „loop je mee, molenaar?”

„Ja, loop je mee om 't hardst?” vroeg Piet.

De molenaar pufte: het was zoo warm en hij was zoo dik.

„Hij kan beter schaatsenrijden,” spotte Hein. „Hè, molenaar met den kleermaker, en dan vallen.”

Het breede, dikke gezicht van den molenaar lachte, en zijn klein dopneusje schoot weer heelemaal weg in zijn bolle wangen.

„Kom dan, molenaar, slootje springen.”

„Pu — dag,” zei de molenaar, en hij stapte langzaam de trap naar zijn molen op.

En toen draafden de jongens het weiland in.

„Slootje springen is zoo gewoon,” zei Kees, „laten we wat anders doen.”

„Goed, maar wat,” vroeg Piet.

„In elk geval moeten we over de breede sloot daar ginds,”

meende Willem. „Weet je nog, dat we daar onlangs niet over durfden.”

„Dat 's waar ook,” zei Kees. „Kom, er naar toe.”

En de jongens draafden naar de breede sloot in de verte en onderweg schreeuwden ze, dat ze er allemaal zouden overspringen, doch toen ze er voor stonden, keken ze het ding aan met bliken van ontzag en twijfel.

„'t Is een kokkerd,” zei Dirk.

„Een reus,” zei Piet.

„Wie durft, wie durft,” riepen anderen.

„Kees, als jij het doet, doe ik 't ook,” zei Piet.

„Ja?” vroeg Kees.

„Vast.”

„Allo dan,” riep Kees. „Wat geeft het eigenlijk ook. Hoogstens spring ik er in en haal een nat pak. Opzij!”

Zwijgend weken de jongens ter zij.

Kees liep terug, om een flinken aanloop te kunnen nemen.

Met afwachtende lachjes op hun blozende gezichten keken de jongens naar Kees, die zijn jas uitwierp en dan lieten ze hun bliken gaan over het watervlak.

„Hij haalt het wel,” riep Piet, „Kees kan ver springen.”

„Hij haalt het nooit,” meende Willem. „'t Is een reuzenafstand.”

En de een zei dit, en de ander meende dat, en terwijl hun harten popelden van verlangen naar den afloop, stond er een, die niets zei, en wiens hart niet popelde.

Die eene was Dirk.

Nog kon hij niet vergeten het pak slaag, dat Kees hem gegeven had en dus zou hij hem nu een poets bakken, die hem heugen zou.

En nu stond hij zwijgend op den rand der sloot en zag nu Kees in de verte.

„Daar komt ie,“ klonk 't eensklaps en daar kwam Kees aansteigeren.

„Toe maar, toe maar, Kees,“ riepen de jongens.

Kees liep wat hij kon.

Hij naderde de sloot, wilde juist den sprong wagen, toen Dirk, de handen vooruit, op hem toeschoot en riep: „Poe — poe.“

Kees schrok — deed den sprong niet — wilde zich inhouden — doch tuimelde natuurlijk languit in het water.

Een geschreeuw der jongens — een angstgil van Kees.

„Trekken, trekken,“ riep Piet.

En ze schoten toe en trokken Kees, die geheel onder geweest was, op 't droge.

„Prrr, prrr,“ proestte Kees, een paar keeren en toen hij

het water, dat over zijn gezicht uit zijn haren droop, had afgewischt, riep hij: „Waar is ie, dat zal 'k hem betaald zetten.“

Dirk, die na zijn heldhaftige daad het hazenpad gekozen had, draafde weg in de verte.

„Daar loopt ie, daar,“ riep Piet.

En Kees vloog naar zijn jas, schoot die aan en rende Dirk na.

De jongens draafden hem na, in spanning, hoe dat zou afloopen.

Kees naderde meer en meer.

„Grijp hem, grijp hem,” gilden de jongens.

En dat vuurde Kees aan.

Hij zou hem nu . . .

Nog enkele meters was hij slechts van Dirk verwijderd.

„Grijp hem, grijp hem,” schreeuwden weer de jongens.

Hijgend van het te harde loopen en trillend van woede was Kees Dirk genaderd, hij sloeg reeds zijn rechterhand uit, om hem in den kraag te grijpen, toen hij plotseling een man gewaar werd, die van achter een boom in hun onmiddellijke nabijheid te voorschijn sprong.

't Was boer Willems, die een hekel aan Kees had, omdat deze beter leeren kon dan diens zoon.

„Ha,” schreeuwde hij, „dat zal je leeren voortaan uit mijn wei te blijven, kwajongen.”

En voor Kees zich uit de voeten kon maken, had hij hem in den kraag gegrepen.

„Laat me los,” schreeuwde Kees, „k moet hem, hem hebben.”

En hij wees op Dirk, die wegdraafde.

„Bedaar jij maar,” antwoordde Willems, en hij pakte Kees bij een oor.

„Au” schreeuwde Kees, „laat me los, 'k doe het toch niet alleen.”

De andere jongens, begrijpende, dat er voor hun ook wat op zou zitten, als de boer hen pakte, hadden mede ijlings het hazenpad gekozen, stonden nu op den grintweg te kijken, hoe dat zou afloopen.

„Heb je 't nou begrepen,” riep Willems, die als een nijldige boer bekend stond, „goed begrepen, dat je uit mijn wei blijft, kwajongen.”

En hij rukte Kees aan 't oor heen en weer en toen Kees schreeuwde, gaf hij hem een zoo geduchten klap om het hoofd, dat Kees op 't gras terecht kwam.

Woedend van pijn en verontwaardiging sprong Kees op en niet berekenende de gevolgen van zijn daad, gaf hij den boer en slag op 't gezicht.

En nu regende het slagen en schoppen.

In niets ontziende woede sloeg de boer op hem los.

„Jongens, jongens,” riep Kees huilend, „jongens dan, help me, help.”

De boer, door Kees' hulpgeroep en zijn eigen woede nog woedender geworden, bleef slaan — onbarmhartig.

Met machteloze woede hadden Kees' vrienden van den grintwegdijk dat alles gezien, gezien hoe die arme Kees slag op slag kreeg, en onmachtig was zich te verdedigen, onmachtig ook te ontkomen.

„Neen, neen, neen,” riep Piet plotseling, „kom jongens, laten we hem helpen.”

„Ja,” schreeuwde Hein, wien de tranen in de oogen stonden, „zoo'n boer!”

„Kom, dan,” riep Piet weer, „zie toch, hoe die hem slaat.”

En hij liep den grintwegdijk af, kroop het hek over en vloog op boer Willems toe.

Alle jongens waren met hem mee geloopt.

De boer zag hen komen, aarzelde even op 't zien van het zestal jongens, doch dan, zich bewust van zijn kracht,

riep hij hun toe: „Ja, kom maar, dan kan ik jullie meteen!”

„Jongens, jongens,” schreeuwde Kees, „kom dan, hij heeft me zoo geslagen.”

Plotseling greep een hevig medelijden en een vreeselijke woede Piet in de ziel.

Hij zag zijn beste vriend Kees beven van 't hoofd tot de voeten, hij zag zijn trillende lippen, hij zag de tranen van pijn en woede stroomen uit zijn oogen en alle angst voelende wijken, vloog hij met een luiden kreet op Willems toe, en greep hem bij een been.

Dat was als een electriche vonk in buskruit.

Geen der jongens, die meer dacht, meer redeneerde.

Ze vlogen allen gelijk op den boer toe.

„Trekken, trekken,” schreeuwde Kees, die onderwijl Willems bij het andere been had gegrepen.

Willems sloeg waar hij raken kon.

„Niet los laten, Kees,” schreeuwde Piet.

„Nooit,” schreeuwde Kees, „al slaat ie me dood, 'k hou vast.”

En Piet en Kees trokken wat ze konden. De boer sloeg om zich heen, teneinde de andere jongens van zijn lijf te houden.

„Toe jongens, toe,” schreeuwde Piet.

Als een klomp wierpen nu de jongens zich op hem.
 Willem sprong hem op den nek en klampte zich vast.
 Hein sprong op Willems rug en liet ook niet los, en de
 een greep hem hier en de ander daar en als klitten bleven

ze hangen en onderwijl trokken Kees en Piet aan zijn
 beenen en plots verloor de boer het evenwicht en viel.

Alle jongens op hem.

„Houen, houen,” schreeuwde Kees in één kreet van
 vreugde.

De boer lag — bleef liggen — kon niets — acht jongens

op hem, op zijn rug, op zijn beenen, op zijn nek, overal
 jongens. — En hij met zijn neus in 't gras.

„Wat nou, wat nou?” riep Piet.

„Houen, houen,” riep Kees maar.

De boer vloekte, dreigde, voelde zich geheel machteloos.

„Wat nou, wat nou”, schreeuwde Piet maar weer.

„Houen, houen,” riep Kees terug.

Ze wisten niet, wat ze nu moesten doen.

Ze hadden daar onder zich liggen een man, een grooten
 man, een man met een baard.

Wat moesten ze daar nou mee doen?

En geen der jongens dacht er aan hem te slaan.

Een groote man met een baard slaan!

't Kon niet.

„En wat nou, wat nou!” riep Piet maar.

„Ei houen, houen”, schreeuwden ook de andere jongens.

Ze waren verlegen met hun overwinning.

Wat moesten zij nu toch beginnen? Daar hadden zij nu
 een grooten man gevangen — en ze wisten geen raad
 met hem.

Ze konden hem toch niet afranselen, alsof hij een gewone
 jongen was en loslaten durfden ze hem niet, uit vrees voor
 zijn woede.

„Los, laat me los,” schreeuwde de boer, en hij vloekte en trachtte zich overeind te werken, doch acht jongens lagen op hem, en die acht spanden alles in, om hem onder te houden, want als hij los kwam . . .

Boer Willems was een groote kerel, en hij was een nijdig mensch.

De heele buurt wist het.

Plotseling schoot Kees een gedachte in het hoofd.

„Jongens, hou vast, ik weet wat”, riep hij. „Ik weet, hoe we van hem af moeten komen. Hou vast.”

En hij trok een dik touw uit zijn zak, sloeg dat om boer Willems beide beenen, sjarde het vast, goed stevig vast en riep: klaar jongens, laat los, kom!”

En ze lieten boer Willems los.

„Nu kom, gauw,” riep Kees, „als ie ons te pakken krijgt . . .”

En de moedige overwinnaars draafden weg, blij, dat ze van het voorwerp hunner overwinning ontslagen waren.

En toen ze op de brug bij den molen stonden, zagen ze boer Willems gaan over de wei in de richting van zijn hoeve.

„Dat was me een gevalletje”, riep Kees. „Jongens, wat hadden we hem, hè.”

„Ja,” zei Piet, „maar we zaten er toch maar mee.”

„Je weet niet, wat je met zoo'n grooten kerel moet doen,” zei Hein.

„Dat was 't hem juist,” antwoordde Kees. „Zoo iets hebben we nog nooit beleefd, jongens”.

„'t Is een valscherd,” zei Hein.

„Gemeen is ie,” zei Piet. „Maar zeg, wat beef je, Kees.”

„Wil ik gelooven,” antwoordde Kees, „'t is daar nog al geen half uurtje voor me geweest. En daarbij: ik ben zoo nat als een kat. 'k Ga me drogen. Dag hoor, en wel bedankt voor jullie hulp. Dag!”

En Kees draafde weg naar huis, om zich te drogen.

Het is een week later; weer Zaterdagmiddag.

Kees is juist uit school gekomen en zit aan de tafel te hunkeren naar 't eten, dat moeder opdoet.

Vader komt uit den timmerwinkel en zet zich aan tafel.

„Kees, na 't eten moet je even een boodschap voor me doen naar boer Weggers. Ik moet een wagen voor hem maken, en ik weet niet precies hoe hij die eigenlijk hebben wil. Ik zal je een brief meegeven, waarin een en ander staat.”

„Goed, vader”, antwoordde Kees, die op dat oogenblik meer aandacht schonk aan het eten dan aan vader.

Na den maaltijd stapte Kees de deur uit.

Een kwartier later liep hij over de weilanden.

Heerlijk scheen de zon — de hemel was blauw en hoog; zacht muggengezoem vulde de stille lucht, overal kwetterden en zongen vogels.

De postbode in de verte, de zware brievenstasch op den rug, zong zijn hoogste lied.

Een ooievaar dreef statig met wijdgestrekte vleugels hoog boven het weiland.

Kees dacht aan een week geleden. Wat een plotseling vreemde middag was dat. Hij dacht aan Willems. Wat was hij boos! Nog voelde hij den klap nasuizelen in zijn hoofd.

En toen later, zij, met hun achten boven op dien dikken boer. Wat was hij kwaad! En wat waren zij angstig geweest. Angstig met hun overwinning.

Zoo mijmerend was Kees de boerderij van Willems genaderd.

Hij moest voorzichtig zijn. Als hij den boereens tegenkwam?

En Kees sloeg het weidepad rechtsaf in en naderde het riviertje, dat zich met een groote bocht kronkelde door de weilanden.

Plots werd hij in zijn mijmeren gestoord door een zacht, klagelijk geroep.

Kees bleef staan om beter te kunnen hooren.

Had hij het zich dan verbeeld? Hij hoorde nu niets dan 't zacht muggengezoem om hem, en bijwijlen het klagelijk geloei van een koebeest in het weiland.

Ja, 't moest verbeelding geweest zijn. Nu hoorde hij niets meer en —

Neen, toch, 't was geen verbeelding. 't Was als een zacht, schreiend kinderstemmetje, hoog en bang. Weer bleef Kees staan en luisterde.

Ja — daar klonk het, daar bij de rivier.

En zoo hard hij kon liep Kees op 't water toe.

En daar zag hij: midden in 't riviertje een kind, een klein jongetje, hulpeloos voortdrijvende.

Kees slaakte een kreet van ontzetting en angst, en zonder zich te bedenken liep hij, na zijn jas uitgeworpen te hebben, het water in.

Al dieper en dieper zakte hij weg. Maar hij dacht niet, redeneerde niet. Daar dreef immers een kind, een lief, klein jongetje, het kleine, blonde kopje was even uit boven het water . . .

Hij naderde het meer en meer.

De kleine angst-oogen van het kind staarden hem aan, als smeekend om hulp —

Kees liep zoo vlug hij voortkon door het terugstuwende water.

Nog een seconde en hij kon het arme kind grijpen.

Reeds strekte Kees de hand uit om het schaap te vatten.

Te laat. De arme kleine zonk.

Een angstkreet vloog over het water.

„Te laat, help, help,” gilte Kees handenwringend.

Maar niemand hoorde hem. Zachte kabbegeluidjes vulden de stilte.

„Help dan, o help dan,” schreeuwde Kees en hij sloeg zijn handen van vertwijfeling ten hemel.

Dan liep hij verder — al verder — voelende om zich heen door 't water, doch het kind was weg.

Daar — plotseling kwam het kopje boven, het kleine kopje, als gebroken nu op de kleine schouder tjes.

Kees greep — hij tilde het kindje op — 't woog niet in 't water; hij greep de schouder tjes — hooger tilde hij 't op. Nu had hij 't kind.

Als een veer woog het in zijn armen.

Hij werkte zich door 't duwende water heen — kwam op de wei en legde het knaapje neer.

't Had de oogjes gesloten.

Kees wist niet wat te doen.

Hij riep, hij schreeuwde — in radeloozen angst liep hij om 't knaapje heen, vatte het handje, kuste het — liep dan weer weg, riep weer; doch vergeefs vlogen zijn angstkreten weg over de stille wei.

„Kindje dan, kindje,” riep hij en hij bukte zich en streeelde de koude wangetjes, dan vatte hij het plotseling op, wierp het over zijn schouder en draafde weg in de richting der hoeve, al maar roepende zijn wanhopig: „help dan, help.”

Plotseling hoorde Kees een geluid als van braken.

Een hevige schrik greep hem aan. Bijna liet hij 't kindje vallen.

Was dan toch nog . . . .

Hij legde het kindje op 't gras.

't Had de oogjes open. Wezenloos, als versteend schenen zij Kees aan te staren.

„Het leeft, het leeft,” schreeuwde hij eenklaps en hij barstte in huilen los.

Hij nam het handje van 't kind en hij streelde en kuste het — wat kon hij anders doen dan lief zijn — en weer liep hij rond het kindje heen dat daar bewegingloos lag, verstomd te staren.

Hij lachte tegen 't kereltje en hij knikte het toe.

„Dag, dag,” riep hij en dan veegde hij door zijn oogen en keek rond zich. Niemand, niemand, en weer vatte hij 't knaapje op en weer legde hij 't over zijn schouder.

En toen, na een klein oogeblik, klonk weer datzelfde geluid als van braken en 't knaapje vooruit houdende, zag hij, dat 't water hem met golfjes sprong uit 't open mondje. Toen begreep Kees!

Zoo moest hij het houden en zich herinnerende wat moeder eens had gedaan, toen hij zich verslikt had, gaf hij 't kindje lichte klappen op den rug.

Nu, met veel benauwdheid, kwamen golfjes water uit zijn half geopend mondje.

„Toe maar, mijn jongetje, toe maar,” riep Kees gelukkig, want hij begreep, dat 't zoo goed was.

En toen 't kleine ventje niet zoo benauwd meer was, legde het zijn koud koppetje tegen Kees' warme wang.

En toen draafde Kees naar die boerderij dicht bij.

't Zong in Kees' gelukkig hart: Gered, gered door hem. Het kleine, jonge, mooie leven van het kind gered — gered door hem.

Hij kwam bij de hoeve — hij liep 't erf over — de dubbele deeldeur stond open.

En toen hij deze wilde binnen loopen, stond plots Willems voor hem, die uit den paardestal kwam.

„Willems! Je kind!”

Een oogeblik stond de boer als verplet, doch ook een oogeblik slechts.

Hij zag het bleeke kopje van het kind hangen tusschen Kees' wang en schouder, hij zag 't water hem druipen van de kleeren en toen, zonder een woord te spreken, nam hij 't kind van Kees over en drukte het aan zijn borst.

„Mijn Wimpie, mijn Wimpie, in 't water gelegen,” en toen 't kleintje niet gauw genoeg antwoordde, ging hij voort met reusachtige gejaagdheid: „Kees — heb je hem — gered?”

„Ja,” antwoordde Kees, „gauw, naar bed — hij is zoo koud,” en hij liep den boer na de keuken in.

De vrouw gaf een gil van schrik en met smartelijke angst

riep ze maar de woorden: „Wimpie, Wimpie”. Kees zelf was koud — huiverend stond hij naast boer Willems.

„Kleed hem uit, gauw, vrouw, warm in 't bed, ik ga den dokter halen”, riep hij en hij was al weg, de deel op, om vlug het paard in te spannen en den geneesheer te halen, die op 't dorp woonde.

„Mijn Wimpie, mijn ventje”, schreide de arme, angstige moeder. „Ben je in 't water gevallen, mijn stumperd. Zeg, eens een keer: „moeder!” Wimpie. Toe maar, moeder. Ik ben bij je.”

En ze kuste, terwijl ze 't ventje uitkleedde, zijn koude wangetjes en bleeken mond.

En toen ze hem had uitgekleet en van droge kleeren voorzien had, stopte ze hem warm toe in 't bed.

Zij legde haar wangen op zijn koud gezichtje en luisterde — luisterde — . . .

„Ja ja”, juichte ze, toen ze duidelijk zijn korte, zachte ademtochtjes hoorende, „ja ja . . .”

En ze vouwde de handen: „Vader in den Hemel — wat dank ik je — wat dank ik je.”

En innig klonken haar woorden.

Kees stond ontroerd bij de tafel.

„Kees, mijn jongen,” zei ze en ze drukte Kees' hand.

„Dank, dank,” stamelde ze.

Kees, te diep geroerd en te zenuwachtig, kon niet spreken, doch eensklaps uitte zich al de volheid zijner ontroering in een hevige snikken.

„Bedaar mijn jongen, bedaar,” zei de boerin zoo goedig, „En nu zal ik jou eens helpen. kom mee, je drijft zelf, mijn jongen.”

En ze trok Kees aan een hand mee naar het kleine opkamtje.

En ze legde onder- en bovenkleeren klaar van haar oudsten zoon, een knaap van Kees' leeftijd.

„Trek die nu gauw aan,” zei ze.

En weg liep ze naar haar Wimpie.

De dokter kwam. Hij bekeek en beluisterde het kleine ventje — paste de kunstmatige ademhaling toe en na nog veel gebrakt te hebben, werd Wimpie spoedig beter.

„In orde,” zei de geneesheer, „laat hem maar stil liggen. Leg warme kruiken in zijn bed en geef hem, als hij geheel bij is, warme melk te drinken.”

En toen ging de dokter.

„Moeder, moeder!” riep de boer, en hij, die als een nijdig bekend stond in de buurt, was nu alleen de verteederde gelukkige, dankbare vader.

En hij liep op Kees toe.

„Kees,” zei hij, en er klonk iets warmes in zijn stem, „wat heb ik spijt, dat ik jou geslagen heb, Kees, ons kind, Kees, was — dood — —”

En de tranen liepen den getroffen man over 't gezicht.

En toen, na een oogenblik zwijgens, stak hij Kees de hand toe.

„Wees maar niet boos op me, Kees! Wil je niet meer boos zijn?”

Kees kon niets zeggen. Hij schudde het hoofd — en dacht aan 't kleine Wimpie.

„Hoe is 't gegaan?” vroeg de boer toen, „vertel me eens.”

En Kees vertelde, hoe hij een zacht schreeuwend geroep hoorde, hoe hij later Wimpie vond, drijvend in het water, hoe hij zonk — plotseling wegzonk in de diepte. —

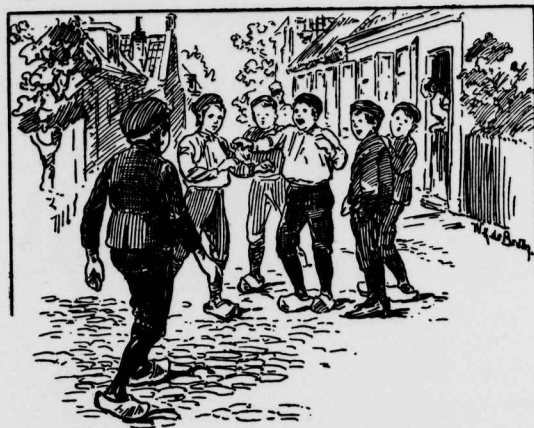
En ontroerd stonden vader en moeder te luisteren en ze spraken niet.

Maar hun innig dankbare blikken bleven rusten op Kees.

„Kees, Kees,” riep Willems eensklaps, „dat zul je weten, dat zul je weten. Je zult van me hooren.”

En de groote, nijdige boer, die hem eens zoo geslagen had, lachte tegen hem met oogen, warm van dankbaarheid.

Een half uur later was Kees in 't dorp terug en de jon-

gens, op 't plein, vlogen op hem toe, want hij had zulke vreemde kleeen aan en hij stapte zoo ongewoon driescht.

„Jò, Kees, wat heb jij?”

En Kees vertelde alles.

„En wat zei hij, de boer, die nijdige.”

„Och, 't is een goeie vent, hij was zoo blij,” antwoordde Kees gewoon.

„En wat gaf ie je?” vroeg een ander.

„Hij zei: Je zult van me hooren,” antwoordde Kees.

„Hij stuurt je een koe of zoo iets,” zei Piet.

„Hij geeft je de wei cadeau, waarin hij je heeft afgeran-

seld," zei Dirk, maar tegelijk ging hij een paar stapjes achterwaarts.

„Nou, mij goed, we zullen zien," zei Kees. „Maar ik ga nu naar huis. 'k Ben nog koud en ik ga mijn eigen kleeren aantrekken. Deze broek en jas zitten me zoo nauw, dat ik me haast niet kan bewegen. Dag."

En Kees liep weg naar zijn huis — en dacht er niet aan, dat hij de boodschap vergeten had.

Den volgenden morgen, een Zondag, stond Kees later op dan gewoonlijk. Hij voelde zich nog moe — 't had zoo lang geduurd, eer hij was ingeslapen — telkens, als hij bijna sliep, was hij met een schok van schrik wakker geworden.

En dan zag hij in de duisternis van zijn kamertje aldoor dat bleeke hoofdje met die angstooigjes drijvend op 't water.

Toen hij in de huiskamer kwam, vond hij boer Willems bij vader en moeder.

Moeder had tranen in de oogen.

„Willems?" vroeg Kees, moeders weemoedig gezicht ziende, „is Wimpie . . ."

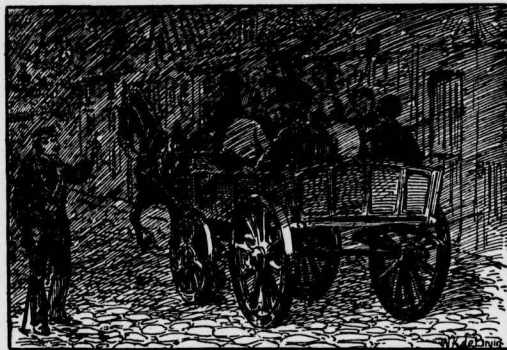
„O, is zoo goed, Kees. Alles is terecht gekomen. De dokter is nog geweest. Kees, ik kom hier, om alles weer goed te maken. Woensdagmiddag heb je geen school. Wil je dan op de boerderij komen?"

„Jawel," antwoordde Kees.

„Maar niet alleen," ging boer Willems voort, „niet alleen. Je brengt alle jongens mee, die toen op de wei . . ."

„Fijn, fijn," riep Kees, „ja, dat is fijn. Hoe laat?"

„Dadelijk uit school, je blijft den heelen middag bij ons en

's avonds breng ik jullie met paard en wagen thuis. Goed?"

„Fijn," riep Kees maar, „fijn".

En omdat het zoo fijn was, liep hij maar gauw de straat op om Piet en Hein en al die andere jongens te vertellen van het groote nieuws.

En toen zeiden al die jongens, dat boer Willems heelemaal geen nijdige was, maar een beste vent.

En toen waren alle jongens, die geen pak slaag hadden gehad, kwaad en ze zeiden, dat Kees en die andere zeven opscheppers waren.

Dien Woensdag was ons achttal tot 's avonds laat op de boerderij en ze lachten en speelden met Wimpie en de boer lachte den heelen dag en de boerin droeg maar aan met fijn krentenbrood en fijne pannekoeken en fijne ham en 's avonds reden ze op den open wagen terug naar huis en ze zongen bij de dorpsstraat gekomen, hoog uit boven den wagen, zoo hoog ze konden allerlei liederen en ze konden 't eerlijk aan boer Willems zeggen, dat 't een fijne, een heel fijne dag was geweest.

HOOFDSTUK VII.

ARME DODY. EEN DROEVIGE STOET.

Het was een heerlijke zomeravond.

Aan den hoogen, diep-blauwen hemel stond de maan en goot haar zilveren licht uit over het stille dorpje, de zwijgende bosschen en boomen.

De menschen zaten voor hun deuren, moe van de dag-taak, en ze spraken niet.

De boomen langs de laan schenen te droomen; een teere dauw trok op van de weilanden, waarin de koeien te herkauwen lagen.

Geen geluid in die wondere avondstilte dan de zang van den nachtegaal, die met zijn tooverkeel de stilte gevangen hield.

Kees zat met vader en moeder eveneens voor de deur van hun huis.

Het was half tien.

„Mooi, mooi.” zei vader, „maar morgen wordt het al

weer vroeg dag. Kom moeder, laten we naar binnen gaan."

Juist wilde het kleine gezin de bank verlaten, waarop het zat, toen een gekraak van een naderenden wagen hun oor trof.

"Wie zou dat zoo laat nog wezen?" vroeg moeder.

"'t Kan de vrachtrijder Jolmes niet zijn," antwoordde Kees, „die is een uur geleden al voorbijgekomen."

„We zullen even wachten," stelde vader voor.

Meer en meer naderde het voertuig; 't was in de wazige verte reeds te zien.

„Daar loopt geen paard voor," zei Kees.

„'k Zie het, 't is een woonwagen," zei vader. „Zeker een Zigeunerfamilie, die doortrekt."

De wagen was 't huis genaderd. Twee mannen trokken het voertuig.

De mannen spraken zacht; wat ze zeiden, konden vader, moeder noch Kees hooren.

Voor 't huis hielden de mannen hun wagen in.

„Ze houden stil," zei Kees, en toen een oogenblik later een der mannen naar hun huis toe kwam: „Vader — hij komt hier. Wat zou dat zijn?"

Een lichte angst was in zijn hart.

Hij had zoovaak gehoord van rondtrekkende Zigeuners,

die kinderen stelen, paarden rooven uit de wei, niet terug deinzen voor een moord.

„Kalm, Kees; we zullen zien, wat ie heeft."

„Goeienavond," zei de man, de familie genaderd zijnde.

„Goeienavond," zei vader eveneens.

„We hebben een ziek kind in den wagen," begon de man. „En eten hebben we niet. Wilt u ons misschien helpen, juffrouw?"

„Een ziek kind," herhaalde moeder, „hoe oud is het en wat scheelt het?"

„Acht jaar,” antwoordde de man, „’t is ziek; al dagen.
Als u misschien wat melk — —”

En voor de man uitgesproken had, was moeder al het
het huis ingelopen.

„Mooie avond, hé,” zei vader.

De man zweeg een oogenblik.

„Ja, mooi,” zei hij toen met bitterheid in de stem.

„Heel mooi, maar als je honger hebt en zoo’n stumper in
den wagen, vind het dan maar mooi.”

Bitterlijk klonken zijn woorden, op rauwen toon uitge-
sproken.

„Hier is melk,” zei moeder, die vlug kwam aanloopen,
„ze is lekker warm; ’t zal den stumperd goed doen.”

En ze reikte den man het kannetje toe.

Zwijgend nam hij ’t aan.

„k Zal ’t even overreiken,” zei hij en liep in de richting
van den wagen.

„Moeder,” zei Kees, „gaat u eens kijken.”

„Ja, dat doe ik,” antwoordde moeder, „wie weet, wat een
ellende daar is.”

„Mag ik mee, moeder?” vroeg Kees.

„Kom, stil dan maar.”

Moeder en Kees liepen naar den wagen.

En wat ze hier zagen, vervulde hen met innig mede-
lijden.

Op een bos stroo uitgestrekt lag een meisje, een bleek,
teer meisje van acht jaar. Haar oogen waren van een won-
dere uitdrukking.

Even keek ze moeder aan, toen deze in den wagen
blikte.

Kees, die achter moeder stond, scheen ze niet te zien.

„Waar is haar moeder?”

„Is dood,” zei een der mannen en er klonk weemoed in
zijn stem.

„Drink maar Dody, kom drink eens.”

Zacht sprak de vader, zacht en innig.

Dody dronk een paar teugjes.

Toen legde ze het hoofd weer op het stroo en zuchtte.

„Moet de stumper hier blijven,” vroeg moeder. „Hier op dit stroo.”

„Hebben wij wat anders,” antwoordde bitter de man, die voor den wagen stond.

„Moeder, mag Dody,” fluisterde Kees, maar hij voleinde den zin niet, want de man dicht bij hen stak zijn scherp belijnd hoofd naar hen toe, om beter te kunnen hooren.

„Alsjeblieft,” zei Dody's vader, die uit den wagen te voorschijn kroop, en hij reikte moeder de leege melkkan toe.

„Is de kleine al lang ziek?”

„Bijna twee weken.”

„En geen dokter?”

Schamper lachte de man, shamper en bitter.

„De dokters zijn niet voor ons,” antwoordde somber de vader.

En toen de andere man: „Dat schaaap daar krepereert en —”

En toen sneed een verschrikkelijke vloek als een rauwe scheur door de heilige stilte van den zomernacht.

't Ging moeder en Kees door de ziel.

Even wendde het zieke kindje haar hoofd om en haar zachte, blauwe oogen schenen te smeken niet ruw te zijn.

„Wacht even,” riep moeder plotseling en ze liep het huis in, waarin vader reeds was gegaan.

Kees was nu alleen bij de mannen.

Hij durfde niet spreken en durfde niet wegloopen, omdat hij bang was voor de mannen.

Ze zouden boos worden, als hij heen liep.

En daarbij bleven zijn oogen geboeid aan dat bleeke lijderesje op den stroozak.

Wat moest er nu niet in dat stumpertje omgaan!

Ziek daar neer te liggen, zonder hulp, zonder doktersraad. Alleen op een bos stroo.

Wat moest er nu niet in dat kindje omgaan, nu ze buiten hoorde de stilte van den nacht en de jubelende liederen van den nachtegaal.

En even, heel even knikte hij tegen het kindje, toen het hem aanzag en zij trachtte te glimlachen.

Wat zou moeder nu doen? Wat wilde zij met vader bespreken. Zou moeder het plan hebben Dody thuis te nemen. Dody thuis? Wat zouden de jongens zeggen? Wat zouden ze vreemd opkijken!

't Zou echt wezen, als Dody kwam. Echt, omdat 't zou bijzonder was. Hij zou de held zijn onder de jongens. Den heelen dag zouden ze naar Dody vragen, ze zouden haar willen zien. En dan een meisje uit een kermiswagen bij hem thuis!

En zijn jongensverbeelding tooverde hem de verrassendste gebeurtenissen voor den geest.

En meer dan aan de arme Dody dacht hij aan de verrassingen, die haar komst in de woning voor hem zouden opleveren.

Daar kwamen vader en moeder.

De mannen, die al dien tijd gezwegen hadden, het hoofd naar den grond, keken op de nadering van vader en moeder op.

Vader en moeder naderden zwijgend.

„Daar!“ zei moeder zacht en ze wees in den woonwagen „De stumperd.“

En toen vader even het bleeke, lijdende gezichtje gezien had, zei hij: „mijn vrouw wil 't kindje een tijd verplegen, tot het weer beter is. Vin je dat goed.“

De vader van Dody deed een stap nader.

Hij lichtte zijn hoed af.

„Dank u,“ zei hij, „heel graag. Zoo gaat het niet langer.“

„En wanneer komt u het terughalen?“

„We trekken tot de grens. Over drie weken passeeren we weer dit dorp. Als je 't zoo lang . . .“

„Goed,“ zei moeder, „en we hopen, dat 't dan weer geheel beter is.“

„Dody,“ riep de vader verheugd, „Dody, je mag hier blijven, hier bij deze menschen. Die zullen je weer beter maken. Dat wil je wel graag, hè.“

En het arme, zieke kind, gewend en vertrouwd met de armelijke omgeving, en gehecht aan haar vader, schudde het bleeke hoofdje.

„Hier blijven bij u,“ zei ze zacht.

De vader kroop den wagen in en hij knielde neer bij zijn kind en sprak zacht en innig met haar en hij kuste de bleeke wangetjes vele, vele malen.

En toen hij weer uit den wagen kroop, zagen de menschen, dat de tranen hem in de oogen stonden en ze hoorden een gesmoorden vloek tusschen zijn tanden.

„Ik dank u,“ zei hij nogmaals. „Dody wil bij ons blijven. Maar — — dat kan niet. 't Is voor haar bestwil. En toch schreit ze nu.“

„Arm kind,“ zei moeder en toen kroop moeder den wagen in en zij ook knielde bij 't stumpertje neder en heel zacht sprak moeder een langen tijd.

Maar eindelijk had ze het teere hartje gevonden, en tot den vader het hoofd richtende, zei moeder: „'t is goed, Dody wil bij ons blijven.“

Dody werd thuis gebracht. Ze werd op een bed gelegd.

Ze sprak niet. Haar vader stond weemoedig te zwijgen. Zijn hart was vol door moeders goedheid en liefde en door de scheiding, die aanstaande was.

„Zie zoo,” zei moeder, toen de kleine daar rustig en lekker lag, „nu willen we hopen, dat ze over drie weken heelmaal beter is. Hè, Dody. En dan mag ze weer met vader mee. Hè, mijn kindje.”

Toen gaf vader zijn Dody een hand, en zich bukkende over het bedje, kuste hij zijn kind vele, vele malen.

„En niet schreien, en zoet zijn,” sprak hij zacht. „Dag, Dody . . . dag, mijn kind . . . over drie weken hoor . . . Dag, Dody.”

En met een teere liefde in haar oogen glimlachte het arme kindje.

Toen liep de vader heen, want de tranen, die hij tot nu toe weggedrongen had uit zijne oogen, vloeiden hem over de wangen.

Dat werd me den volgenden dag een druk gepraat in het dorpje.

Buurvrouw Streng stond al vroeg op de stoep van buurvrouw Koster en de dikke buurvrouw Streng hield maar bij kris en kras staande, dat 't een raar zootje was om een kermismeisje te herbergen.

„Foei, foei,” zei ze, „zulke fatsoenlijke menschen en dan in zoo'n net dorp.”

En de magere buurvrouw Koster beaamde graag alles, wat haar veel dikkere buurvrouw Streng zei.

De kastelein had het dien morgen drukker dan ooit te voren, want daar konden de praatgrage menschen elkaar vinden en de smid zei, dat 't een kasjeweel geval was en de dikke molenaar vond 't ook al kasjaweel en ze vonden het allemaal kasjeweel, behalve de kleermaker, die meer van de wereld en de menschen gezien had, die daarom

zei dat hij 't „een mooie streek van Kolving” vond. De jongens waren er luidruchtig van.

„Wanneer zien we ze, Kees?” vroeg de een.

„Als ze beter is natuurlijk”.

„Kan ze koorddansen”, vroeg een ander.

„Ja natuurlijk,” antwoordde Kees „Ze kan ook door d'r keel springen, is 't nou goed”.

„Wat zegt ze,” vroeg weer een derde.

„Och, ja, 'k zei je toch, dat ze ziek is.”

„Is de dokter er geweest?”

„Natuurlijk”.

„Wat zei ie?”

„Dat ze in bed moet blijven en goed moet eten”.

„Vin je 't leuk Kees?” vroeg Piet.

„Ja, eigenlijk wel. Maar — ze ziet er toch zoo naar uit. Als je ze gisterenavond in den wagen gezien had. Zoo bleek, o zoo bleek. En haar hoofdje lag op 't stroo . . .”

„Hè, hè”, schreeuwde Gerrit van den kruidenier, „die praat van hoofdje.”

Er lachten meer jongens. Dat prikkelde Kees.

En de lachers werden overmoedig.

En toen zei er een: „En hoeveel kostgeld betaalt ze,” en een ander zei: „misschien ga je ze wel aardig vinden en

trek je met haar mee de kermissen op, en een derde spotte: „je vader doet 't ook om bijzonder te zijn.”

En toen werd Kees heel boos en Piet en Frans en Hein gaven hem gelijk en een minuut later was er een formeele vechtpartij tusschen twee vijandelijke partijen.

En toen kwam de veldwachter met zijn dikke stok en joeg de vechters uit elkaar.

En de veldwachter maakte zooveel drukte, alsof hij ze wel had kunnen doodslaan en hij zwaaide den stok, maar raakte er geen.

En terwijl de groote menschen druk redeneerden en de jongens vochten, ging Kees' moeder stil op haar teenen telkens in 't bedje kijken, waar het bleeke kermismeisje stil sluimerde.

De eerste dagen scheen het, dat de ziekte van de kleine Dedy een gunstige wending nemen zou.

De dokter was tevreden — Dody voelde zich sterker worden.

Kees zat heel veel bij haar. Hij vertelde haar vroolijke geschiedenissen uit zijn rijk jongensleven en zij met zachte stem vertelde hem van haar omzwervingen in den woonwagen.

Ook vertelde ze veel van haar moeder, haar goed moedertje,

dat altijd zoo bleek was en zooveel kuchte en al een jaar dood was.

En als moeder dan kwam en haar verfrisschingen of melk bracht, streeelde ze moeders hand en keek haar aan met innige dankbaarheid.

Maar noch dokters goede raad, noch moeders liefderijke zorg kon het broze leven van 't arme stumpertje redden.

Op een nacht kreeg Dody een hevige benauwdheid.

De dokter werd geroepen.

Dody stierf.

Met een glimlach om 't lieve, bleeke mondje ging ze ter eeuwige rust.

Haar laatste woord was een zacht en teeder:

„Vader — vader.”

In Kees' gezin was diepe droefheid, alsof een eigen dierbaar kind was heengegaan.

Moeder schreide — vaders gezicht was ernstig — Kees kwam niet buiten bij de jongens.

Arme kleine Dody!

Maar de nog armer vader.

Zijn kindje gestorven en hij zwierf ergens aan de grens met zijn woonwagen.

En over enkele dagen zou hij terugkeeren om zijn kindje,

zijn lieve Dody mede te nemen en dan zou ze rusten op 't kerkhof.

„Wat moeten we toch doen, wat moeten we toch doen!” riep moeder maar den heelen dag.

„Stil maar, mijn vrouwtje,” zei vader dan. „Je hebt alles gedaan, wat je kon. Meer kon je niet.”

En drie dagen later werd de arme Dody grafwaarts gebracht.

Vader en Kees liepen achter de baar.

Voor hun huisje stonden de groote menschen en bogen het hoofd, als de droeve stoet hen voorbij schreed.

En de jongens in de laan en aan 't kerkhofhek waren stil en namen hun petten af.

Eenige dagen later, toen vader, moeder en Kees aan het middagmaal zaten en spraken over Dody en haars vaders komst, ging plotseling de deur open en — Dody's vader trad binnen.

„Dody,” riep hij, „waar is Dody?”

Vader stond op.

„Moeder heeft haar best gedaan,” zei vader zacht. „De dokter ook. Maar . . .”

De arme man voelde, wat komen moest.

„O, Dody, Dody,” riep hij smartelijk, „ben jij nu ook

nog van me weggegaan? Jij ook nog . . . Dody, Dody!"

En hij riep dien overdierbaren naam vele, vele malen en schreide zijn naamloos wee in hevige snikken uit.

Moeder en Kees schreiden mee.

Vader was ernstig stil.

Maar toen de eerste hevige smart was uitgesnikt, wilde hij alles weten, alles van Dody, haar ziekbied, haar sterfuur.

Toen vertelde moeder.

„Ze was zoo lief — zoo goed. Ze was zoo dankbaar.

Als ik bij haar zat, vertelde ik haar. Kees zat ook veel bij

haar. Die vertelde haar grappige dingen en dan lachte ze.

We hadden zoo'n goede hoop, dat ze beter worden zou.

De dokter ook.

En eerst ging alles goed. Haar wangetjes waren zoo bleek niet meer. Haar oogjes niet meer zoo moe. Maar op dien nacht werd ze ineens zoo naar. Zoo benauwd. We hebben dadelijk den dokter gehaald. Maar — kleine Dody stierf."

En toen — zacht snikkend vielen de woorden in de droeve stilte — „en toen ze stierf zei ze zoo innig en zacht: vader — vader . . ."

Dody's vader zei niets. Schreiend had hij moeder aanhoord.

„Dank u, dank u," riep hij eensklaps, en hij drukte moeders hand. „U is zoo lief, zoo lief geweest voor mijn Dody."

En toen zei moeder: „Vader ook en ook Kees."

Zwijgend drukte de arme man vader en Kees de hand.

Toen, als wilde hij een einde maken aan eigen droefheid, wischte hij zich de tranen uit de oogen en zei: „Kom, nu maar weer verder. Och ja, misschien is 't beter zoo, beter zoo. Dody was zoo zwak, zoo teer. Nu kent ze geen lijden meer."

„Waar staat uw wagen?“ vroeg Kees' vader.

„Aan 't eind van 't dorp. Mijn broer past op.“

„Bevalt u dit leven?“

„O neen, 't is geen leven, 't is zwerven en tobben.“

„Zou je werken willen?“

„Graag, maar ik ken geen ambacht.“

Even dacht vader na.

„Ik heb een flinke timmerzaak. Sterke mannen zijn altijd bruikbaar. Ik wil je helpen. Blijf hier en kom in mijn dienst.“

„Vader,“ riep Kees gelukkig.

„Zou je dat willen?“

„Graag,“ antwoordde de man.

„En je broer!“

„Teekent naar Indië. Ook hij is dat tobben moe.“

Na den maaltijd gingen vader, Kees en Dody's vader naar het kerkhof.

En ze bleven staan bij Dody's graf en spraken niet.

Doch de ruwe man uit den woonwagen bad stil en de tranen van zijn smart en zijn weemoed drupten op het graf.

Dody's vader kwam in den timmerwinkel en deed het ruwe, sjouwende werk.

Maar hij deed het met vreugde en tevredenheid, want hij was dankbaar en gelukkig, dat aan zijn tobkend zwerven een einde gekomen was.

HOOFDSTUK VIII.

VAN KONING KEES EN EEN EINDE.

't Was een dag in de zomervacantie.

Kees en Piet, het vischtuig over den schouder, stapten het weiland door in de richting der breede slooten, die uitkwamen op de rivier.

„Pu, wat is 't warm”, zei Kees. „Zie dat licht trillen boven de weilanden. Je zou zoo met huid en haar in 't water springen”.

„Nou jô, laten we doorlopen, misschien bijt de visch lekker. 't Is zoo warm en je weet met dat warme weer, onlangs, toen 't ook zoo heet was, heeft de kleermaker immers een snoek van acht pond gevangen.”

„Natuurlijk een kleermakerssnoek,” zei Piet.

Toen viel 't gesprek op Dody, op haar vader en zoo pratende waren de jongens de sloot genaderd, waarin ze visschen wilden.

„Piet”, riep Kees eensklaps, „ben je Zondag in de kerk geweest?”

„k Schrik me dood, neen, waarom vraag je dat zoo in eens.”

„Daar komt de dominé; hij heeft zeker huisbezoek gedaan. Waar verbergen we ons?”

Dat zeggend wees Kees in de richting der hoeve van Walink, die op korten afstand lag.

De Dominé kwam langzaam aanstappen.

„Wij kunnen ons niet verbergen, hier,” zei Kees.

„Hoogens kunnen we op onzen buik gaan liggen en doen of we slapen. Willen we?”

En hij bukte zich reeds om dit plannetje uit te voeren, toen Piet riep: „Kijk eens Kees, hij loopt hard.”

„Ja — ja — zie hem loopen. Wat zou er zijn?“ riep Kees.

„Een stier! Een stier zit hem na,“ schreeuwde Piet. „Kom, laten we hem helpen.“

En zoo hard ze konden draafden ze in de richting van den vervolgdén dominé.

Gelukkig! De dominé had de lage heg bereikt, die de twee weilanden scheidde.

Hij sprong er over, verloor zijn hooge hoed, greep dien weder, liep toen door — doch — verdween eensklaps voor 't oog der jongens.

De dominé, die, in zijn angst voor den stier, niet zag waar hij liep, was in een pulpput terecht gekomen.

De jongens begrepen het.

„Hij is in de pulpput. Je weet, dat die daar is,“ riep Kees. „Kom gauw, de put is diep.“

En de jongens liepen wat ze konden, en hoorden het hulpgeroep van den dominé.

Bij de put gekomen zagen ze hun dominé — hun deftige, zwarte dominé, halverwege weggezakt in de papachtige pulp.

De handen uitgespreid — de panden van zijn lange, lakensche jas lagen als twee vleugels op 't drabbige nat.

„Dominé!“ riep Kees, die, daar de predikant volstrekt niet in gevaar verkeerde, een schreeuw van verrassing om

't potsierlijke bijna niet onderdrukken kon, „dominé, u hier!“

't Was een mooie positie voor den predikant. Hij, de deftige, ernstige dominé van 't dorp in een pulpput, halverwege weggezakt in een pulpput — en den hoogen hoed op.

De jongens groetten, namen hun petten af.

En de dominé, uit kracht der gewoonte, groette terug, door even zijn hoogen hoed af te nemen.

Nu werd het geval voor Kees' schalksch brein te vermakelijk.

Verbeeld je ook: een dominé zit in zwart lakensch kostuum, terwijl hij geen vin verroeren kan, machteloos in een put met drabbige pulp en blijft toch nog deftig en neemt zijn deftigen hoogen hoed af.

Kees schrok er van.

Hij kreeg een hoog roode kleur en zei, om alles goed te maken: „We zullen U wel helpen, dominé.“

„Kom Piet, steek je gard uit.“

En de jongens, op den rand staande, staken hun dominé de twee stokken toe, die de dominé greep.

„Trek, Piet.“

De jongens aan het trekken. De dominé werkte mee. Langzaam schoof de dominé door de pappige pulp nader. Een minuut later stond hij op den kant.

En nu moest de dominé zelf lachen.

„k Zat daar leelijk,” zei hij. „Wie weet, hoe lang ik, zonder jullie hulp, daar gezeten had. Ik dank jullie wel. Maar jonge, jonge, wat zie ik er uit!”

Kees lachte, dat hij schaterde.

„Vin jij 't zoo prettig, Kees?”

„Neen, dominé, maar ik vind 't zoo grappig. Wat ziet u er uit.”

De dominé bekeek zich.

De grijswitte pulp kleefde van zijn voeten tot zijn middel, een breiachtig bruin vocht sijpelde uit zijn jaspanden, droop uit zijn broek.

Kees noch Piet durfden uiting geven aan wat er in hen omging. Maar als ze gedurfd hadden, ze zouden gegierd hebben van het lachen.

Maar nu keken ze nog ernstig. Want de dominé was een deftig man, de deftigste van het dorp.

En ze waren Zondag niet in de kerk geweest. De dominé was ook een streng man.

„Dominé, we zijn Zondag niet in de kerk geweest,” zei Kees.

„Hm,” zei de dominé en hij glimlachte even.

„Je bent een slimmerd, Kees,” antwoordde hij.

Zoo als hij daar stond, kon hij de jongens toch geen standje maken.

Een dominé, die in een pulpput gezeten heeft, kan toch niet ernstig doen.

„Hoe komt u nu thuis, dominé?” vroeg Piet.

„Ja, juist, hoe kom ik thuis,” herhaalde de predikant. „k Loop er ook over te denken.”

„'t Is de schuld van den stier,” zei Kees. „En de stier is van boer Walink. Boer Walink moet u dus maar thuis brengen met een rijtuig.”

„Goed gevonden,” antwoordde de dominé.

„Wil ik 't hem zeggen?” vroeg Kees.

„Goed,” antwoordde de dominé.

Kees wierp zijn hengel neer en draafde weg.

„Pas maar op voor den stier,” riep de dominé hem na.

„Ja, dominé, maar die doet mij niets.”

„Leuke jongen,” zei de dominé zacht.

Een paar minuten later stond Kees in de keuken van Walinks boerderij.

„Walink, een mooi geval,” begon hij. „Je stier —”

„Wat,” schreeuwde Walink, die aan een ongeluk met het beest dacht. „Heb jij —”

Hij vloog op Kees toe.

„Schei uit,” riep Kees, „ga liever den dominé helpen.”

„Den dominé?”

„Ja, den dominé. Die is door je stier aangevallen, en over de heg gesprongen en in den pulpput gevallen. Hij ziet er nou fijn uit!”

„In den pulpput,” herhaalde de boer. „En zit hij daar nog in!”

„Nee, nou staat hij op 't droge en hij vraagt, of jij hem thuis wilt brengen met 't rijtuig.”

„Nou,” zei de boer, „'t is een raar geval en de dominé is een goeie man. Vooruit maar.”

Tien minuten later zat de dominé in 't rijtuig en daar boer Walink vroeg of de jongens ook wilden meerijden, en deze liever met den dominé in een rijtuig zaten, dan dat ze vischten, klommen ook zij in.

In de dorpsstraat liepen jongens; ze zagen het rijtuig, ze zagen Kees en Piet en draafden mee.

„Hè, hoe kom jullie in 't rijtuig,” schreeuwden ze, en daar ze de vischhengels ter zijde zagen uitsteken: „Heb je zooveel gevangen, dat je ze niet dragen kunt.”

De jongens durfden niet antwoorden. Tersluiks keken ze den dominé aan.

„Zij vinden het wel prettig, dominé,” zei de boer met

komiek ernstig gezicht. „Zal ik u naar de kerk rijden.”

De dominé lachte even.

„Nou is 't nog niet erg, dominé, maar als u straks uit 't rijtuig stapt en de jongens zien u . . .”

„Willen wij ze wegjagen, dominé?” vroeg Kees.

„Ze zullen wel gaan,” meende de dominé, „wacht maar.”

Het rijtuig hield stil voor de deur der pastorie.

Kees en Piet stapten uit.

Bij 't hek stonden de jongens in nieuwsgierige verwachting.

„Hei, Kees en Piet,” riepen ze.

De jongens groetten den dominé door hun pet af te nemen.

„Kees, wat is er toch!” schreeuwden de jongens.

De dominé stak zijn bovenlijf uit het rijtuig.

De jongens zwegen, namen allen hun petten af.

„Jongens, gaat heen,” riep de dominé op ernstigen toon.

En toen durfde geen der jongens te blijven staan, doch na eerbiedig hun petten afgenomen te hebben, liepen ze door.

Toen kon de dominé onbespied uitstappen en zoo hard hij kon het huis in loopen.

En toen de jongens ver genoeg van de pastorie waren, om niet door dominé gezien of gehoord te kunnen worden, vertelden Kees en Piet het geval in geuren en kleuren.

En de jongens lachten om 't gebeurde en ze waren 't

eenparig eens, dat ze zich een aap zouden gelachen hebben, als ze er bij waren geweest.

„k Lach me al dood, als ik hem zie,” riep de een.

„k Leer nooit mijn vragen meer,” zei een ander.

„Denk je, dat ik mijn vragen leer voor een dominé, die in een pulpput gezeten heeft.”

En zoo maakte de een grappen en de ander maakte grappen, doch toen des avonds de dominé, deftig en ernstig, als altijd over de laan wandelde, zei geen der jongens wat. Ze namen eerbiedig hun pet af en op de catechisatie kende ieder zijn vragen.

Op den avond van den dag, waarop dit gebeurde had plaats gegrepen, kwam de kleermaker bij Kolving thuis.

„Timmerman,” zei hij tot Kees' vader, „k heb een idee in mijn hoofd gekregen.”

„Zoo,” antwoordde vader droogweg, „als 't er dan maar uit wil, kleermaker.”

„De kermis, die we over veertien dagen hebben, is me te saai. We moesten eens wat leven in de brouwerij brengen. Zie eens en nou komt mijn idee: Wij hebben boeren genoeg in de buurt, die boeren hebben paarden en dus moesten we eens gaan ringrijden.

Hoe lijkt je dat?”

„Och,” zei Kolving, „t lijkt mij goed, maar waarom kom je daarvoor met mij spreken?”

„Hou wat,” antwoordde de kleermaker. „Je bent de eenige niet. 'k Heb 't er al over gehad met den kastelein, met den smid en met een paar boeren en ze vinden 't een fijn idee, een fijn idee.”

„Natuurlijk,” antwoordde Kees, „wat van Fijntje komt is altijd fijn, hé. Weet je nog kleermaker?”

„Ha, nu begrijp ik het,” schertste vader, „je denkt, dat slijt broeken. Kleermaker, je bent een goochemerd.”

„En kapotte broeken, niet waar Kees? . . . 'k Heb nog zoo'n lapje liggen!”

„En wat wou je nu doen, kleermaker?”

„Wel — vergaderen, alle burgers, boeren en buitenlui optrommelen. En vergadering houden — geld bijeen brengen — en dan aan 't ringsteken. Je doet mee.”

„Mij best,” antwoordde Kees' vader. „Roep de lui maar op. Ik kom.”

Enkele dagen later werd er vergaderd in de herbergkamer. En er waren veel boeren en veel burgers en de kleermaker voerde het hoogste woord en de jongens op 't plein schreeuwden zoo hard ze konden en renden en draafden en buitelden over elkaar, want er ging iets bijzonders op

't dorpje gebeuren. — En dus moesten zij luidruchtig zijn.

„Vader!” vroeg Kees dien avond, „is 't er door?”

„Alles is in orde, Kees.”

„Doet u ook mee, vader?”

„Ik, Kees! Jongen, 'k heb nog nooit op een paard gezeten.”

„Zijn er veel liefhebbers?”

„O, genoeg.”

„En wie den prijs wint?”

„Krijgt een goud horloge, kiest zich eene koningin en die krijgt eveneens een gouden uurwerk.”

Kees dacht even nog want, o, er woelde een plan in zijn hoofd, een heerlijk plan.

O, als hij dat kon uitvoeren!

Niemand mocht 't weten, niemand, vader niet, moeder niet en geen van de vrienden.

En dus moest hij met groote voorzichtigheid te werk gaan, wilde hij niet alles verraden.

„Vader, zou de zoon van boer Veenman, u weet wel, Gerrit, ook meedoen?”

„k Weet het niet, hoe zou ik 't weten.”

„t Zal niet, vader, hij is toch zeker te jong?”

„Och, waarom, als hij rijden kan en niet van 't paard tuimelt.”

De vreugde vloog Kees door 't hart.

Er was dus geen leeftijdsgrens gesteld en als Gerrit dus mocht meedoen . . .

„Vader, hangt zoo'n ring hoog?”

„Och, zoo hoog niet. De ruiters moeten er in elk geval bij kunnen met den stok.”

„Vader, hoe hooger paard, hoe beter, hé?”

„Waarom?”

„Wel, dan ben je dicht bij den ring.”

„Dat is zoo, maar, wat vraag je naar alles! Heb je soms plannen!”

„Kunt u begripen, vader. Wat zou ik gauw zandruiter zijn.”

Kees, dien avond in bed liggende, kon den slaap maar niet vatten.

Het plan, dat hij plotseling gekregen had, liet hem geen rust.

Kees wilde mee doen, en hij wilde het aan niemand vertellen, en als dan op den morgen van den kermisdag van alle zijden de boeren te paard zouden aandraven, zou hij ook verschijnen.

Ook te paard!

Wat zouden de jongens kijken! Hun oogen zouden ze uitkijken, ze zouden hem als een held begroeten, den heelen dag en nog dagen later hem beschouwen als een wonder.

Maar hij moest zijn plan geheim houden.

Als een der jongens 't hoorde, deed die 't ook en dan was de aardigheid er af.

Want de aardigheid en 't bijzondere zou zijn, dat hij alleen meedeed.

Hij alleen — en geen der andere jongens.

De hoofdzaak was nu een paard te krijgen.

Geen der boeren zou hem een paard willen afstaan, uit vrees voor ongelukken.

En op zoo'n groot paard zou hij 't niet wagen durven. Het paard moest immers draven onder den ring door en hij

kon met één hand slechts de teugels vast houden, want met de andere moest hij steken naar den ring.

En of hij dan niet van zoo'n hoog dravend dier zou afvallen? 't Viel niet te betwijfelen; neen, niet zoo'n hoog dier; een kleinen moest 't wezen, een veel kleiner, dat toch hoog genoeg was om bij den ring te komen.

Hij moest hebben . . .

En 't duurde lang voor hij dien avond sliep, doch toen het de volgende morgen was, stond 't bij hem vast.

Vandaag moest het gebeuren.

Wat kon hij anders doen dan weigeren.

En als hij eens niet weigerde? Dan zou hij op den kermisdag plotseling verschijnen, hij ineens in de laan te paard; en o, als hij dan den ring bemachtigde en eens — 't hart popelde hem in de borst! — en eens koning werd, dan zou hij 't dorp door draven en hoera zou men schreeuwen — want dan zou hij Koning Kees zijn.

„Eet je je boterhammen niet op?”

„Neen, moeder, 'k lust niet meer.”

„Hé — dat gebeurt je ook zelden.”

„Bijzondere plannen?”

„Neen, moeder, maar ik heb geen trek meer. U moet altijd brommen. Als ik om nog een boterham vraag, zegt

u: „Jonge, je eet me de ooren van 't hoofd. En laat ik er een staan, foetert u ook.”

„Dag!”

En hij trok zijn moeder even aan een oor en draafde de deur uit.

Buiten in de laan liep Hein.

„Waar ga je naar toe?”

Wat was dat nu vervelend! Wat deed die Hein nu in de laan? Was hij hem maar kwijt. Hij kon hem nu niet gebruiken.

„Waar ik heen ga, naar niks.”

„Ga je mee naar de rivier?”

„Wat doen?”

„Och, niks, met steenen scheren over 't water.”

„Nee — ja — nou goed. Ga maar vast, ik kom zoo.”

„Moet je een boodschap doen.”

„Ja — neen — ik moet mijn boterham nog eten,” loog Kees.

„Ik zal wel op je wachten.”

„Neen, ja, ga nou vast en zoek steenen. Je weet wel van die platte, die scheren zoo echt”

„Goed dan.”

En Hein draafde weg en Kees deed, of hij huiswaarts

ging, doch, toen Hein achter buurmans woning verdwenen was, stapte hij de laan weer op.

Hij voelde zich niets op zijn gemak.

't Was een heele onderneming.

„Maar kom,” sprak hij zich zelf aanmoedigend toe, „vooruit, wat kan me gebeuren. Hoogstens weigert hij.”

Maar 't hart bonsde hem toch in de keel, toen hij de bel van domine's huis overhaalde.

„Jansje, is de dominé thuis?”

Die vraag was tot de meid, die open deed.

„Jawel, Kees, wou je gedoopt worden?” vroeg de meid, die vroolijk was.

„k Wou den dominé spreken,” zei Kees heel gewichtig.

„Komt u dan kinnen,” zei de meid op gemaakt ernstigen toon. „Wie kan ik zeggen, dat er is?”

Het luchthartige van Antje maakte Kees moedig.

„Zeg maar Kees Kolving,” zei hij deffig.

En lachend liep de meid weg.

Een oogenblik later kwam ze terug.

„Of u, mijnheer Kees Kolving, maar boven komen wilt,” zei ze.

En ze maakte een onhandige meiden-buiging.

Kees werd in dominé's kamer gelaten.

„Wel Kees, wat kom jij doen?” vroeg dominé met verwondering in zijn toon.

„Dominé,” begon Kees, „als 't kermis is, zal er ringrijden zijn.”

„k Heb er van gehoord, Kees.”

„Ja, dominé en nou wou ik zoo graag meedoen, maar op zoo'n hoog paard durf ik niet te zitten en nou wou ik u vragen of ik uw hit mag hebben.”

't Was er uit, in eens was 't er uit gevallen.

„Mijn hit” herhaalde de dominé en zweeg even nadenkend.

„Nou,” zei hij toen, „'t beestje is zoo mak als een lam.

't Kan geen kwaad, dunkt me. En daarbij, Kees, de eene

dienst is de andere waard — je hebt me toen uit dien pulpput gehaald. Wel ja, je mag de hit hebben.”

„Dominé!” riep Kees verrast en verheugd.

En hij wou op dominé toelopen, om hem een hand te geven.

„Ben je er zoo blij mee?”

„Ja, dominé, echt, echt.”

„Nou, je komt hem dan 's morgens maar halen. 'k Zal den tuinman zeggen, dat hij hem voor je in orde maakt. Dag, Kees.”

„Dag dominé, dank u, dominé.”

En Kees wilde heengaan.

Doch hij bedacht zich. Hij had iets vergeten.

„Dominé,” vroeg hij, „dominé, wil u 't aan niemand zeggen.”

„Wou je ze verrassen, Kees?”

„Ja, dominé.”

„Nou, ik beloof 't je. 'k Zal niets zeggen. Jij hebt toch ook niet verteld, dat ik in de pulpput gezeten heb.”

Kees kreeg een kleur.

„Zou dominé . . .”

Dominé zag zijn verlegenheid.

„Ga maar gauw heen, hoor. 't Is maar gekheid. Dag, Kees.”

En Kees stapte de gang door, de deur uit.

En in de laan had hij wel kunnen dansen van vreugde en 't hardop willen schreeuwen, maar dat ging natuurlijk niet.

En zich herinnerende, dat hij Hein naar de rivier gestuurd had, draafde hij den tuin van Vos door naar Hein, die hem vol ongeduld wachtte.

Het is enkele dagen later. — Kermisdag.

Al vroeg was 't gansche dorp op de been; kleinen en grooten.

De laan was vol menschen.

Men wachtte vol ongeduld op den eersten ruiter, die op zijn viervoeter de laan zou inrijden.

„Waar zou Kees toch zitten,” had Piet al een paar keer gezegd. „Gisteren avond zei hij mij, je zult me wel zien op de laan. Maar nou is hij er nog niet.”

„Ga hem halen,” zei Hein.

Daar draafde de eerste boer binnen.

't Was boer Veenman.

„Hé, dag,” schreeuwden de jongens, die een pak slaag en een leuken dag van hem gehad hadden.

De boer zwaaide met de korte karwats.

„Dag jongens,” riep hij.

Boer Veenman had geen hekel meer aan jongens.

Nu draafden ze binnen, de eene boer na den anderen.

En hoe harder de paarden steigerden, hoe harder de jongens schreeuwden.

En toen de laan vol was, vol paarden en vol boeren, zeiden de jongens, dat het toch maar een fijn gezicht was, en dat dat toch allemaal eigenlijk 't werk maar was van dien echten kleermaker.

Plotseling gingen er kreten van verbazing door de laan.

Kees op zijn viervoeter verscheen.

„Jongens, jongens,” schreeuwde Piet, die zijn vriend het eerst opmerkte, „jongens, zie, Kees.”

En toen zagen alle jongens hem en vlogen op hem toe. „Kees, Kees,” riepen ze.

En Kees' oogen vlogen schitterend van trots en vreugde naar de jongens.

„Kees,” riepen ze maar, „Kees!”

En Kees' guitig gezicht blaakte van stralenden trots.

„Laat hem eens hard loopen,” riep er een.

„En hoe kom je er bij!” riep een tweede.

„En laat mij er eens op,” schreeuwde een derde.

Daar ging de bel, ten teeken dat de deelnemers zich moesten doen inschrijven.

Kees gaf den hit een lichten tik en 't dier draafde langzaam in de richting, die Kees het aanduidde.

De jongens liepen gillend met hem mee.

De dominé en diens familie stonden voor 't raam en oogden Kees na.

„Je kunt gelooven, dat hij zich voelt,” zei de dominé's vrouw.

„'t Is een leuke jongen,” zei de dominé. „Ik mag die typen wel.”

De boeren, die den kleinen Kees — klein met die groote boeren vergeleken — op het kleine hitje zagen, lachten.

„Moet jij koning worden, Kees,” spotte de een.

„Pas maar op, de keien zijn hard,” lachte een tweede.

En een derde zei weer wat anders, maar Kees lachte.

Hij vond 't fijn en dat was voldoende.

En de jongens zagen hem met een mengeling van trots en jalouzie aan.

En dat was ook fijn!

En ze beloofden Kees gouden bergen, als ze ook eens rijden mochten, maar daar kwam Kees niet in.

De dominé had hem dien morgen nadrukkelijk verzocht, geen anderen jongen op 't paard te doen rijden.

En Kees had 't beloofd — en kwam zijn belofte na.

't Speet hem wel van zijn besten vriend Piet.

Doch hij had zijn woord gegeven — en dominé kon uit 't raam der pastorie alles zien.

Om elf uur begon het ringsteken.

De dikke molenaar riep met forsche stem de namen af van hen, die moesten voorkomen.

En de eene boer na den anderen reed af en bij die was 't mis en bij een ander was 't weer raak, tot de beurt kwam aan Kees.

„Hou je goed!” schreeuwden zijn vrienden.

En die te jaloersch waren, riepen: „Nu zul je hem zien duiken. Hij kan immers met eene hand niet rijden.”

„Tu, tu,” klokte Kees met zijn tong. Daar ging de hit.

„Tu, tu” — Kees gaf 't een slag. 't Liep harder, hard genoeg.

De jongens vlogen mee.

Dicht bij den ring gekomen, hief Kees den spits toeloopenden stok op, hij mikte . . .

Een donderend hoera steeg op.

Kees had den ring bemachtigd.

„Hoera,” riepen de jongens en ze trokken, toen de hit stil stond, aan Kees' beenen.

„Schei uit, schei uit,” schreeuwde Kees.

„Je wordt koning,” riepen ze.

„Hou je stil,” riep Kees, wien bij de gedachte koning te worden, een schok voer door 't lichaam.

„Zoo gauw niet, je moet den ring drie maal hebben, en als er meer zijn, moet je met die er nog om rijden.”

En hoewel Kees twijfelde, of hij den ring wel zoo vaak zou bemachtigen, was er een geheime hoop in zijn hart, dat hij slagen zou.

En — Kees slaagde!

Kees werd koning!

Niet één maal reed hij vergeefs onder den ring door.

Zelfs de boeren, die meegeleden hadden, waren opgetogen.

Een kan toch maar koning worden en nu die eene de kleinste was . . .

„Hoera, hoera,” schreeuwden de boeren even hard als de jongens, „hoera voor

KONING KEES.

En nu moest Koning Kees een gemalin zoeken.

En overmoedig geworden door zijn onverwachte triomf, draafde hij tot voor dominé's huis, wierp de leidsels den tuinman, die voor de deur stond, toe, schelde aan, werd binnengelaten, gefeliciteerd door de heele dominé's familie en toen werd Kees nog overmoediger en waagde het en vroeg aan den dominé of zijn dochter de koningin wou zijn.

Maar toen werd de dominé weer ernstig en zei, dat dat niet ging, maar dat de dienstbode Til het wel wou wezen.

Kees kreeg een kleur en zei, dat die ook goed was.

En een half uur later zat koning Kees op de hit en

achter hem zat Til, dominé's dienstbode, en het heele dorp riep:

Lang leve, koning Kees en koningin Til.

Dit was de stralendste dag uit Kees' heerlijke jeugd, die ik nu verteld heb.

